

FORÅRS BRUGSEN 1967

23 79 01, blåt betræk. 23 79 03, rødt
betræk. Dejlig hængesofa med vandtæt
betræk af kraftig plastic og
polyether-polstrede armlæn, sæde-
og ryghynde. Ryg og sæde har
fjederbund, og ryglænet kan slås ned,
så sofaen kan anvendes som dob-
beltseng. 28 mm hvidt ovnlakeret
stålrørstel med låseanordning.
Sædehyndens længde 175 cm,
bredde 50 cm ..... kr. 345,00

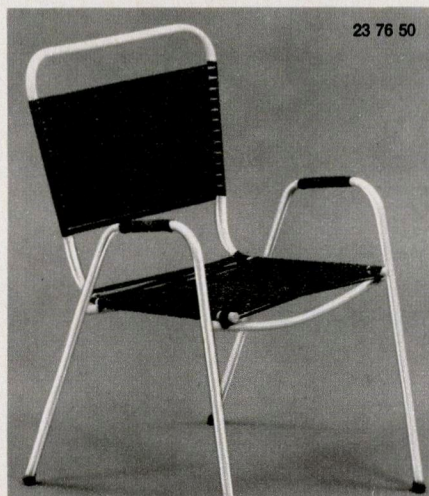
TIL HAVEN

23 76 07

23 77 42

23 76 50

23 76 10

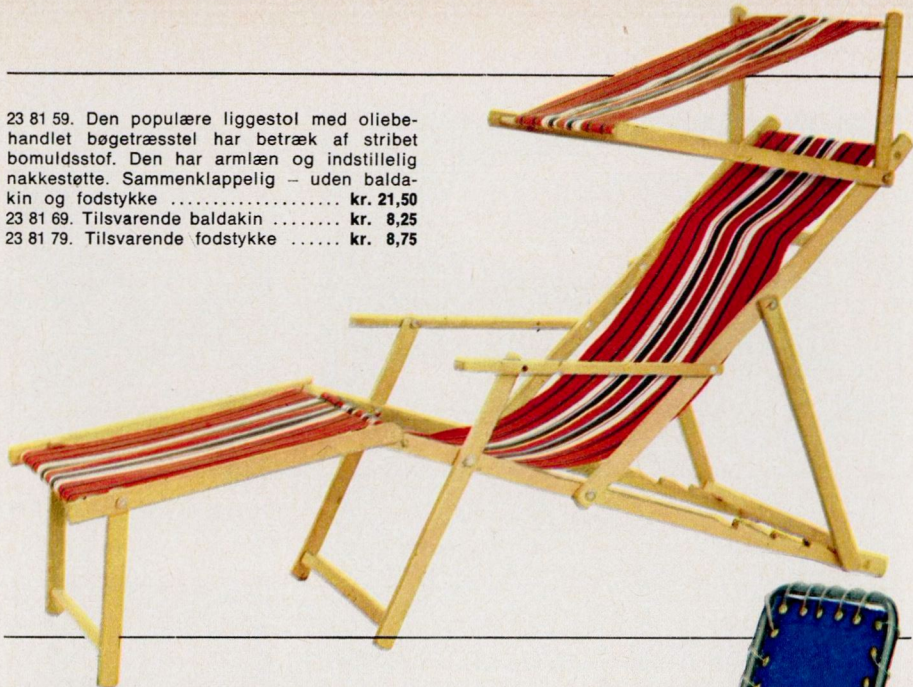

23 76 71

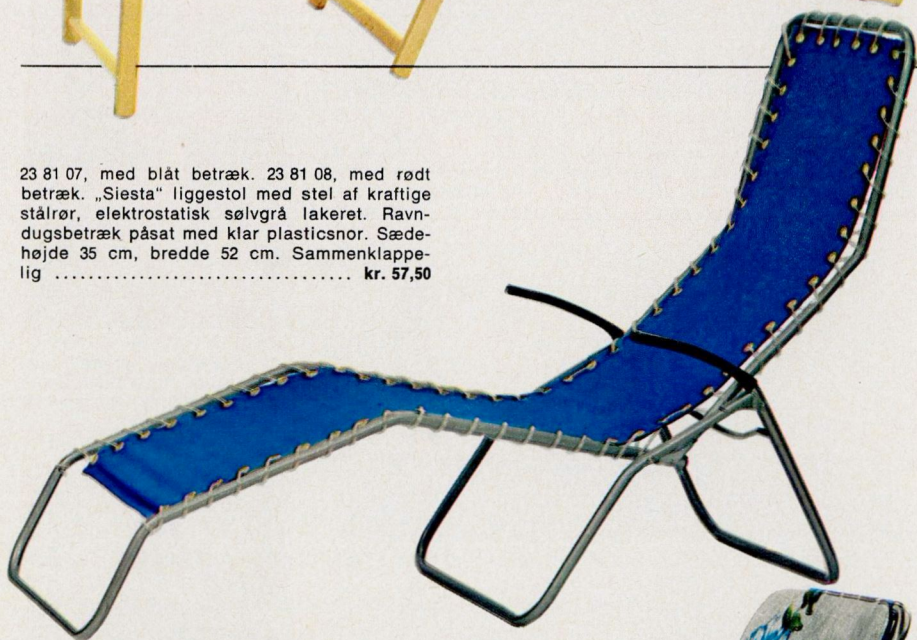
23 76 07. En behagelig klapstol med blå polyetherpolstret plasticbetræk, påsat med kraftig plasticsnor. Hvidlakeret stålørstel og trykimprægnede fyrretræs-armlæn. Sædeh. 40, bredde 44, ryghøjde 55 cm **kr. 63,75**
 23 77 42. „Peacock“ armstol m. faconformede mahognilister, oliebehand-
 lede. Hvidlakeret stålørstel med slagfast, termohærdet lakering. Sæde-
 højde 37, bredde 45, ryghøjde 45 cm ..... **kr. 58,50**
 23 76 50 med blå snore. 23 76 51 med røde snore. En behagelig stabel-
 armstol med flade plasticsnore i ryg og sæde. Rustbehandlet metalør-
 stel m. hvid ovnlakering. Sædeh. 44, bredde 45, ryghøjde 50 cm **kr. 23,85**
 23 76 10. Stabelstol med slagfast, rilsanbehandlet (rustbesk.)
 stålørstel og plasticbetræk. Sædehøjde 44, bredde 44,
 ryghøjde 50 cm ..... **kr. 42,50**
 23 76 11, sædehynde. 23 76 12, ryghynde. Polstrede, vendbare
 hynder m. ensf. bomuldsbetræk, blå på den ene side, rød på
 den anden. Velegnet til stabelstol 23 76 10. Pr. hynde **kr. 10,85**
 23 76 71. Klapstol med 3 kraftige fjedre i sædet. Stel af 18 mm
 kromatiserede (rustbesk.) stålør, og hvide plasticarm-
 læn. Betræk af sribet, flerfarvet nylonstof. Sædehøjde 42 cm,
 bredde 46 cm, ryghøjde 48 cm ..... **kr. 22,85**
 23 78 71. Hynde til do. af behageligt skumnylon m. bomulds-
 betræk. 42×42×3 cm. Til såvel sæde som ryg, pr. stk. **kr. 6,50**

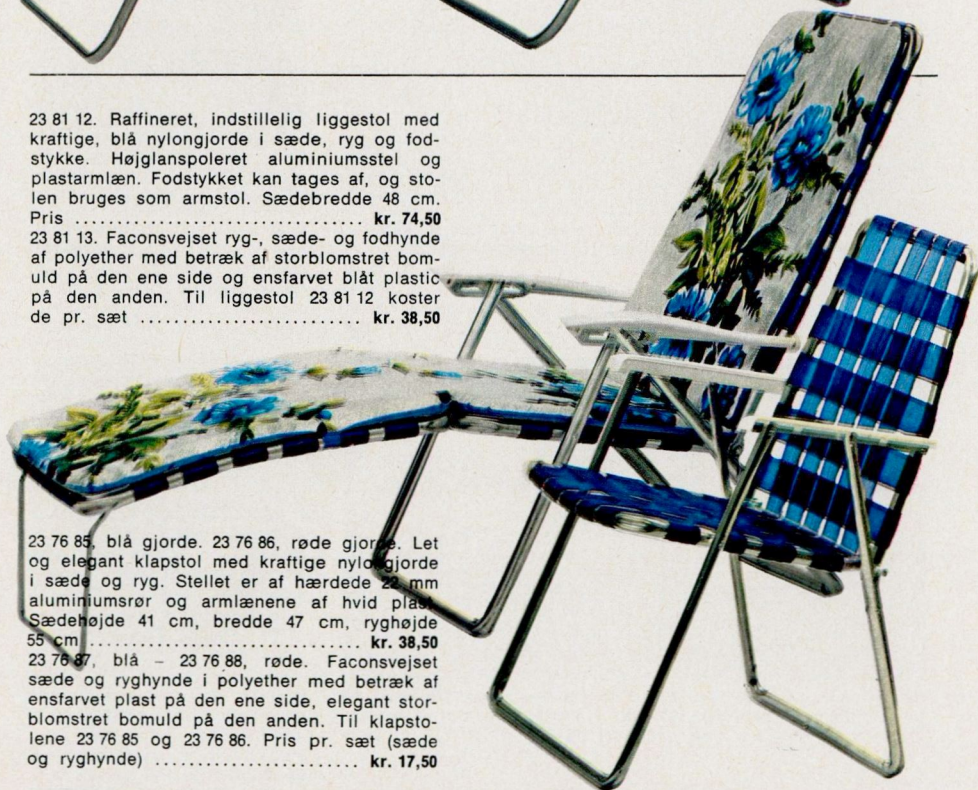
23 81 59. Den populære liggestol med oliebehandlet bøgetræsstel har betræk af stribet bomuldsstof. Den har armlæn og indstillelig nakkestøtte. Sammenklappelig – uden baldakin og fodstykke ..... kr. 21,50
 23 81 69. Tilsvarende baldakin ..... kr. 8,25
 23 81 79. Tilsvarende fodstykke ..... kr. 8,75

23 81 07, med blåt betræk. 23 81 08, med rødt betræk. „Siesta“ liggestol med stel af kraftige stålrør, elektrostatisk sølvgrå lakeret. Ravn-dugsbetræk påsat med klar plasticsnor. Sæde-højde 35 cm, bredde 52 cm. Sammenklappe-lig ..... kr. 57,50

23 81 12. Raffineret, indstillelig liggestol med kraftige, blå nylongjorde i sæde, ryg og fodstykke. Højglanspoleret aluminiumsstel og plastarm-læn. Fodstykket kan tages af, og stolen bruges som armstol. Sædebredde 48 cm. Pris ..... kr. 74,50
 23 81 13. Faconsvejset ryg-, sæde- og fodhynde af polyether med betræk af storblomstret bomuld på den ene side og ensfarvet blåt plastic på den anden. Til liggestol 23 81 12 koster de pr. sæt ..... kr. 38,50

23 76 85, blå gjorde. 23 76 86, røde gjorde. Let og elegant klapstol med kraftige nylongjorde i sæde og ryg. Stellet er af hærdede 22 mm aluminiumsrør og armlænene af hvid plast. Sædehøjde 41 cm, bredde 47 cm, ryghøjde 55 cm ..... kr. 38,50
 23 76 87, blå – 23 76 88, røde. Faconsvejset sæde og ryghynde i polyether med betræk af ensfarvet plast på den ene side, elegant storblomstret bomuld på den anden. Til klapstole 23 76 85 og 23 76 86. Pris pr. sæt (sæde og ryghynde) ..... kr. 17,50

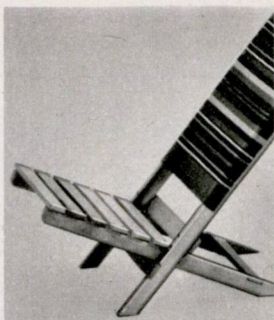
23 77 21. Kragende stærkt havebord af uforgængeligt, armeret glasfiber. De aftagelige hvide ben er Rilsanbehandlede (rustbeskyttede). Borddiameter 100 cm, højde 66 cm ..... kr. 98,00
23 77 18. Smukt og solidt rundt havebord med stjernemønstret plade af knastfri, oliebehandlede mahognilister. Diameter 100 cm. Sammenklappeligt, hvidt epoxylakeret stålørstel ..... kr. 87,50

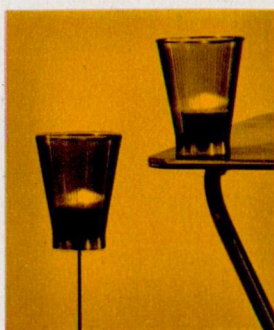
23 77 15. Stort havebord. 180×67 cm, med bordplade af knastfri, oliebehandlede mahognilister. Kraftigt, sammenklappeligt stel af hvidlakerede stålør ..... kr. 68,00
23 77 11. Havebord, størrelse 90×60 cm, med bordplade af knastfri, oliebehandlede mahognilister. Stellet af hvidlakerede stålør kan klappes sammen ..... kr. 43,50

23 78 62 blå. 23 78 63 rød. Praktisk vendbar faconsyet dug til haveborde med diameter 100 cm. Plastbelagt nylonvæv, rosenmønstret på den ene side, ensfarvet på den anden .... kr. 24,75

23 76 90. En smart lille strandstol, der er let at transportere. Sædehøjde 25 cm, bredde 36 cm, ryghøjde 52 cm .. kr. 9,85

23 75 06. Havelygte af plastic, med spyd af galv. jerntråd. Kan anvendes på spyd eller havebord. Med lys pr. stk. kr. 0,95

23 82 37. Stabil parasolfod af cement med kraftigt faststøbt stålør til fastspænding af parasolstokke på indtil 40 mm i diameter. Med bærehuller. Vægt ca. 34 kg ..... kr. 14,50

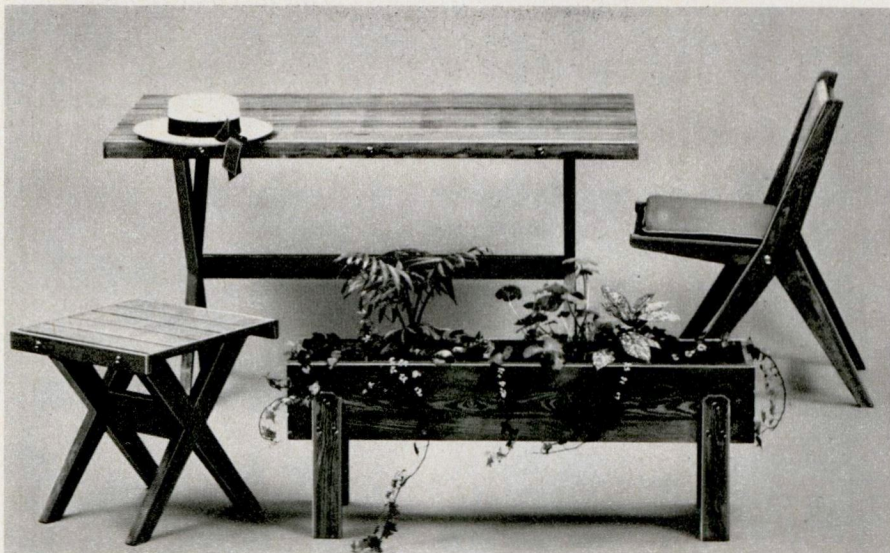
23 82 29. Plasticfod med kromatiseret rør til parasolstokke på indtil 34 mm i diameter. Den elegante røde fod fyldes med vand eller fugtigt sand. Tom vægt ca. 2 kg ..... kr. 27,85

Elegante og moderne, trykimprægnerede have-møbler med garanti mod forrådnelse, svampeangreb og blåsplint i udsøgt svensk fyrretræ. Arkitekt Hans Outzen har skabt denne serie specielt til have- og sommerhusbrug.

80. Lænestol u/hynder, sædeh. 40 cm kr. 107,00
 81. Lænestol m/hynder, sædeh. 40 cm kr. 122,50
 84. Bænk eller sofabord, str. 120×42 cm, højde 43 cm ..... kr. 104,50
 87. Blomsterkrybbe, 50×50 cm ..... kr. 79,50

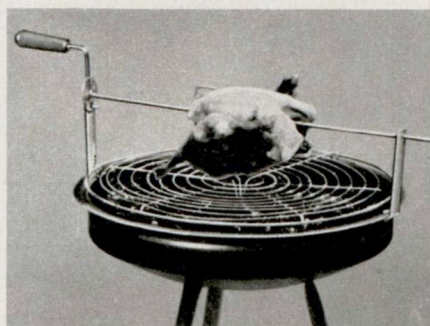

85. Taburet, 42×42 cm, højde 43 cm .. kr. 74,50
 86. Spisebord, str. 130×72, højde 72 cm kr. 158,00
 88. Blomsterkrybbe, 100×25 cm ..... kr. 79,50

82. Spisestol u/hynder, sædeh. 44 cm kr. 104,50
 83. Spisestol m/hynder, sædeh. 44 cm kr. 119,50

37 03 00. Blomsterkumme, fremstillet af hvid polystyren. Ideel til terrasse - indkørsel og lign. Højde 34 cm ..... kr. 12,85

23 75 02. Havegrill. Sort beholder med forkromet grillrist og drejespid. Aftagelige, rød-lakerede ben. Diameter 31,5 cm, højde 45 cm .. kr. 39,85

23 79 00. Gedigen hængesofa. Det kraftige, hvidlakerede stålørstel har låseanordning. Sofaen er forsynet med sideejl og har 3-delte hynder

betrukket med blåt markisestof i ryg og sæde. Ryglænet kan slås ned. Tag af plastvæv. Sædehyndens længde 175 cm, bredde 50 cm **kr. 425,00**

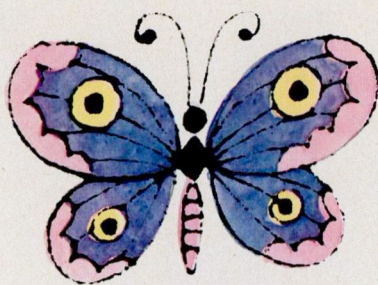
23 82 10. Udvendig ensfarvet blå, undersiden blå- og gulblomstret. 23 82 11. Udvendig ensfarvet rød, undersiden rød- og gulblomstret. 8-delt skærm af PVC-belagt nylonstof, diameter 180 cm ..... **kr. 104,50**

23 82 03. Have- og altanparasol med 8-delt skærm af kraftigt, indanthrenfarvet bomuldsstof i blå og hvide felter. Stiverne og metalstok med patentknæk er lakeret med hvid holdbar lak. Diameter 150 cm .... **kr. 77,50**

23 82 06, blå. 23 82 07, rød. Stor ensfarvet parasol med 8-delt skærm af kraftigt, indanthrenfarvet bomuldsstof. Hvidlakerede stivere og metalstok med patentknæk. Diameter 180 cm ..... **kr. 92,00**

CAMPING UDSTYR

23 81 30. Stor boxmønstret luftmadras uden hovedpude, rød på den ene side, blå på den anden, sol- og lysægte. 200×76 cm. 1 års gar. **kr. 56,50**

23 81 27. Ekstra stor og meget behagelig 3-delt madras, der også kan anvendes som stol (remme medfølger). Blå på den ene side og rødternet på den anden. Smutter ikke af og er sol- og lysægte. Str. 210×76 cm. 1 års garanti **kr. 49,50**

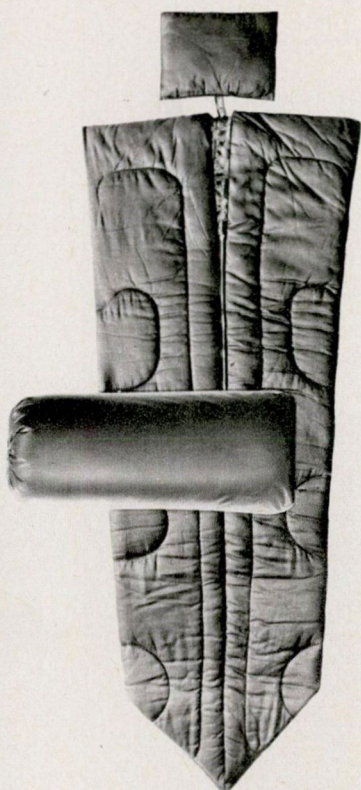
23 81 34. God og effektiv luftpumpe af blåt, kraftigt gummi. (Kapacitet: 1250 cm³) ..... **kr. 5,95**

23 81 25. Luftmadras i festlige farver, rød på den ene, blå på den anden side. Den er sol- og lysægte. 185×76 cm. 1 års garanti ..... **kr. 29,85**

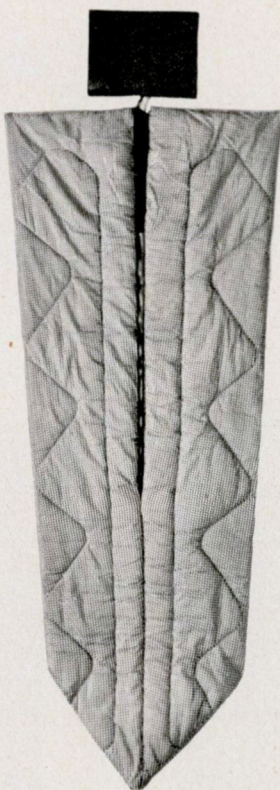
45 75 20. Telt med indianermotiver, syet af gult teltduk med frynser og forstærket top. 4 stålstænger, 2-delte, med plasticdupsko. Teltets flademål er 110×110 cm, højde 180 cm. I stofpose med bærehank ..... **kr. 34,50**

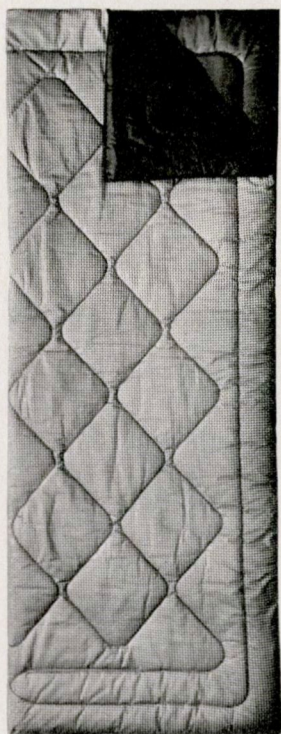
28 81 39. Sovepose, stoppet med krøluld. Udvendt grøn rayon, indvendigt mønstret bomuld. VDN-dekl. 185×75 cm **kr. 39,50**
23 81 50. Plastichylster til sove- og tæppe-poser ..... **kr. 8,25**

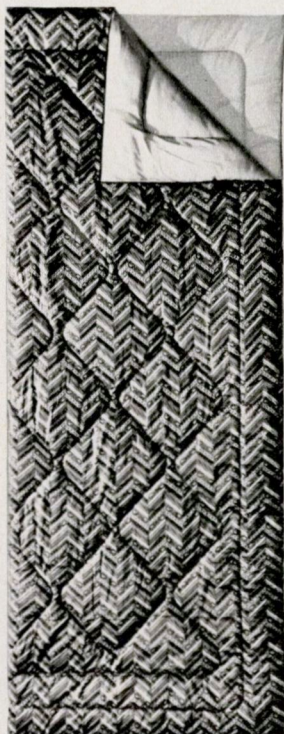
23 81 40. Sovepose, stoppet med elaston. Udv. pepitaternet grønt „chintz“, indv. grøn rayon. 190×80 cm. VDN-dekl. ... **kr. 62,50**
23 81 36. Som ovenst. Grønt rayon udv. og gult indv. **kr. 54,50**

23 81 37. Sovepose i meget fin udførelse. Den er stoppet med let, lunt og meget holdbart janyl. Grøn udvendig, gul indvendig, af fin kvalitet cambric. 185×75 cm ..... **kr. 84,50**

23 81 48. Elegant tæppepose med udvendigt betræk af pepitaternet, grønt „chintz“ og grøn rayon indvendigt. Stoppet med elaston. VDN-dekl. 205×155 cm ..... **kr. 67,50**

23 81 45. Tæppepose med mønstret bomuldsbetræk udvendig og grøn rayon indvendig. Den er stoppet med det lette, lune elaston, størrelse 205×155 cm. VDN-deklareret ..... **kr. 64,50**

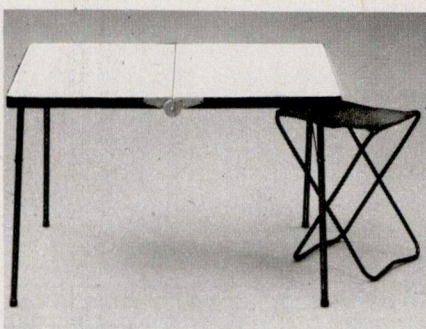

23 81 46. VDN-deklareret tæppepose stoppet med elaston. Rayon-betræk: grønt udvendig, gult indv. 205×155 cm **kr. 64,50**
23 81 53. Lagenpose af ubleget bomuld. 200×70 cm .. **kr. 9,85**

23 77 28. Autosæt med 4 taburetter, nemt at transportere og let at stille op. Bordet har plade af 4 mm bøgefiner og grå ovnlakerede ben. Str. udslået 91×69 cm, højde 59 cm. Taburetterne har sæde af kraftigt, blåt liggestolestof ..... **kr. 69,75**

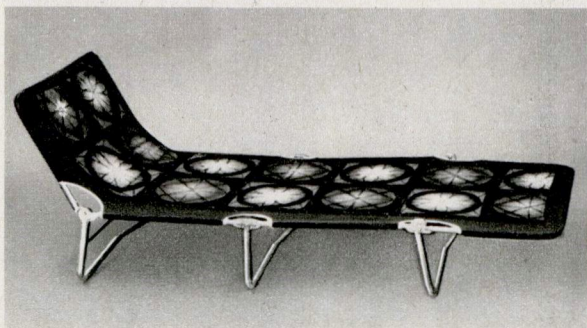
23 77 29. Dette autosæt har bordplade af grå plast-laminat, lige til at tørre af. De grå ben er ovnlakerede, og bordet måler udslået 91×69 cm, højde 59 cm. Incl. 4 taburetter med kraftigt, blåt liggestolestof ..... **kr. 85,00**

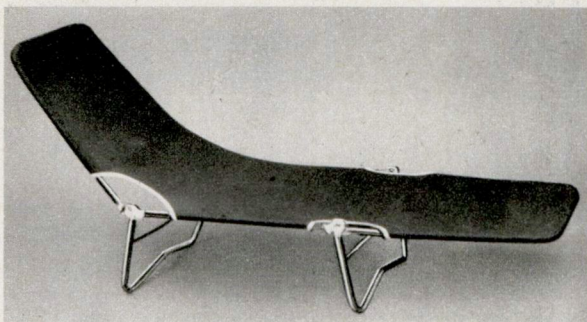
23 77 55. Komplet, blåt camping-køkkenbord. Hylde beskyttet af plasticforhæng med terylene „vinduer“ og lynlåslukke, 2 holdere til viskestykker etc. Sammenklappeligt, kromatiseret stålørstel. Pladestr. 80×40 cm, højde 61 cm. . **kr. 58,00**

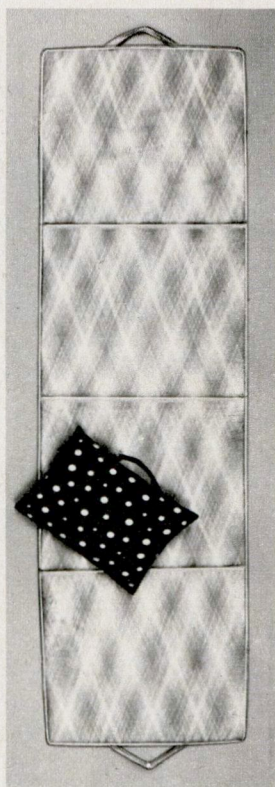
23 77 32. Ekstra taburetter med blåt liggestolestof til autosæt 23 77 28 og 23 77 29, pr. stk. . . **kr. 8,75**

23 81 18. Pragtfuld polyether-polstret „drømmeseng“ med kraftigt, mønstret bomuldsbetræk. Kromatiseret stålørstel, med 3 ben, indstillelig også som stol. Str. 200×75 cm ..... **kr. 95,00**

23 81 15, med blåt betræk. 23 81 16, med rødt betræk. „Drømmesengen“ har 3-delt stel af kromatiseret stålør og er betrukket med kraftigt liggestolestof. Den kan klappes sammen og indstilles – også som stol! Størrelse 190×60 cm..... **kr. 46,50**

23 81 20. Camping- og picnic-hynde af polyether. Velegetnet også i skov og på strand. Opslået 190×55×2 cm **kr. 18,75**
23 81 55. Campingpude, polstret m. skumnylon. 31×40 cm **kr. 5,85**

23 81 93. Camping-parasol med 8-delt bomulds-skærm i grøn/gul/rød/blå. Forkr. stålstang med spiralffjeder og med galv. bordklemme. Diameter 120 cm. .... kr. 21,50
23 80 50. 3-fløjet læsejl af kraftig, imprægneret bomuld, gult indanthrenfarvet, 4 galvanisk for-

zinkede, 2-delte stålrør, 6 teltpløkke og 6 barduner. Totallængde 500 cm, højde 140 cm. Illustr. med overligger – pris uden overligger kr. 69,50
23 80 54. Overligger til læsejl nr. 23 80 50, bestående af 2 stk. 2-delte stænger à 150 cm og 1 3-delt stok på 200 cm ..... kr. 25,50

23 80 51. 2-fløjet læsejl af kraftig, imprægneret bomuld, gult indanthrenfarvet. 3 galvanisk forzinkede stålrør, 5 teltpløkke og 5 barduner med

bardunstrammere. Totallængde 300 cm, højde 70 cm ..... kr. 29,85

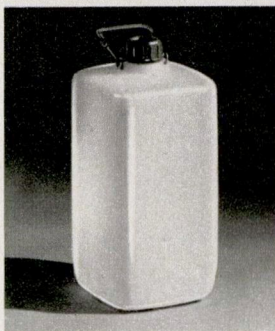

23 77 38. Altan- og campingbord med hammerlakeret stålblå, vejrbestandig kunststofplade. Det sammenklappelige stel er, ligesom kantlisten, af højglanspoleret aluminium. Bordpladen 85x58 cm, højde 63 cm ..... kr. 56,50

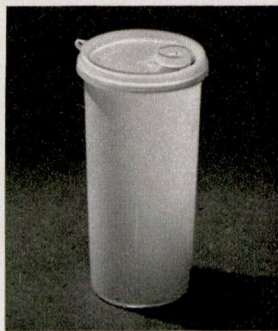

23 77 52. Let og handy campingbord med vejrbestandig, blå „Werzalit“-plade. Det kromatiserede stålørssstel er sammenklappeligt, og bordpl. måler 60x50 cm, højde 57 cm kr. 24,85

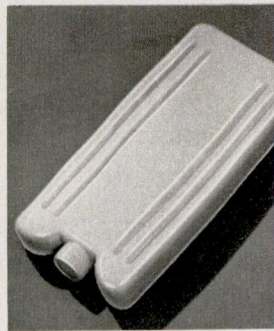

34 81 17. Campingdunk af polyethylen. Praktisk og holdbar. Rummer 5 ltr. .... **kr. 3,45**
34 81 19. Tilsvarende, med et rumindhold på 10 ltr. **kr. 4,50**

27 06 55. Handy Ware juice- og shakerkande. Hård polyethylenkande med hældetud i låget. Fine pastelfarver. Rumindhold 1½ ltr. .... **kr. 3,95**

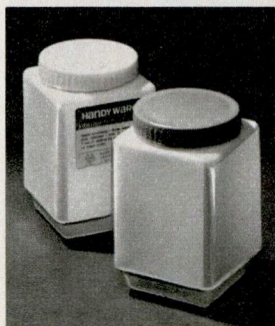
45 75 11. Termo-element. Støbt plasticchylster. Velegnet til frokostkurven. Benyttet som køleelement holdes maden frisk og drikkevarerne kolde. Str. 17×8×2 cm .... **kr. 1,65**

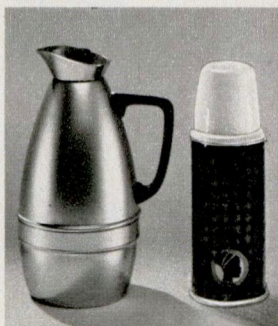
45 75 02, blå. 45 75 03, rød. Køleboks af formpreset styropor (skumplast). Længde 41, bredde 25, højde 28 cm. Rummer 18 liter .... **kr. 21,85**
Termotasker til picnic-brug og meget andet. Dessin 45 75 00 rød-blomstret. 8 liter .. **kr. 16,85**
Dessin 45 75 01 blå-blomstret. 15 liter .. **kr. 24,75**

Auto-madkasser med 5 plasticbakker:
27 00 04 grønternet uden termoelement **kr. 27,00**
27 00 05 rødternet uden termoelement .. **kr. 27,00**
27 00 07 ensf. grøn med termoelement **kr. 32,00**
27 00 08 ensf. rød med termoelement .. **kr. 32,00**

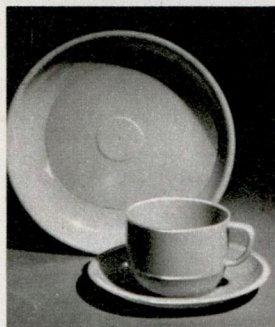
27 06 12. Handy Ware stabeldåserne er forsynet med skruelåg, lukker vandtæt. Ideelle til madvarer på campingturen. Størrelse 10×10×16 cm .. **kr. 2,95**

27 15 04. En elegant termokande, forkromet og med kraftig expanderprop. Rummer 8 kopper (1,1 liter) .... **kr. 28,65**
27 14 84. Den festlige Cirkel termoflaske. Rummer ½ ltr. **kr. 3,15**

44 86 00. Spejderbestik i rustfri stål. Pr. sæt (kniv, gaffel og spiseske) .... **kr. 6,25**
42 85 15, grønt. 42 85 17, blå. 42 85 19, gult. Spejderkrus „Mepal“. Pr. stk. .... **kr. 3,25**

34 83 05. Campingtallerken i „hård plastic“ (slagfast polystyrol). Fås i farverne blå, gul, rød, grøn. Pris pr. stk. **kr. 1,25**
34 83 00. Campingkop og underkop som ovenst. Pr. par **kr. 1,15**

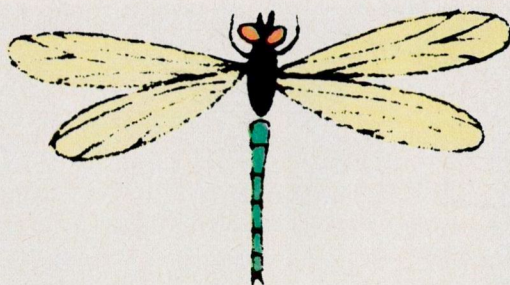

43 03 50, blå. 43 03 55, gule. 43 03 60, grønne. Flade campingtallerkner i „Mepalkvalitet“. Pris pr. stk. .... **kr. 3,55**
43 03 65, blå. 43 03 70, gule. 43 03 75, grønne. Dybe **kr. 3,55**

42 85 01, blå. 42 85 06, gule. 42 85 11, grønne. Overkop og underkop. Pr. par .... **kr. 3,00**
34 82 50, grønt. 34 82 52, blå. 34 82 54, gult. Campingsæt. Overkop, fl. og db. tall. **kr. 7,45**

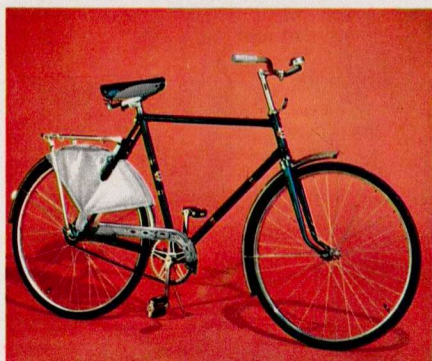
CYKLER

90 17 22. Den raffinerede herre-sportscykel hedder „Speedy“ de luxe, i grøn/bronze farvekombination. Fås også i sølv/blå (90 18 22) og whisky/sort (90 19 22). Incl. alt udstyr ..... kr. 388,00

90 31 22. Den smukke, letløbende „Lion Club“ er en helårscykel af gedigen kvalitet. Dybsort lake-ret koster den incl. oliebadskasse og udstyr til damer (90 31 22) og til herrer (90 30 22) kr. 378,00

90 11 22. Herre-letvægtscyklen „Speed“, blågrøn, er på samme tid letkørende, elegant og solid. Fås også i sort (90 10 22) og bronze (90 12 22). Incl. udstyr og støtteben ..... kr. 328,00

90 15 22. Dame-letvægtscyklen „Speed“, bronze, er på samme tid letkørende, elegant og solid. Fås også i sort (90 13 22) og blågrøn (90 14 22). Incl. udstyr og støtteben ..... kr. 328,00

90 07 18. Dregecykel, blå. Til drengene er de driftsikre og stærke „Indian“ cykler det helt rigtige. Incl. udstyr og støtteben koster str. 16" (90 07 16) og 18" (90 07 18) ..... kr. 293,00 Str. 21" (90 07 20). Juniormodel ..... kr. 305,00

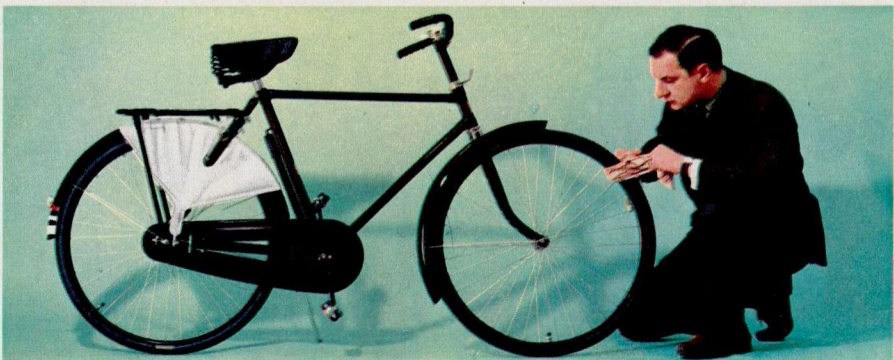
90 06 18. Pigecykel, rød. Til pigerne er de driftsikre og stærke „Indian“ cykler det helt rigtige. Incl. udstyr og støtteben koster str. 16" (90 06 16) og 18" (90 06 18) ..... kr. 293,00 Str. 21" (90 06 20). Juniormodel ..... kr. 305,00

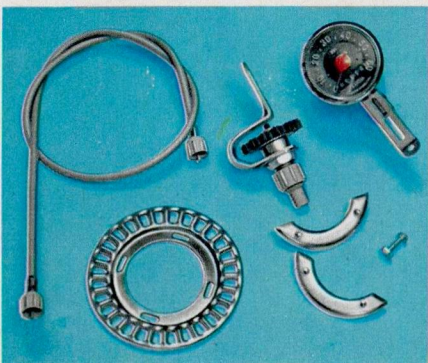
90 23 22. Den lækre og raffinerede dame-sports-cykel hedder „Speedy“ de luxe. I whisky/sort farvekombination, incl. alt udstyr, blandt andet

bærehåndtag, støtteben, rørgrebspumpe og faste pumpeholdere. Fås også i sølv/blå (90 22 22) og grøn/bronzé (90 21 22) ..... kr. 388,00

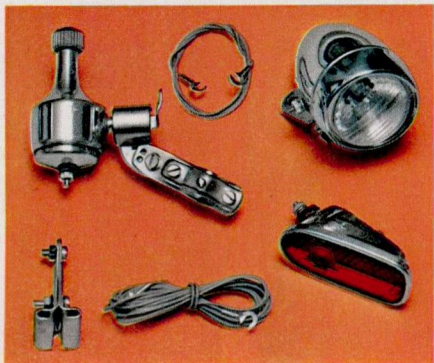

90 40 22. „Lion“ standardmodellen i sort er fremstillet af de bedste materialer – en cykel, man kan have glæde og gavn af i mange år. Den

fås, incl. udstyr, til herrer (90 40 22) og til damer (90 41 22) til en meget overkommelig pris ..... kr. 335,00

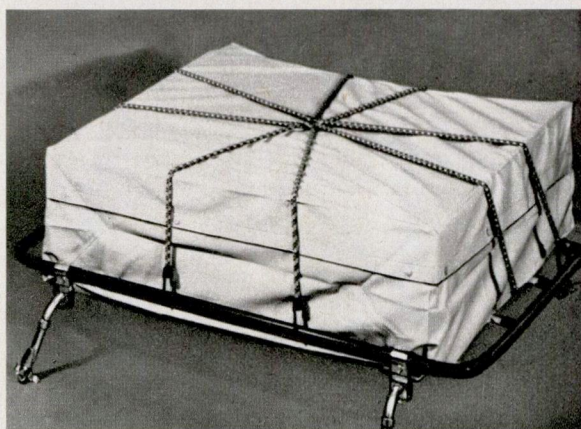
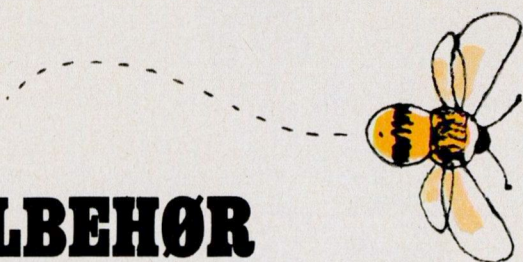
70 22 55. Speedometer „Lucia“ med indbygget kilometermåler til 26" hjul ..... kr. 28,50

91 09 62. En dynamolygte er rar at have – så behøver man aldrig mere at tænke på, om man har fået lygte med. Vi kan anbefale „Lumino“, der til den lave pris ovenikøbet har baglygte, godkendt som katteøjne ..... kr. 19,85

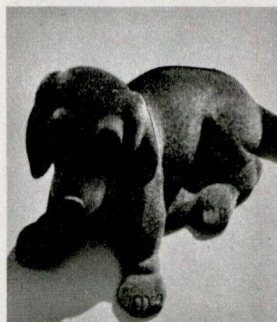
AUTOTILBEHØR

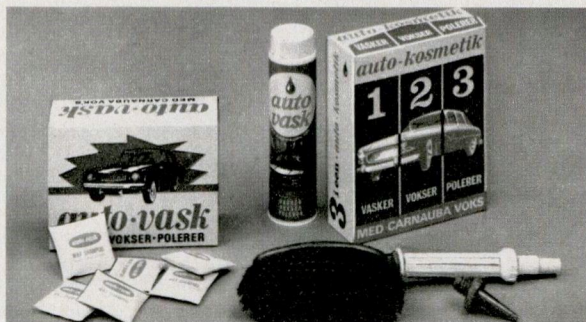
70 54 10. En god presenning til tagbagagebæreren; med 8 snørehuller. Str. 150×160 cm ..... kr. 24,50
70 54 15. Bagagepose af kraftigt, vandtæt plast-folie på lærred. Str. 85×90×30 cm. Med trykknapper ..... kr. 38,50

70 36 50. Den moderne 5 liter reservedunk til bilen er af godkendt, svær plastic, nem at transportere, praktisk hælde-tud ..... kr. 13,50

70 36 85. Bil-mascot. Den sjove, naturtro grævlingehund, der nikker gennem bagruden. Pris ..... kr. 23,85

70 36 95. Bilshampoo i poser til én vognvask. Pr. pose .. kr. 0,85
70 36 91. Bilshampoo med voks. Hurtig og effektiv vask.. kr. 5,35
70 55 53. Bil-vaskeborste med strålerør og sæbe patron .. kr. 15,35

70 47 55. Turtle Wax polish. Den verdenskendte flydende polish. Pris ..... kr. 15,50

70 47 25. Simoniz „Speedwax“. Voks med silicone. Giver et strålende resultat .... kr. 14,30
70 47 45. Crome-Kleener. Til rensning og polering af forkro-mede dele ..... kr. 4,50

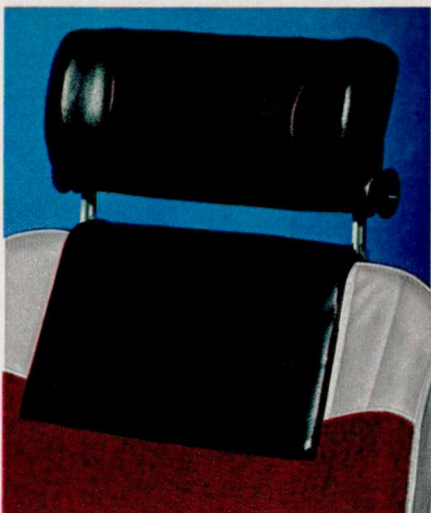
70 42 05. Plastic-padding, det fantastiske „kemiske metal“. Binder på træ, sten, metal, glas, porcelæn etc. Efter hær-dning bliver stoffet stålhardt. Hobby-pakning ..... kr. 6,75

70 54 05. Tagbagagebærer, i universalmodel. Galvaniserede plastovertrukne rør ..... kr. 62,50

70 54 25. Stropper til fastgøring af bagagen på taget, 8-armet elastik..... kr. 9,85

70 43 15. En nakkestøtte er særdeles behagelig til de lange bilture, navnlig når den er indstillelig. I sort nappaplast med skumgummiindlæg for kun ..... kr. 43,85

70 36 05. Barnestol i bilen. Den lille sidder godt fast i den helt rigtige sikkerhedssele, der holder barnet fast både over skuldre og mave. Indstilleligt ophæng. Og så er der også råt .. kr. 34,85

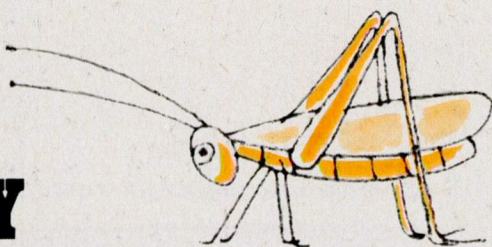

En effektiv, nem, hurtig og ren måde at tilberede de varme retter på campingture er f. eks. med BP Camping-Mik m/dobbelt brænder, incl. gas og 2 flasker ..... kr. 142,00 - eller BP Bordmodel med låg og 2 brændere, incl. gas og 2 flasker..... kr. 158,50

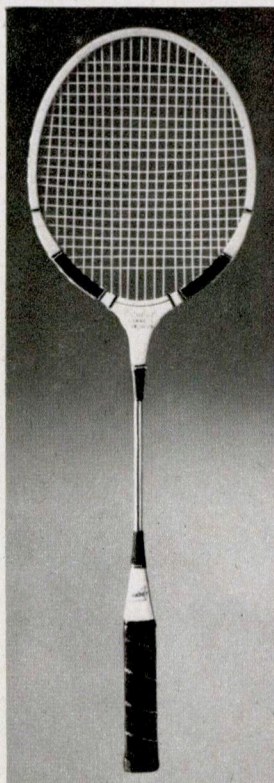
Gaspåfyldning koster kun 5,00 kr. for en 2 kg flaske. Gennem Deres brugsforening kan De få mange andre camping-gas-apparater end vist på ovenstående billede.

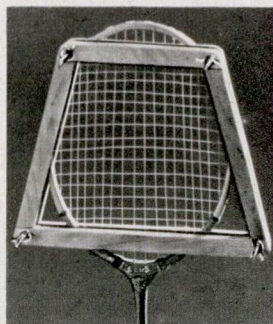
SPORT OG HOBBY

34 00 25. Badmintonset bestående af 2 stk. 26" ketchere med nylonstreng og 1 badmintonbold. Leveres i smart plastichylster med tryklåse og bærehåndtag ..... kr. 6,95

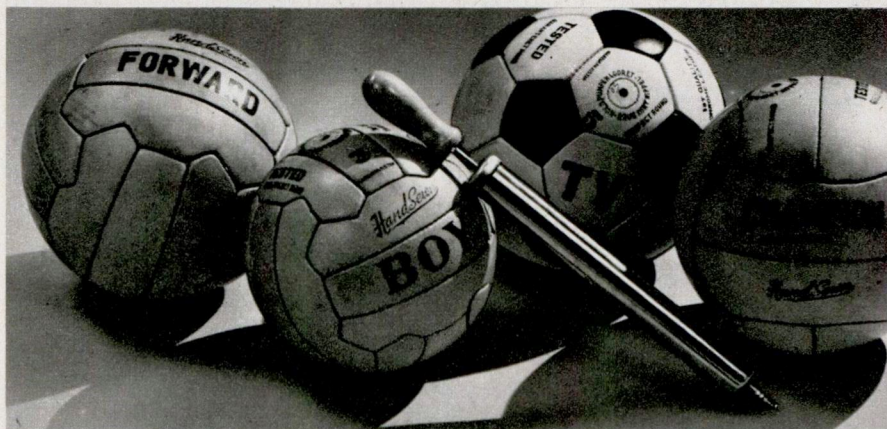
45 69 90. Badmintonketcher med spundne nylonstreng og stålskaft med læderhåndtag. En fin ketcher til sommersport. Den koster kun ..... kr. 9,85

45 70 51. Ketcherpresser. Praktisk træpreser, der skåner badmintonketcheren .. kr. 5,85

34 00 27. 4 fine plastic-badmintonbolde i praktisk plastic-holder. Pris pr. holder med 4 bolde ..... kr. 1,45

Alle drenges store ønske er en fodbold. Her er flere fine modeller at vælge imellem.
45 72 04. „Forward“ med 18 paneler. Snøreløs med patentblære. Str. 5 ..... kr. 21,75
45 72 12. „Boy“ med 18 paneler og patentblære. Anvendes også som håndbold. Str. 3 .. kr. 18,75

45 72 06. „TV“ modellen har hele 32 sorte og hvide paneler. Str. 5 ..... kr. 36,75
45 72 02. „Champion“, læderfodbold med 12 paneler og patent-blære. Str. 5 ..... kr. 14,75
45 72 50. Forniklet fodboldpumpe med nippel. Kraftig og robust ..... kr. 6,85

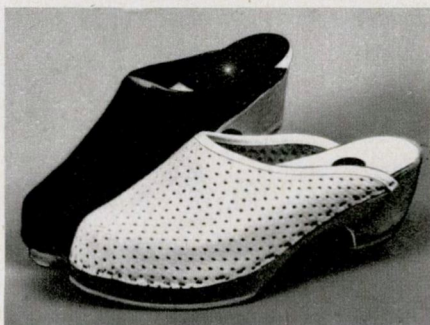
78 71. „Sprint“. Sorte lærredssko med gummisåler. F. eks. str. 36-39 koster ..... **kr. 19,25**

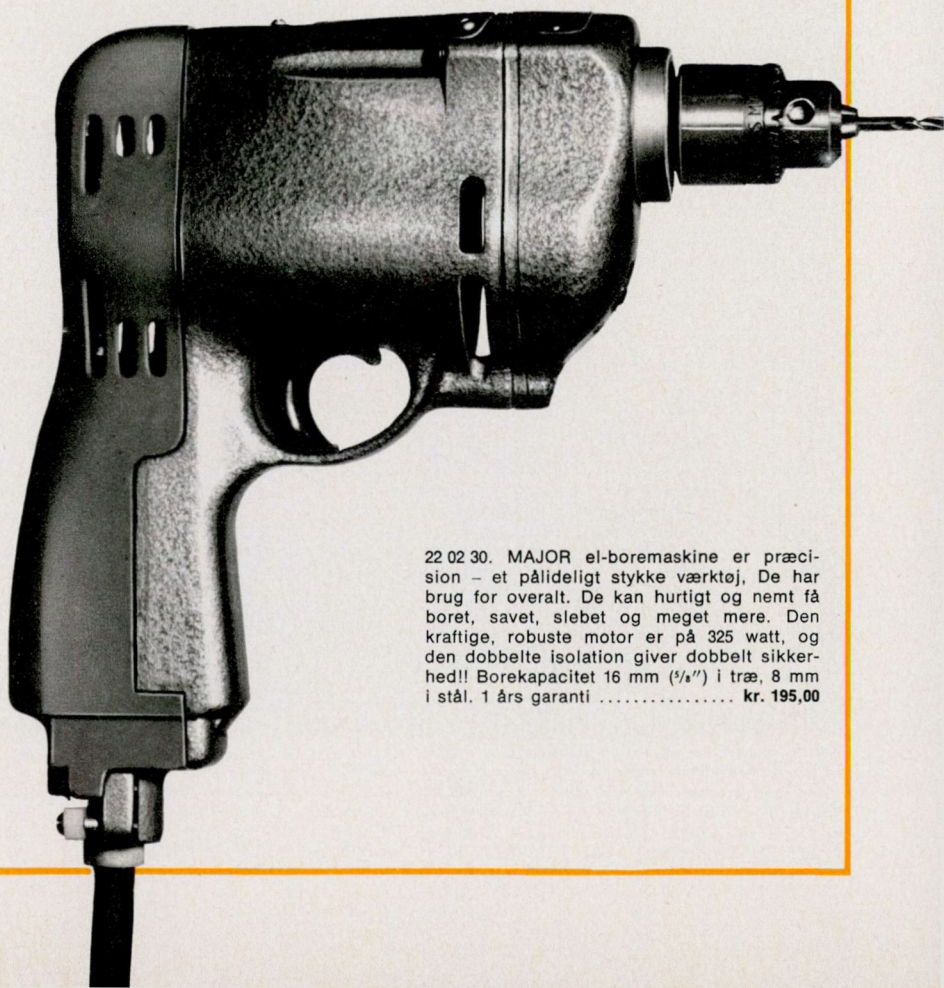
25 28. Brune læderkapsko med autogummisål og -hæl. Str. 40-43 ..... **kr. 36,25**

25 62. Brune trætofler med gummisål og -hæl. Str. 40-43 ..... **kr. 29,85**

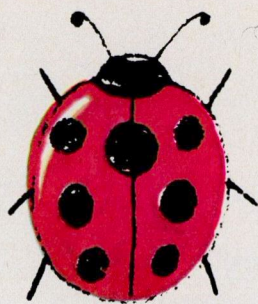
25 71. Trætofler med brunt ruskind. Str. 36-39 koster ..... **kr. 28,50**
25 61. Hvide trætofler, str. 36-39 ..... **kr. 28,50**

22 02 30. MAJOR el-boremaskine er præcision – et pålideligt stykke værktøj. De har brug for overalt. De kan hurtigt og nemt få boret, savet, slebet og meget mere. Den kraftige, robuste motor er på 325 watt, og den dobbelte isolation giver dobbelt sikkerhed!! Borekapacitet 16 mm ($\frac{5}{8}$ " i træ, 8 mm i stål. 1 års garanti ..... **kr. 195,00**

LEGETØJ

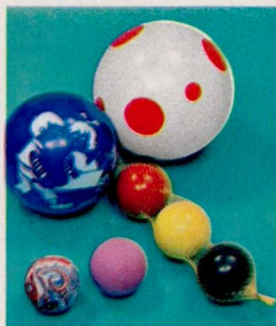
49 47 43. Sammenklappelig dukkevogn i smuk rød farve. Forniklede skærme. Aftagelig plastic-kasse. Med bremse. Længde 60 cm .. **kr. 112,00**
 34 06 48. To-hjulet barnecykel med kileboltkrank, kuglelejer og klokke. 33 cm hjul med „ballongummi“ (svamegummi). Baghjul uden friløb.

Til skridtlængde 37-45 cm ..... **kr. 74,50**
 34 16 25. Legevogn med rød metalkasse 51×31×8½ cm. Legevognen kan også anvendes som anhænger til en trehjulet cykel ..... **kr. 41,85**
 34 06 45. Trehjulet barnecykel med lad. Lakeret rørstel og indstillelig plasticsadel..... **kr. 67,85**

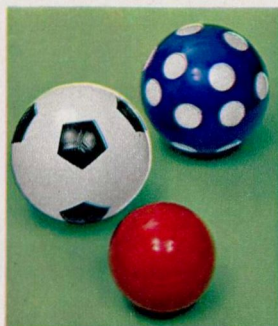

34 18 37. Sjippetov i flerfarvet plastic, sorteret med træ- og plastichåndtag. Længde 220 cm. Koster ..... kr. 1,30
34 04 15. Plasticbolde, assorteret. Diam. 15 og 13 cm kr. 4,00

34 04 16. Massiv svampegummi. Diameter 5 1/2 cm ..... kr. 1,95
34 04 21. Gennemfarvet gummi-bolde. Diameter 6 cm. kr. 1,15
34 04 48. Lakerede gummi-bolde. Diam. 6 cm. Pr. net (3 stk.) kr. 4,25

34 04 52. Hvid plasticbold med sekskant. felter. 23 cm kr. 4,60
34 04 53. Plasticbolde, sorteret. Diameter 21 cm ..... kr. 5,25
34 04 06. Rød gymnastikbold. Plastic. Diam. 15 cm .. kr. 4,50

49 55 86. Plastic-grusbil med vippelad. Længde 35 cm kr. 8,85

49 44 06. OK-tankbil i rød/hvid plastic. Længde 50 cm kr. 11,85
49 42 67. OK-benzinstander. Højde 13 cm. Slangetromlø. højde 8 cm. Alt i plastic. Pr. sæt ..... kr. 4,25

49 56 91. „Tip-Top“ junior rulle-skøjter. Gummihjul med nylon-lejer. Skostr. 24-32 .. kr. 16,85
49 56 90. „Basta“ senior rulle-skøjter. Gummihjul med kugle-lejer. Skostr. 28-40 .. kr. 29,85

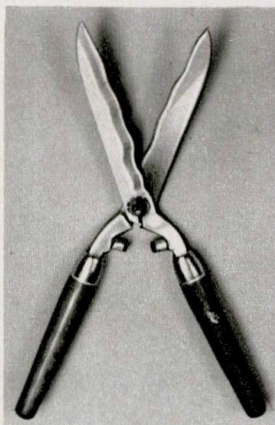
KLAP VOGNE

Helforkromet luksus-klapvogn i kvalitetsudførelse, med fikse og solide hjul. Forsynet med effektiv fodbremse. Polstret og indstillelig ryg. Vaskbart kraftig plasticbelagt væv. Indv. ensfarvet hvid og udv. ensfarvet kongeblå (45 68 00) eller elegant rødternet (45 68 01) ..... kr. 109,50

Som tilbehør kan leveres: helforkromet stor indkøbskurv (45 68 05) ..... kr. 23,50
fiks parasol til mont. på styret (45 68 07) kr. 26,50
Regnslag, pepitaternet med hue - en effektiv beskyttelse mod regnvejrr (45 68 10) .... kr. 18,50

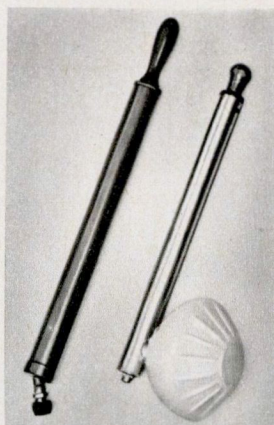
HAVE REDSKABER

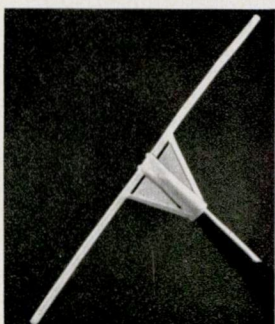
23 88 52. En dejlig kraftig hækkesaks med bølgeskær, rustbeskyttet. Håndtagene er transparent-lakerede. Fuld længde 53 cm. I plastic-skede **kr. 18,50**

23 87 52. Beskæresaks med forkrømede kæber og røde vinylgreb. Længde 21 cm .. **kr. 8,15**
23 74 90. Grensav med rørformet håndtag og plastic-greb. Kan forlænges som topsav **kr. 8,85**

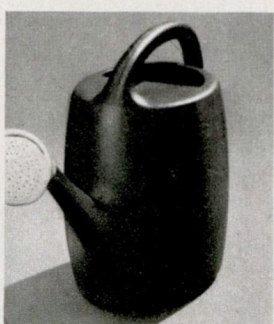
23 83 11. Havesprøjte af plastic med plastic-stempel og forstøver ..... **kr. 8,50**
23 83 12. Havesprøjte af messing. Kontinuerligt tryk. Plastic-beholder. 1 liter ..... **kr. 21,50**

23 89 96. Kemikaliespreder til vandkande nr. 23 89 11. De fine huller i sprederen bevirker en fordeling af 10 liter vand iblandet ukrudtsmidler el. gødning på 100 m². Bredde 60 cm **kr. 7,35**

23 82 65. P.V.C. haveslange. Vel egnet til bilvask og spuleslange m. m. hele året. Pr. m **kr. 1,45**
23 82 64. Vinyl-haveslange, smidig året rundt. Pr. m. **kr. 0,95**

23 89 11. Grøn plasticvandkande med aftagelig bruser. Den rummer 10 liter. Pris ..... **kr. 8,95**

23 87 06. Regnmåler med gen-nemsigtigt plasticmåleglas, skala til 50 mm. 3-delt plasticstang. Fuld højde 88 cm **kr. 7,85**

23 84 32. Solid planteske i blankpol., rustfrit stål. Længde 30 cm, bredde 8 cm **kr. 12,85**
23 84 36. Plantesæt. Forkromet planteske og lugeklo med træskafter. Kun ..... **kr. 4,50**

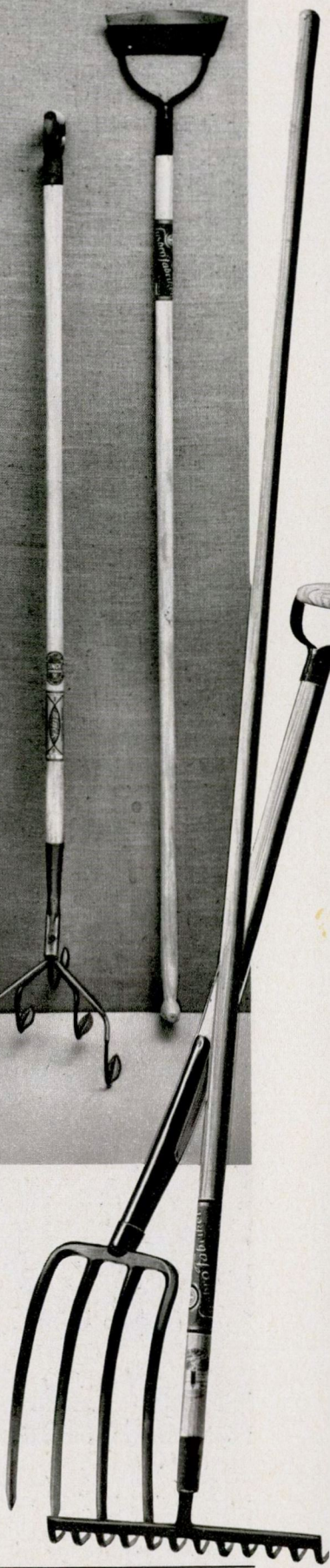
42 34 00. Pudderblæser til såvel udendørs som indendørs brug. Med udblæsningsrør og ventiler af messing ..... **kr. 21,50**

23 64 20. Kvalitetsspade med asketræsskaft i „Lysbro“ fabrikat ..... kr. 22,65
 23 42 77. Kraftig graveskovl med hårdet stålblad, 33×24 cm, og forstærket skinne. Asketræsskaft med kryk. „Lysbro“ fabrikat ..... kr. 19,95
 23 64 64. Let spade, til fru i huset. Asketræsskaft. „Zinck's“ fabrikat ..... kr. 19,80
 23 42 75. Letvægts-graveskovl m. specialhårdet stålblad, 33×24 cm. Kraftig, smedet skinne og skaft m. kryk, asketræ. „Zinck's“ fabrikat ..... kr. 25,50

23 62 10. Femgrenet håndkultivator med firk. stålgrene. Kan uden brug af værktøj omstilles til såvel 1-2-3 eller 4-grenet. „Zinck's“ fabrikat .... kr. 23,65
 23 66 23. Skuffejern med 23 cm bredt stålblad, smedet bøjle og 5 fods asketræsskaft med kryk. „Lysbro“ fabrikat .... kr. 14,85
 23 61 10. Solid, 4-grenet gravegreb m. lakeret asketræsskaft. „Lysbro“ fabrikat .... kr. 24,85
 23 63 35. Kraftig haverive med 12 krumme tænder, bredde 30 cm. „Lysbro“ fabrikat kr. 16,15

23 85 96. MAJOR C 18 hedder denne solide og velkonstruerede cylinder-motorplæneklipper. Den er selvkørende, har 4-takts B. & S.-motor med radiostøjdæmper. Gasregulering og kobling betj. fra håndtaget. Maskinen har 18" skærebredde, 5 knive og indstillelig klippehøjde $\frac{3}{4}$ "-1 $\frac{1}{2}$ ". Kraftige gummibelagte hjul og rustbeskyttede håndtag med plastic-overtrukne greb. 0,6 l olie medfølger. 1 års skriftlig garanti ..... **kr. 558,00**
 23 85 97. Cylinder-motorplæneklipperen „Ginge“ model 81 er selvkørende og har 4-takts „Briggs & Stratton“ motor med „choke-a-matic“, lyd- og radiostøjdæmpet. 18" skærebredde og 4 knive. Med førstegangsolie. Pris u. græsfanger **kr. 578,00**

23 86 05. Græsfangerkurv i slagfast plast med metalholdere. Til „Ginge 81“ nr. 23 85 97 **kr. 48,00**
 23 85 91. MAJOR 19 rotor-motorplæneklipperen har 3 HK's BRIGGS & STRATTON 4-takts motor. Oliemåler, tændingsafbryder, choker- og hastighedsindstilling. Selvmørende lejer. Svære gummiringe. Den specialhærdede kniv på 19" har indstillelig klippehøjde. 0,6 l olie medfølger. 1 års skriftlig garanti ..... **kr. 352,00**
 23 85 92. Rotor-motorplæneklipper TORINO. Samme farve, form og udførelse som nr. 23 85 91, men med 4-takts ASPERA motor på 3 HK. Til hver maskine medfølger førstegangsolie, udførlig brugsanvisning. 1 års garanti. Pris **kr. 328,00**

24 11 04. Havebor med presset stålkasse, 82×66 cm, rumindhold ca. 80 liter. 29 cm pladehjul med fast gummi og glidelejer ..... **kr. 54,85**
 23 83 42. Effektiv havetromle fremstillet af svær stålplade. Til påfyldning med vand (vægt ca. 80 kg) eller sand (ca. 120 kg). Tromlediameter

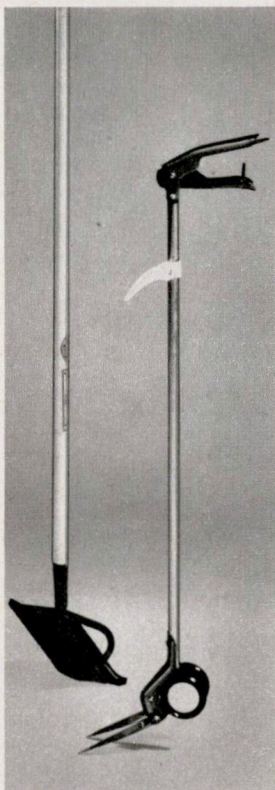
40 cm - bredde 51 cm ..... **kr. 148,00**
 23 83 91. Havevogn til transport af blade, frugt, affald m.m. Den har ovnlakeret stålrodsstel og pladehjul med nylonlejer. Pris uden kurv **kr. 18,50**
 27 07 63. Polyethylen-kurv passende til havevognen. Rummer ca. 36 liter ..... **kr. 6,85**

23 85 69. MAJOR plæneklipper med 4 knive – skærebredde 16" (406 mm), 8" drivhjul med kuglelejer og gummiringe ..... **kr. 99,00**
 23 85 61. „Ginge Prisma“ plæneklipper. Skærebredde 12" (305 mm), 4 knive, 8" drivhjul med kuglelejer og gummiringe ..... **kr. 98,00**

23 85 70. „Ginge Futura“ plæneklipper har 5 knive med indstillelig snithøjde uden brug af værktøj. Skærebredde 16" (406 mm) ..... **kr. 138,00**
 23 85 72. „Lysbro“ plæneklipper med 5 knive, 15" (380 mm) skærebredde, sideskjolde og rustfri stålskærm over knivcylindren ..... **kr. 138,00**

23 65 24. Kantskærer til opretning af plæner ..... **kr. 19,80**

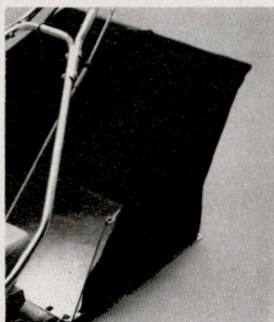
23 88 05. Græssaks med hjul. Pris ..... **kr. 26,85**

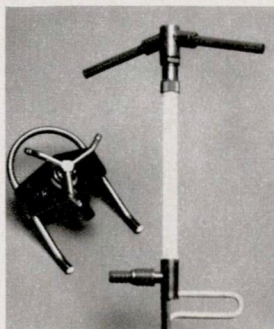
23 75 00. Græskanter af holdbart, grønt plastic. Tåler al slags vejr. Græskanten holder plæner, rabatter og gange skarpt afgrænsede. Rulle à 10 m i 10 cm's bredde .. **kr. 12,20**

23 88 00. Græssaks med hærdede og sløbne stålblade, rød-lakerede håndtag. Fuld længde 30 cm. Leveres i plastpose til ophængning ..... **kr. 8,50**

238604. Græsfangerkurv m. trådstel. Passer til MAJOR C 18 (23 85 96) ..... **kr. 19,25**
 23 86 03. Passer til hånd-plæneklippere med 14" og 16" skærebredde ..... **kr. 15,00**

23 86 40. Plænevander i sort plast. Til 13 og 19 mm slange. Spredareal ca. 85 m² **kr. 14,85**
 23 86 45. Plænevander i nylon for både 13 og 19 mm slange. Spredareal ca. 80 m² **kr. 13,75**

Skal De ordne haven – rode i kælderen – eller vaske bil? Så har De brug for SLIDMAND IN-DOOR, det ideelle hobbytøj. Det er 4 F-mærket, sanforiseret kvalitet, fikst – og rart at røre sig i. SLIDMAND købes i BRUGSEN – hvor kvalitet er et krav. De fikse olivengrønne battlebluser føres i brystvidde 88–112 cm ..... **kr. 43,50**
 Gode, velsiddende benklæder i samme farve findes i livvidde 76–100 cm ..... **kr. 43,50**

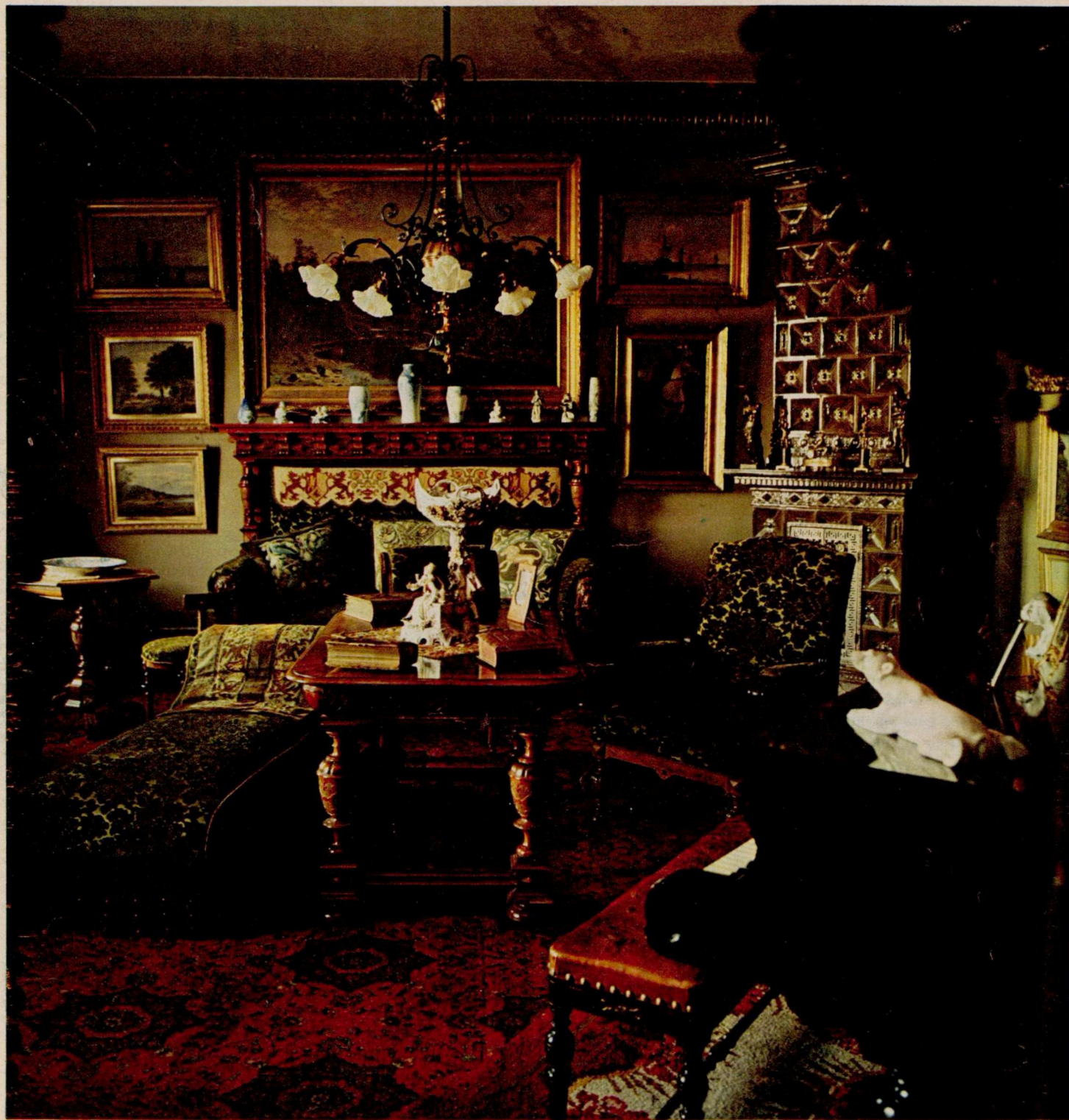

BRUGSEN

Samvirke

NR. 5, 1967, 15. MARTS

Sådan skulle møbleringen være i halvfemserne, stuen her eksisterer den dag i dag og er en del af et helt Henrik Ibsen'sk „dukkehjem“, hvor hver detalje er som det skulle være dengang. Klunkehjemmet findes i en herskabslejlighed i Frederiksholms kanal 18 i København. Det blev testamenteret til Nationalmuseet, som om nogen tid vil åbne det for offentligheden – her bringes klunkehjemmet i anledning af artiklen „Vort liv mellem møblerne“ inde i bladet.

FOR
25
ÅR SIDEN

HITLER STARTER MOD STALINGRAD

*Nye tyske offensiver mod
Kaukasus, Volga og Nilen.*

1942. Efter ca. trekvart års krig i Rusland har den tyske angrebshær mistet 1,167,835 mand, og i løbet af vintermånederne er de tyske armeer blevet trængt hundreder af kilometer tilbage. Alligevel har Hitler besluttet sig for en ny stor offensiv i sommeren 1942, og planen herfor er nu i marts måned blevet fastlagt ved konferencer i førerhovedkvarteret i Østprøjsen.

Medens tyskerne ved krigens begyndelse i 1941 var i stand til at angribe overalt langs en front fra Sortehavet til Østersøen, skal fremstødet i 1942 koncentreres om Sydfronten. Planen går ud på at erobre Krim-halvøen ved Sortehavet, det vigtige industriområde ved Donetz, Kuban-området, som er af stor betydning for hele Ruslands kornforsyning, og endelig Kaukasus-bjergkæden med de russiske oliefelter. Det sidste er det vigtigste. *Hvis jeg ikke får olien fra Maikop og Grozny, må jeg gøre en ende på denne krig,* siger Hitler til en af sine generaler.

Den tyske diktator er dog også overbevist om, at han kan nå disse mål – og mere endnu. Samtidig med at erobre Kaukasus og trænge frem til *Det kaspiske hav* mener han at kunne knuse den russiske hærs kampkraft i løbet af nogle måneder – ganske som han mente det i 1941. Strategien går ud på, at modstanderens hovedstyrke skal omringes og tilintetgøres i området lige vest for den vigtige *Volga-by Stalingrad*.

Nogle generalers forsigtige tvivl om, at den tyske hær efter vinterens nederlag har kræfter til alt dette, fejles af bordet. En oversigt fra efterretningstjenesten går ganske vist ud på, at Sovjetunionen endnu kan mobilisere et par millioner friske soldater, og at Sovjets krigsindustri producerer 1200 tanks om måneden, men oplysningerne fremkalder kun et raseriudbrud fra Hitler.

For at udfylde hullerne i de tyske armeer bliver det nødvendigt at udskrive en anseelig mængde hjælpetropper hos Nazi-Tysklands „allierede“. Ved overtalelse og trusler har Hitler fået løfte om deltagelse i sommerens felttog af 27 rumænske divisioner, 13 ungarske, 9 italienske, 2 slovakiske og 1 spansk division. De omfatter tilsammen en million mand, men deres kampkraft og -lyst er ikke stor, og deres udrustning lige så ringe.

Hovedparten af „hjælpetropperne“ skal derfor kun anvendes til sekundære opgaver, medens de tyske styrker fungerer som stødtropper. Det vil naturligvis gøre de lange flanker endnu mere sårbare, men dels har man simpelthen ikke andet at fylde hullerne med, dels regner Hitler med at vinde en så overvældende sejr på sletterne foran Stalingrad, at der ikke bliver tale om nogen russisk modoffensiv.

Det nye felttog mod øst sættes i gang i maj, og til samme tidspunkt har den tyske ørkengeneral *Rommel* fået ordre til at starte *Operation Aida* – d.v.s. en offensiv mod Nilen med erobring af Ægypten og Suezkanalen som mål.

FOR
75
ÅR SIDEN

FØRSTE DANSKE SOCIAL- FORSIKRING

*Sygekasserne får statstilskud,
og medlemmerne sikres ensartede
ydelse, men kassernes selvstyre
bevares.*

1892. Rigsdagen lægger i disse uger sidste hånd på Danmarks første socialforsikringslov – en *sygekasselov*. Den vil medføre, at sygekasserne nu for første gang opnår statstilskud, og at der sikres en vis ensartethed i ydelserne til alle landets sygekassemedlemmer, medens det hidtil har været lokalt bestemt, hvor stor hjælp et medlem kunne opnå.

Der findes omkring 1000 sygekasser her i landet med ialt ca. 120.000 medlemmer. Det vil sige, at medlemskredsen (med børn) kun omfatter en tyvendedel af befolkningen.

Det er først og fremmest landboer, der er i sygekasse, hvilket hænger sammen med, at sygekassebevægelsen mange steder er blevet opfattet som en naturlig fortsættelse af andelsbevægelsen. I brugsforeningernes barndom i 1860'erne og 70'erne så man endda i visse tilfælde en direkte sammenkædning, så at brugsen også fungerede som sygekasse.

Medlemmerne har altid lagt vægt på sygekassebevægelsens frie, folkelige præg, og når

FOR
50
ÅR SIDEN

RØDT FLERTAL I KØBENHAVNS BYSTYRE

Samvirke

40. årgang

Chefredaktør: EGGERT NIELSEN, ansvarshavende
Medarbejdere: Bodil M. Begtrup, Kaj Christiansen, Robert Corydon og Egon Rasch, Otto Riis, redaktionschef
Redaktionens adresse: Roskildevej 65, Albertslund
Telef.: 64 88 11, udenbys: (01) 64 88 66

Udgiver: Fællesforeningen for Danmarks Brugsforeninger
Tryk: Egmont H. Petersen, Gutenberghus

Samvirke påtager sig intet ansvar for manuskripter, fotografier og tegninger, der uopfordret indsendes

1917. Ved kommunalvalget den 13. marts fik København for første gang et „rødt“ flertal. Socialdemokratiet gik frem fra 56,000 til 63,000 stemmer og satte derved sit mandattal i borgerrepræsentationen op fra 27 til 30 (af ialt 55).

Det er 24 år siden, de to første socialdemokrater, K. M. Klausen og J. Jensen blev indvalgt i det københavnske bystyre, og allerede ved forrige kommunalvalg i 1913 var

En af de mange vittighedstegninger, som det lejlighedsvis samarbejde mellem socialdemokratiet og den kristelig-socialt frøken Blom gav anledning til. Tegningen, som er fra bladet Klodshans, viser hende og den socialdemokratiske leder Borghjerg i „den sidste hopse

der først nu indføres statstilskud, skyldes det ikke mindst, at sygekasserne selv stillede sig afvisende til offentlig støtte.

Prisen for denne selvstændighed var temmelig utilstrækkelige ydelser til syge medlemmer. De eneste midler, kasserne råder over, er medlemskontingentet, tilskud fra mere velstående borgere og en beskedne, kommunal støtte. Den varierer fra sted til sted, idet alle kommuner dog lige siden 1844 har haft pligt til vederlagsfrit at befordre ubemidlede sygekassemedlemmer til læge eller sygehus. Det skete – og sker stadig – ved udskrivning af hest og vogn hos sognets gårdejere.

Ved den lov, som nu gennemføres, pålægges det kasserne at yde medlemmerne fri lægehjælp og sygehusbehandling (men ikke medicin) i ialt 60 uger, og desuden skal ethvert medlem kunne tegne sig for en sygedagpenge-forsikring.

For at muliggøre dette yder staten 2 kr. pr. medlem og indtil en femtedel af medlemskontingentet. Statens samlede tilskud til hele sygekassevesenet må dog ikke overstige en halv million kr. om året, og da man vent, at de forbedrede ydelser vil skabe en stærk tilgang, bliver det ikke mange kroner pro persona, staten ofrer. Kommunerne skal samtidig nedsætte sygehustaksterne til omkring halvdelen for sygekassemedlemmer.

Trods statstilskuddet vil sygekasserne i Danmark fortsat være baseret på *folkelighed, frivillighed og selvstyre*, og systemet adskiller sig derved afgørende fra de sygekasseordninger, som kendes i andre lande. Man har sygekasser i de fleste vesteuropæiske stater, men det er næsten overalt *tvungne* forsikringer udelukkende for *lønmodtagere* på lavere indtægtstrin.

De danske sygekasser står principielt åbne for alle ubemidlede personer, altså f. eks. også selvstændige næringsdrivende og hjemmegående husmødre – men indmeldelse er en frivillig sag for alle.

Med denne ordning har man formentlig trukket en grundlinje op, som vil blive fulgt af dansk sociallovgivning i mange år.

det lige på nippet, at partiet havde sikret sig absolut majoritet. Det ene mandat, som manglede heri, betød, at „tungen på vægtskålen“ i de sidste fire år har været den *kristelig-social* listes eneste borgerrepræsentant, frøken *Blom*. Hun er blevet temmelig hårdt behandlet af folkeviddet, bl. a. fordi mange mennesker stadig synes, der er noget naturstridigt i, at en kvinde spiller en betydningsfuld politisk rolle.

Trods vittighederne har hun dog klaret sig så godt, at hendes liste ved valget erobrede et ekstra mandat. Det samme gjorde de radikale, og valgets store taber blev derfor den borgerlige fællesliste, d.v.s. de konservative, som måtte af med fem mandater. Det er et så voldsomt nederlag, at det nok betyder et definitivt punktum for konservative drømme om nogensinde at generobre magten i landets største kommune.

PERLE*HUMØR

PERLE I PIBENGI'R
PERLE*HUMØR

KR: 4.30
BLENDED

Altid morgenfrisk brød i huset med...

KAREN KOK'S

svensk knækbrød

Ja, morgenfriskt og knasende sprødt springer Karen Kok's svenske knækbrød frem af pakken – lige parat til at smøre og lige lækkert både med og uden pålæg. Med Karen Kok har De altid **friskt** brød i huset – og så slanker det!

En pakke med Karen Kok's Birkes knækbrød med ca. 17-19 skiver (215 g) koster **1,38**

BRUGSEN

- OG SÅ FÅR DE ENDDA DIVIDENDE

HVAD ER GRUNDEN?

TRODS et aktuelt oplæg fra Bjerringbro, hvor seks brugsforeninger har sluttet sig sammen om en centrumsbutik i byen, er et efterfølgende forsøg på en tilsvarende samling i et andet område af landet, hvor de stedlige betingelser for en sammenslutning var meget favorable, brudt sammen. Det afgørende møde sluttede uden aftale om videregående forhandlinger.

Som det ofte går, når et forslag stemmes ned, er det svært at udrede årsagen til sagens forlis. Mens der som regel må mobiliseres mange argumenter til støtte for et Ja, kan et Nej siges uden begrundelse. Dette siger vi uden at gå i rette med afgørelsen. Sådan er folkestyrets vilkår, og det må accepteres – om ikke bifaldes – i en demokratisk organisation som brugsforeningsbevægelsen.

MEN af hensyn til efterfølgende sammenslutningsforsøg vil det nok være på sin plads pro et contra at kommentere eventuelle grunde til, at dette forsøg mislykkedes.

Kan årsagen være den, at sagen var for dårligt oplyst – at mødedeltagerne ikke var

klar over, hvad der stod på spil? Det kan man næppe tro efter alt det, der har været talt og skrevet om nødvendigheden af at opnå større slagkraft og bærekraft indenfor de regionale områder ved organisationsdannelser på bredere basis.

Måske har nogen haft mistanke til, at man fra FDBs side overdriver betydningen af denne „nødvendighed“. Herimod taler den dokumentation, der er fremført fra uvildig videnskabelig sagkunds side.

Handelshøjskolens autoritet står bag den prognose om detailhandelens udvikling frem til 1980, der offentliggjordes for nogle år siden og utvetydigt fastslår stordriftens overlegenhed i den kommende butiksstruktur. Denne prognose er videnskabelig underbygget og derfor ikke et resultat af ønsketænkning.

DET udelukker naturligvis ikke tvivl om, at den kan være rigtig. Alt menneskeligt er ufuldkomment, og man har en enkelt gang før – i begyndelsen af krigen – været ude for en fuldstændig misvisende ekspert-

deklaration. Det er en menneskeret at tvivle, men så bør man sige rent ud, hvad det er man ikke tror på og hvorfor ikke.

I det foreliggende tilfælde vil det være svært at føre modbeviser, eftersom de forløbne første fem år af prognoseperioden har vist, at prognosen holder stik. Det blev – som omtalt i sidste nummer af Samvirke – fastslået af en af prognosens medforfattere på den for nylig afholdte konference på Skarrildhus af FDBs bestyrelse og repræsentantskab. Tilmed blev det oplyst, at indenfor rammerne af disse fem år har FDB og brugsforeningerne omsætningsmæssigt og investeringsmæssigt holdt tempoet 100 pct.

Hvad er der så at beklage sig over? Det går jo godt, vil man replicere. Ja, med forbehold af det lille notabene, at den store fremgang hidrører fra dele af den samlede brugsforeningsbevægelse, der ikke direkte er impliceret i aktuelle sammenslutningsbestræbelser.

NU SKAL det indrømmes, at de mindre oplandsområder i landdistrikterne ikke har

BRUGSENS PLACERING PÅ FORBRUGERFRONTEN

EN emnegruppe der satte sindene stærkt i bevægelse på den i sidste nummer af Samvirke omtalte konference på Skarrildhus (med deltagelse af FDBs bestyrelse og repræsentantskab in pleno) var spørgsmålet om, i hvilken grad brugsforeningerne skal engagere sig i en almen forbrugerindsats, omfattende *samtlig*e forbrugeres interesser (i videste forstand) og i nært samarbejde med andre forbrugervenlige kredse.

Folketingsmedlem *Lis Groes* og sekretær *Erik Stubtoft* fra AOF lagde stærkt op til en livlig holmgang i denne sag, og de savnede heller ikke svar på tiltale.

DE to nævnte deltagere i en indledende pånældiskussion mente ikke, brugsforeningerne havde vist nogen særlig iver efter at lægge sit lod i vægtskålen til fremme af forbrugersynspunkter *på bred basis*, men stort set koncentreret sig om egne organisatoriske og forretningsmæssige opgaver.

Forbrugerne kender ikke deres rettigheder i forhold til gældende lov, de ved ikke, hvorhen de skal gå med deres klager, tør ikke sige deres mening og lader sig ofte dirigere af autoritetsrespekt og vanetænkning, hævdede sekretær Stubtoft.

Deres indflydelse overfor lovgivningsmagt og administration er meget begrænset og på det lokale plan (i forholdet til kommunalråd, sundhedskommissioner og lign. institutioner), er de helt ladt i stikken. På et så vigtigt felt som undervisning og skolemateriale burde forbrugersyns sætte et meget stærkere præg, og ude i hverdagen er der utallige områder, hvor hensynet til forbrugerne groft tilsidesættes – tænk blot på ventetiderne på hospitaler, hos læger og tandlæger og den ligegyldighed, hvormed man på offentlige kontorer lader folk spille deres tid til ingen nytte.

Forskningsopgaver, kunst- og kulturformål samt mange andre foranstaltninger, hvis fremme forbrugerne direkte har interesse i, får lov at ligge brak, og der kan nævnes talrige andre forgreninger af samfundslivet med tilknytning til forbrugertarv, der ignoreres, fordi der ikke eksisterer en samlet magt til at sætte bag rimelige krav.

LIS GROES gik ind for, at „morgendagens brugs“ gerne skulle blive et centrum for alt nyt og godt på forbrugerfronten – ikke blot hvad angår vareoplysning, aktiv prispolitik og kvalitetskontrol, men også som igangsæt-

ter af en stadig debat med det formål at forsvare forbrugeres interesser og skabe liv og røre omkring omsætningsvilkår og prisdannelse.

Også udenfor brugsforeningerne er der forbrugere, som interesserer sig for forbrugerspørgsmål, replicerede Erik Stubtoft, og opfordrede stærkt til dannelse af lokale forbrugergrupper.

REAKTIONEN på disse indlæg blev på en gang både skarp og forstående, idet en del af forsamlingen var stærkt afvisende overfor de rejste krav, mens andre godt kunne tænke sig deltagelse i et forbrugerarbejde på bredere basis.

Stort set var indstillingen hos den ene part, at man mindst af alt kunne bebrejde brugsforeningerne at ligge på den lade side i beskyttelsen af forbrugerne. Længe før der var noget, der hed Forbrugerråd og forbruger-kampagner, har brugsforeningernes virksomhed givet sig udslag til gavn for samtlige forbrugere. Hvordan ville forbrugernes stilling have været i dag, hvis brugsforeningerne aldrig havde eksisteret?

I et indlæg fra en af arbejdsgrupperne hed det, at „vi føler os ikke som et enten – eller, men vi er repræsentanter for en forbrugerbevægelse, der i praktisk gerning søger at skabe landets mest effektive forbru-

haft kniven for struben, således som man har set det i de bysamfund, hvor konkurrencekampen er hård mellem de stærkt ekspanderende private kæder og brugsforeningerne.

Men heraf at slutte, at det har ingen hast at udfylde de bestående tomrum i butiksstrukturen på landet er temmelig let-sindigt. Faren for at blive taget på sengen fremgår af en anden prognose fra den allersidste tid, udarbejdet af salgs- og marketingskonsulent, cand. polit. Per Press, som dokumenterer, at 280 nye supermarkeder – heraf 80 dobbeltsuper-markeder (omfattende både levnedsmidler og varige forbrugsgoder) – ventes åbnet i Danmark i de næste 4-5 år (nb! ikke luftkasteller, men konkrete planer) og disse nye storbutikker ventes (sammen med de allerede oprettede) til den tid at beherske 25 pct. af den totale fødevareromsætning.

I dette tal indgår naturligvis de planlagte brugsforeningsbutikker med stor vægt, men alligevel er der tilstrækkeligt med beviser på store udspil fra samtlige private kæder. Hver femte dag åbnes et nyt supermarked.

HVOR længe vil denne udvikling gå uden om deciderede oplandscentre i landdistrikterne? I selvbetjeningsbutikkernes første tid

sagde man, at disse aldrig ville slå igennem på landet. Dette er blevet grundigt modsagt af kendsgerningerne. Man bør drage lære af denne fejltagelse.

De private kæder har den fordel fremfor brugsforeningerne, at de ikke skal spørge nogen medlemskreds om lov til at etablere en storbutik i et regionalt knudepunkt. Beslutning herom kan effektueres fra den ene dag til den anden. Når det er sket, vil alle de omliggende brugsforeninger ikke kunne undgå at mærke følgerne. Selv om medlemmerne ejer brugerne, ejer brugerne ikke medlemmerne og vil ikke kunne forhindre, at en del af deres handel går til private foretagender, som de i givet fald selv ville have kunnet beherske i fællesskab.

Naturligvis er det altid svært at bestemme sig for at gå ind for noget, som i første omgang kan frygtes at gå ud over en selv. Men uden at gøre det, må man være klar over, at man vil være uden indflydelse på, hvordan udviklingen på længere sigt vil forløbe. Via en sammenslutning har man i hvert fald hånd i hanke med, hvad der vil ske, for selv om man må afskrive førstefødselsretten til den stedlige butik, sker der ingen indskrænkninger i de generelle medlemsrettigheder. Selvstyret er blot lagt ud på bredere basis, men det er stadig et selvstyre – og nok så virkningsfuldt, for nu er der opgaver, man kan komme længere med end tidligere.

UNDER forberedelserne til en sammenslutning, vil der altid være to anstødssten: Uddelerspørgsmålet og formuefordelingen, men der er eksempler nok på praktiske fremgangsmåder til løsning af disse anliggender.

Udover disse er der kun suverænitets-spørgsmålet tilbage – for verden er da for stor i dag til, at man kan anerkende rent lokalpatriotiske følelsers berettigelse. Det er helt rigtigt, at mange brugere har grund til at være stolte af deres lokale position, men man kan ikke for at fastholde et aktuelt gode prisgive større fremtidsmuligheder og på længere sigt sætte sin egen eksistens på spil.

Dertil må føjes, at selv om en brugsforenings medlemskreds er herrer i deres eget hus, må de ikke glemme, at deres virke har almen betydning. De enkelte brugsforeninger er vigtige samfundsinstitutioner, som har en mission ud over lige at gøre nytte for den nærmeste kreds. Det tæller også med ved drøftelsen af sammenslutningsfor-slag, at de har en – om ikke juridisk så i hvert fald moralsk – forpligtelse til at anske sig selv som led i en større helhed.

gerejede varefordelingssystem, hvis hensigt ifølge FDBs formålsparagraf er at skaffe de bedst mulige varer til lavest mulige priser – og derudover ved konkurrence på pris og kvalitet at øve en *almennyttig* indsats“. Disse formål opnås bedst, mente gruppen, gennem en rent praktisk indsats ved produktion, vareindkøb og varefordeling og gennem rationelle tidssvarende fabrikker, lagre og butikker med de mindst mulige omkostninger.

En tilsvarende afvisende holdning indtog en anden af arbejdsgrupperne, som forfægtede det standpunkt, at det ikke er brug-sens opgave at engagere sig i et arbejde med at organisere forbrugere udenfor brugsforeningsbevægelsen og afviste tanken om at gå aktivt ind i lokale forbrugergupper.

EN anden opinionsretning i forsamlingen stillede sig anerkendende overfor, 1) at brugsforeningerne ikke dækker samtlige forbrugere, men kun 41 pct. af forbrugerne, 2) at de heller ikke dækker samtlige varegrupper eller tjenesteydelser og endelig 3) at der findes forbrugersopgaver, som ikke kan henføres under de egentlige forretningsfunktioner.

Brugsforeningerne må under en eller anden form kunne deltage jævnsides med andre i et bredt forbrugersamarbejde, og de har allerede udrettet eller planlagt et betydeligt kontaktsamarbejde overfor lovgivnings-magt, administration, institutioner og råd, samt en indsats på det lokale plan, hvis resultater også vil omfatte andre forbrugere end brugsforeningernes medlemmer. FDBs formand *Lars P. Jensen* nævnte senere på

konferencen en række emner, der vil blive taget op til drøftelse med ministre, embedsmænd, rådsformænd m. fl., og som på adskillige punkter vil have rækkevidde til samtlige forbrugere.

Faren for overorganisering blev nævnt som en af betænkelighederne ved at gå ind i et bredt forbrugersamarbejde. Et frugtbart samarbejde kan også etableres ved koordination, uden noget egentligt organisations-fællesskab.

Det var tydeligt, at der ikke blev talt ud om denne sag. Dens forløb blev kun til en omgang spredt fægtning uden at efterlade sig noget klart overblik. Men spørgsmålet er rejst og fortjener en grundigere behandling.

DET tredje emnekompleks, som især prægede denne konference, var spørgsmålet om, hvad man må kræve af lovgivning og administration for at opnå den størst mulige organisationsfrihed, den mest rationelle varefordeling og de retfærdigste konkurrence-betingelser.

I et indledningsforedrag kom afdelingschef *Agbo* fra Handelsministeriet ind på de mange forskellige lovgivnings- og administrationsområder, som har direkte berøring med brugsforeningsbevægelsens interesser, det gælder næringslov, monopollov, prislov, afbetalingslov, konkurrencelov, mælkelov og mange flere, som Samvirke tid efter anden har taget stilling til.

Det fremgik af *Agbos* indlæg, at hele vor erhvervslovgivning i disse år er i støbeskeen. Han understregede, at mens man op til kri-gens tid nærmest havde indrettet erhvervs-

lovgivningen med henblik på at bevare og beskytte den eksisterende erhvervsstruktur og begrænse konkurrencen, så havde den senere stedfundne vældige udvikling i produktion og omsætning medført, at det nu er forbrugernes interesser, omsætningens frihed og konkurrencens skærpelse, man søger fremmet gennem lovgivningen. Og ud fra dette kriterium kortlagde han de vigtigste forskydninger i erhvervslovgivningen.

Revisionschef *H. C. Steen Hansen* uddybede i næste omgang dette med et foredrag om den praktiske anvendelse af vigtige lovbestemmelser i brugsforeningernes virksomhed og kom herunder ind på helt overraskende og urimelige vanskeligheder, som den nye næringslov ville stille brugsforeningerne overfor. Allerede på det nuværende stadium er der vild forvirring om foreningernes næringsretlige stilling i overgangsperioden, indtil næringsloven træder i kraft i 1970. Hvis de relevante love ikke laves om, er situationen faktisk den, at brugsforeningerne – til trods for, at det var dem, der gik i spidsen for næringsfriheden – kan blive bastet og bundet af helt meningsløse sidevirkninger til næringsloven.

DETTE temmelig kinesiske lovgivnings-dilemma skal vi senere vende tilbage til og i denne omgang kun notere, at FDBs formand *Lars P. Jensen* gjorde sig til talsmand for en øjeblikkelig revision af næringsloven med henblik på at fremskynde dens ikraft-træden til det tidligst mulige tidspunkt, eftersom der ingen grund er til i en årrække at udskyde en reform, som erhvervslivet forlængst er indstillet på.

DE HEDE VINE

ALLEREDE i Odysseen – som blev til for op mod 3000 år siden – fortælles om et hof, hvor man daglig drak 280 liter sød, stærk vin og 27,900 liter almindelig vin. Det er altså muligt, at man allerede i den græske oldtid kendte til hedvine, men de hedvine, som behersker markedet nu om stunder, er alle opfundet inden for de sidste 3-400 år.

Deres fremkomst skyldes antagelig de bakterier, som under tidligere tiders søtransport

ofte ødelagde almindelig vin. *Druebrændevin* tog derimod aldrig skade, og engang i 15-1600-tallet fandt man på at tilsætte druebrændevin til den almindelige vin. Det er – meget groft sagt – stadig recepten på fremstillingen af hedvin. Hvorvidt det bliver en *tør* eller en *sød* hedvin afhænger af, *hvornår* druespritten tilsættes. Den bliver sød, hvis tilsætningen sker under gæringen, men tør, hvis man venter, til gæringen er afsluttet.

De fire store hedvine er *sherry*, *portvin*, *madeira* og *marsala*. *Vermouth* og *aperitif-vine* klassificeres toldmæssigt sammen med hedvinene, men de er produktionsmæssigt en gruppe for sig. Det skyldes, at de aromatiseres ved tilsætning af forskellige urtestoffer.

SHERRY: Denne vin er et udpræget blandingsprodukt, der ikke sælges som årgangsvin. På grund af de mystiske blandingsprocesser, som foregår i de store vinfirmaer, siges det, at ingen kender sherryens hemmelighed, og at kunsten at blande vin ingen steder er så højt udviklet som blandt sherryhusenes eksperter.

Sherryens hjemland er en 700 km lang og 100 km bred strimmel i Andalusien, og takket være denne vin er disse landområder nogle af Spaniens rigeste. Hovedstaden i dette farverige vinland er havnebyen *Jerez*.

I vindistriktet, hvor mange ejendomme kan følges 6-700 år tilbage i tiden, presses druerne i store firkantede trækasser af såkaldte druetrampere, *pisadorer*. Det er som regel mænd, der er iført store sko med specielle søm, som forhindrer, at druekærnerne trædes itu. Dette arbejde bliver dog i stedse stigende grad overtaget af maskiner.

I de knuste druer blandes ofte en håndfuld af omegnens jord. Den indeholder ca. fire procent kalk, der er med til at forøge vinens syrlighed. I de første måneder danner der sig på vinens overflade et lag af organiske celler, som udenforstående betragter med rædsel. Men det er først herved vinen udvikles helt.

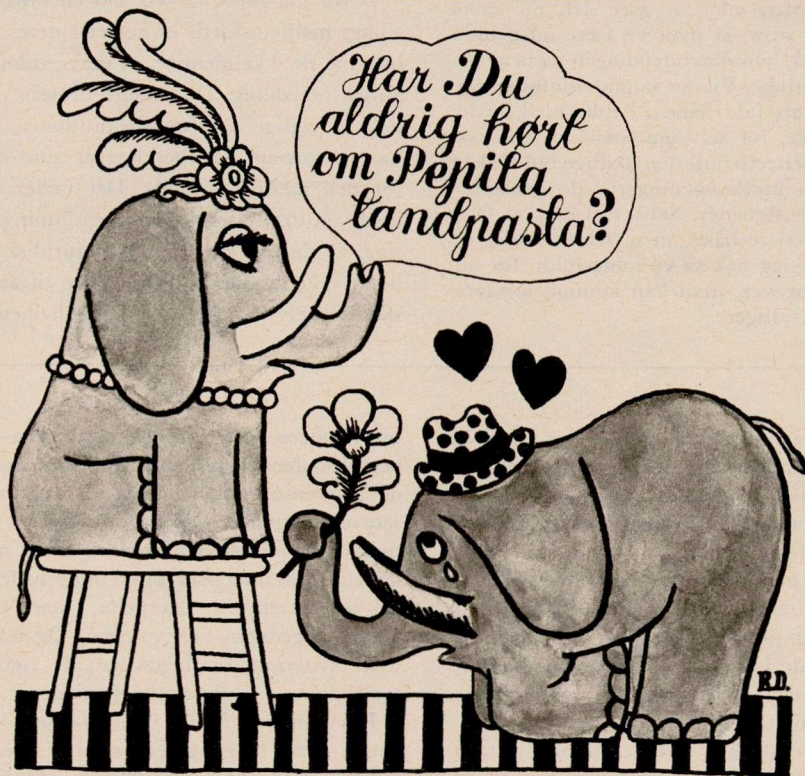
Om foråret fyldes vinen over på nye fade, og eftergæringen fortsætter halvandet til to år. Helst i fri luft med spunden slået op.

Som regel er der en naturlig alkoholprocent på 12-15 i sherry. Denne procent beror ikke alene på varmen under gæringen men også på hele sommerens temperatur. Ved at tilsætte ren sprit lige efter gæringen kommer alkoholprocenten op på ca. 20.

Før afskibningen fra Jerez blandes sherryen, og de store firmaer fører nøjagtige bøger over de forskellige afskibninger, så det er muligt at skaffe kunderne den samme vin gang efter gang. Dette blandingsystem er meget indviklet og hemmeligholdt. Principet er, at yngre vine stadig blandes i ældre, men vel at mærke på en måde, så sherryen ikke ændrer sig.

Et sådant blandingsystem af vinfade kaldes en *solera*, der kan bestå af op til 15 trin – fra den helt unge sherry til sidste trins drikfærdige vin. Hvis en *solera* blev startet år 1800, vil den færdige vin, der stadig tappes fra blandingsystemets sidste trin, have samme karakter som for 167 år siden. Men den er ikke lige så gammel, fordi der hele tiden påfyldes *solera*ens første trin ny sherry.

PORTVIN: „God portvin giver godt blod, godt blod giver godt humør, godt humør frembringer smukke tanker, smukke tanker

Du skulle gå hjem og børste dine tænder med Pepita Fluor - den dejlige friske tandpasta, der gi'r flotte elfenbenshvide tænder...Pepita Fluor renser effektivt, samtidig med at den er skånsom mod tænderne.

Pepita Fluor stor tube à 52 g 1,98
Pepita Fluor kæmpe i tube à 100 g ... 2,98
Pepita Fluor gigant i tube à 140 g .. 3,48

BRUGSEN

- OG SÅ FÅR DE ENDDA DIVIDENDE

Lidt om sherry, portvin, madeira og andre hedvine

skaber gode gerninger, og gode gerninger bringer en mand ind i himlen". Det er derfor, man skal drikke portvin, siger portvins-entusiasterne!

Denne hedvin kommer fra Douro-distriktet, et ca. 80 km langt og 10-12 km bredt bælte i det nordlige Portugal. Portvin har fået navn fra sin vigtigste udførselshavn, Oporto. Ejendommeligt nok drikker man ikke portvin i Portugal, det meste går til England.

Portvins-eksporten er faktisk opfundet af englænderne. Den spæde begyndelse blev lagt i 1678, da en engelsk købmand fra Liverpool sendte sine to sønner til Portugal for at studere vin. De to unge englændere fik smag for vinen fra Douro-dalen. De opkøbte større partier, tilsatte vinen lidt brandy, så den kunne holde sig, og sendte flere skibsladninger hjem til faderen. Og hermed begyndte portvinens egentlige historie.

Vinen presses overvejende som i oldtiden ved, at høstfolkene med bare ben træder druene i stykker. Så undgår man med 100 pct. sikkerhed at knuse vinkærnerne, hvilket ville give vinen en bitter smag.

Gæringen i vinen standses ved hjælp af druesprit, og i december fyldes vinen på andre fade og sendes til Oporto, portvinens hovedstad. Her lagres vinen i mørke kældre i kæmpemæssige fade hver indeholdende 40-50.000 liter.

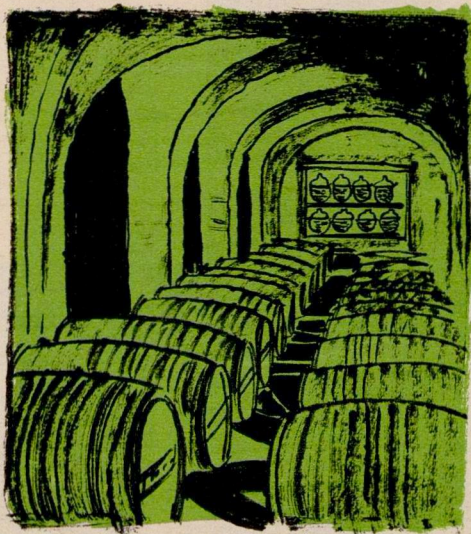
Portvinen afskibes som regel, når den er tre-fire år gammel. Ældre vine sælges sjældent, men anvendes til blandinger.

De særlige vintage-portvine er fremstillet af druer, som på grund af heldig beliggenhed modnes bedre end andre steder. Disse

druer presses, gæres og behandles helt for sig, og på grund af druernes fuldstændige modning bliver denne portvin mere fyldig end normalt. Vintage-portvine lagres på flaske og drikkes ikke de første 15 år. De tappes for det meste i England.

MADEIRA: Denne hedvin kommer fra øen af samme navn ca. 500 km fra Afrikas vestkyst på højde med Casablanca. Madeira, der har et fladeindhold som Bornholm, har altid tilhørt Portugal, men størsteparten af vinhandelen ligger på engelske hænder.

Øen blev opdaget i 1420 af den portugisiske søfarer *Gonzalves Zarco*, der ved sin ankomst fandt den dækket af skov, og derfor gav den navnet Madeira – det portugisiske ord for træ. For at rydde land satte man ild på skoven. Resultatet blev en skovbrand, der varede syv år, og straks efter blev de første vinstokke plantet. De trivedes fantastisk godt i asken efter skovbranden, og vinstokkene gav mægtige afgrøder.

Vindyrkerne er småbønder, der som i Portugal og Spanien på gammeldags maner træder druene itu med fødderne. Gæringen stoppes ikke med alkohol, og vinen sødes med most.

Madeira er forskellig fra al anden vin ved, at den gennemgår en varmebehandling. Den bedste vin modnes langsomt i bølgebliksskure, hvor temperaturen om dagen er 50 grader celsius. De billigere vine opvarmes i tanke ved hjælp af varmt vand.

Det specielle ved Madeira er, at vinen kan holde sig næsten ubegrænset. Den vil være lige så god om hundrede år, og indholdet holder sig fint, selv om flasken står optrukket et par uger.

MARSALA: Den fjerde og sidste af de store, hede vine er Italiens marsala, der kommer fra Palermo-egnen på Sicilien. Denne vin produceres omtrent på samme måde som sherry. Forskellen ligger i, at marsala modnes ved udendørs lagring. Den underkastes her ved den varme sommers og de kolde vinternætters indflydelse. Den er klar til at drikke efter tre års udendørs fadlagring.

Foruden de her nævnte fire, store hedvine produceres der stærk vin i en lang række lande. Det er foruden de mest kendte vinlande nationer som Australien, Sydafrika,

Californien, Cypern, Jugoslavien m. fl. De fleste af disse hedvine nyder dog kun lokal berømmelse.

VERMOUTH og aperitifvine adskiller sig som nævnt fra hedvine ved, at de tilsættes aromatiserende urter. Alkoholprocenten er nogenlunde den samme.

Der er to hovedgrupper af vermouth – italiensk og fransk. Mest kendt er den italienske produktion, der blev startet af munken *Antonio Carpano* i 1786 og nu er centraliseret omkring Torino.

Her fremstilles vermouthen på store fabrikker efter rent industrielle metoder. Alene Martini-fabrikkerne tapper hver time 10.000 flasker til eksport foruden store mængder på fad. Dertil kommer 2-3000 flasker i timen til hjemmemarkedet. På denne ene fabrik har alene 15 toldere hænderne fulde med at overvåge, at spritten ikke kommer på afveje.

Vermouth-fabrikanternes kunststykke består i, at de får en ganske almindelig og ordinær hvidvin til at smage godt! Al vermouth, såvel italiensk som fransk, fremstilles principielt på samme måde ved at blande forskellige hvidvine, hvorefter der tilsættes urteudtræk, først og fremmest malurt. Der bruges også spændende ting som udtræk af balsammynte, salvie, ærenpris, kamille, peberfrugter, kinatræts bark, violer, roser og rødder af drageblod og gentian.

Grundvinen lagres fra et til fem år i store fade under åben himmel, hvorved sker en udvikling, der tydeligt kan smages i det færdige produkt. Efter denne indledende lagring tilsættes aromastofferne, og der sker en ekstra blanding, klaring, filtrering og lagring. Som et led i disse processer opvarmes vermouthen til 80 grader og nedkøles til minus 9 grader.

Mens malurt er hovedsmagsselementet i vermouth, kendetegnes aperitifvinene ved, at deres vigtigste bestanddel i smagsmæssig henseende er kinabark. Der er iøvrigt også en tredje gruppe, hvor forskellige urtestoffer danner smagsselementerne. Af aperitif'er med kinabark kender vi herhjemme bedst den bitre og pikante italienske campari og den mørke, franske dubonnet. Af andre tilsvarende behandlede aperitif-vine kan nævnes Byrrh og Cap Corse.

Kurt Bülow.

KANYLER I VESTERHAVETS BUND

Til sommer bores der på ny i Vesterhavet. Boringerne gælder olie og gas, og alle Vesterhavslændene er med i en vældig kappestrid. For dansk regning er for mere end tres mill. kr. bygget et monstrum, hvorfra der kan bores indtil syv tusind meter ned i havbunden.

UDEN AL DET VAND VINER Vesterhavet i dag være en øst, en arena for voldsomt konkurrerende interessegrupper. For end Vesterhavets bund venter ufattelige rigdomme de heldige findere. Det gælder noget langt nyttigere end guld og diamanter: olie og naturgas.

Man ved, at disse energistoffer ligger gemt et par tusind meter under havbunden. Man ved bare ikke: hvor.

Derfor bores der i vesterhavsbunden – bl. a. af lykkejægere som amerikaneren Bill Louie, der ses til højre. For mere end to gange dansk ministerløn er Bill øverstkommanderende på et af de særeste fartøjer, som nogensinde har stået til søs. Bill har en boreplatform, der står på halvtreds meter vand.

I oliejægerens fåtallige laug er Bill kendt som „tør-hul-Bill“, fordi han fra 1956 til 1965 borede overalt i verden uden at finde én eneste dråbe olie. Men forrige år begyndte han i Vesterhavet ud for Englands sydøstkyst, og heldet var med ham. På kun to måneder borede han et par tusind meter i havbunden, lige ned i en „gaslomme“, der på et år kan give tre gange så megen gas som alle storkøbenhavnske gasværker tilsammen kan fremstille.

Olie- eller gasboring er den mest kostbare måde at finde en nål i en høstak på. Den manglebenede boreplat-

form står solidt på havbunden, der befinder sig op til firs meter under dækket. På platformen står et 75 meter højt tårn, hvorfra boret dirigeres, først de tres-firs meter ned til havbunden og derefter videre et par tusinde meter ind i de undersoiske lag. Selve borestammen er kun firs centimeter i diameter

Sådan ses en boreplatform i Vesterhavet fra helikopteren, når den lægger an til landing. – Billedet herunder viser fritidsdyl på boreplatformen, når vejret er i sit gode lune.

form ligger højt over havet, og forsyningskibet synes meget lille. Forsyningsbehovet er meget stort, og for at holde f. eks. den danske boreplatform vel forsynet, indsættes to skibe i rutefart mellem Esbjerg og platformen.

og kan altså bedst sammenlignes med en enorm kanyle.

Med vældig lungekraft herser Bill med borerne, geologer og maskinfolk, mere end et halvt hundrede mænd. Besætningen er delt i tre hold, ét er altid på ferie i land, mens de to andre arbejder i hvert sit 12 timers skift. Hellig eller søgn, dag eller nat: der bores altid – til øresønderrivende støj fra boretårnet. Og arbejdet foregår på en arbejdsplads, der i storm kan svaje som skib for anker og bringe folkene til søsyge. Uden tvivl en af de hårdeste og ensomste arbejdspladser i Europa.

Efter tyve års olieboringer er Bill blevet mester i at kunne tilpasse boret omdrejningshastighed til det jord-skorpe-lag, der bores i, og han er en af de hurtigste mænd i branchen. Jo blødere lag, des stærkere omdrejninger, jo hårdere lag, des stærkere boretænder. Der er granitsorter så seje, at kun diamantbor duer. Og efter blot én meters boring er tænderne slidt af. Så må boret op. Stump for stump trækkes det op, indtil mundstykket ligger på dækket og kan få nyt gebis. Så det hele én gang til – i omvendt orden, mens Bill med sin stemmes pragt opmuntrer folkene til „for en enkelt gangs skyld at bestille lidt“.

Hvad løn og kost angår er Bills boreplatform sikkert noget af det bedste. Der serveres de livretter, som amerikanske, engelske, tyske, franske, hollandske og ungarske borefolk kræver ind af. Der er mælk og sodavand til alle, men ikke en dråbe alkohol på boreplatformen. Den opslidende dag består af arbejde, måltider, kortspil, solbad på dækket (hvis vejret tillader) – og søvn. Det dårligste job på boreplatformen er tjenernes. De serverer i spisesalene for omkring 600 kroner om ugen plus kost og logis.

Driften af en boreplatform som Bills koster over 100.000 kroner. Om dagen. En enkelt boring står på i op til tre måneder, så i det tidsrum er seks-otte millioner kroner gennem boreskatten hældt lige ned i Vesterhavets bund. Hvad får man igen?

Af ni boringer de sidste to år gav kun fire resultat, Bills overtrumfede alle andre. Da man havde videnskabelige analyser af gassen i hans „lomme“ såvel som af dens pres, blev boringen forseglet med en cementprop. Den bliver taget af nu i sommer, når der for omkring en kvart milliard kroner er lagt en ledning derud fra land. Så vil midtengelske industrier og hjem kunne varme op med naturgas fra Vesterhavet.

Gassen kommer egentlig fra en skov. For tre hundrede

Fortsættes næste side

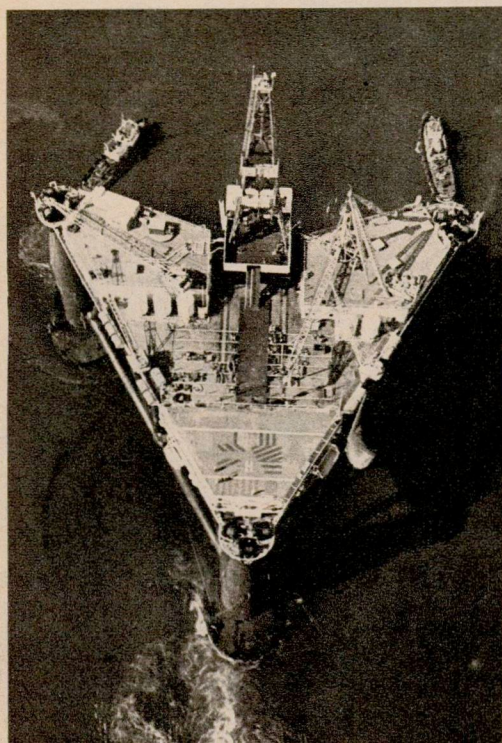
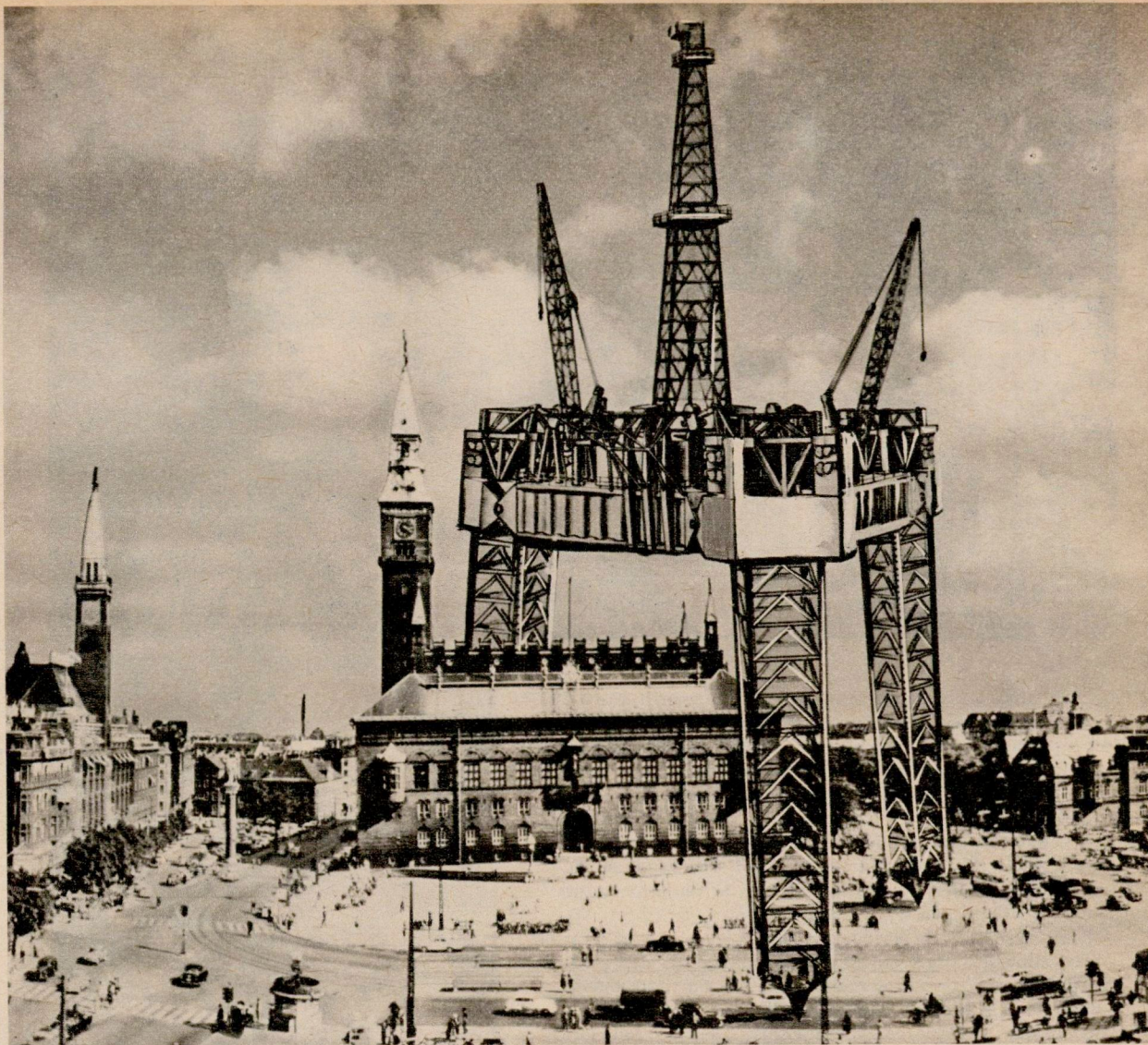
Olieborerne er en ganske lille kreds af „hårde mænd“, som er specialister i deres fag. En af dem er „tør-huls-Bill“, amerikaneren, der ses t.v., og som med stort held har boret i Vesterhavet ud for Englands sydøstkyst.

Der er egentlig ingen romantik om gas- eller olie-boring. Det er slid og atter slid, og på en boreplatform slid på en ensomt beliggende arbejdsplads. Boringerne foregår dag og nat, hellig og søgn.

En boreplatform er et fantastisk monstrum. Til brug for borearbejder, der nu skal udføres i Vesterhavet for dansk regning, er platformen „Mærsk Explorer“ bygget i USA, dens ben kan nå havbund 88 meter under dækket, og tårnet rager 75 meter over dækket. For at give et rigtigt indtryk af størrelsen er platformen her indtegnet på Rådhuspladsen i København.

Og sådan ser en kæmpemæssig, tobenet boreplatform ud, når den slæbes over havet til sit arbejdssted.

millioner år siden var der skov, hvor der nu er hav. En vældig naturkatastrofe spillede bold med træer og dyr og liv, indkapslede det hele i et kilometertykt lag af sten og klippe, og under presset heraf blev alt organisk liv omdannet til kulbrinter, det kemiske udtryk for de drivmidler, der nu er en betingelse for at holde trafikken og mange industrier igang.

For otte år siden begyndte Vesterhavs-eventyret. I 1959 opdagedes gas under Groningen i Nordholland. Det skete efter tretten års søgen og to hundrede „tørre“ borer. Aflejringerne kaldes den næststørste naturgas-beholdning i hele verden. Tal siger kun noget til den, der kan forstå, hvor meget 400 millioner millioner kubikmeter gas er.

Geologerne gik derefter ind for en teori om, at gasaflejringerne også strakte sig ud under Vesterhavet, hvad Bills heldige boring har vist. Olieaflejringer i tilsvarende omfang må der også være, sagde eksperterne.

Visheden om, at så store naturrigdomme ligger lige til at tage op, ville for bare hundrede år siden have affødt krig. Nu er man mere civiliseret, og alle lande omkring Vesterhavet satte sig sammen ved et forhandlingsbord og delte havet. Det gik ved denne lagkageudskæring, som det kan gå i en familiekreds: nogle fik større stykker end andre. Danmark fik en trekant, der peger mod grænsen i Sønderjylland og op over Skagen. Norges stykke har samme trekantform, men er langt større. Vesttyskland fik et ganske lille stykke, mens Holland ikke blev forfordelt i forhold til sine kammerater. Denne afgørelse har Vesttyskland protesteret imod, og en sag mod Danmark og Holland er nu indbragt for den internationale domstol i Haag,

hvor en dom først vil blive afsagt „ad åre“. England var ved denne lejlighed den største storebror og fik resten – noget nær halvdelen af Vesterhavet.

Derefter udparcellerede englænderne deres stykke i firkantede bidder på omkring seks kvadratkilometer vesterhavsbund hver.

I BETRAGTNING af de astronomiske summer, der skal sættes ind i lykkespillet på vesterhavsbunden, er der næppe nogen større dansk fortrydelighed over, at man ikke kan leje et stykke dansk Vesterhav og så lede efter olie eller gas.

Fra juli 1962 har et dansk konsortium haft eneret på at efterforske „alle kulbrinter (som den kongelige bevilling udtrykker det) i Danmarks undergrund under land og hav“.

Initiativet til konsortiet blev taget af afdøde skibsreder A. P. Møller. Hans redier samt Dansk Boreselskab a/s fik eneretten på udforskning og optog i *Dansk Undergrunds Consortium* fire danske datterselskaber af amerikanske oliefirmaer, hvoraf

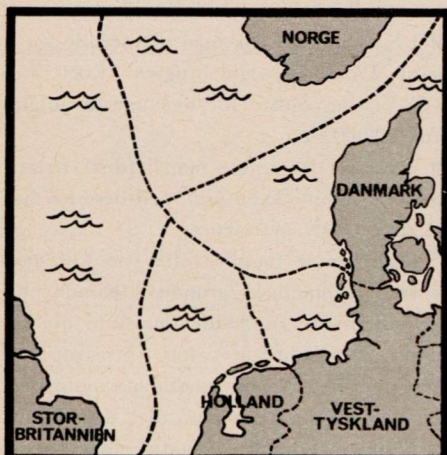
Fra denne platform kan der bores i den rekordagtige dybde af indtil 7000 meter ned i havbunden. Hvad der foran er skildret af livet på Bills boreplatform kommer også til at gælde for den danske, der nu skal i aktion.

Sådan vil der blive boret i Vesterhavet af alle tilgrænsende lande.

AF VESTERHAVSGAS har man indtil nu vitterligt kun Bills heldige boring og tre andre at stole på. Men dette og fundet af naturgas under Groningen i Holland har været nok til økonomers fantasier om de virkninger, fundene vil have på nordeuropæisk økonomi.

Når energiforrådene udnyttes effektivt, vil alle vesterhavslande være helt uafhæn-

gige af import af energistoffer. I 500 kilometers radius fra Nordholland bor 180 millioner mennesker i en af de største industrikoncentrationer i den vestlige verden. Gassen ligger næsten på forbrugernes dørtærskel. Men gas sælges desværre ikke i tøndevis. Et egentligt fordelingsapparat er ved at brede sig fra Groningen over Holland-Belgien-Nordvesttyskland. Videre ud vil gasledningerne strække sig, og en enkelt af dem har adresse til os, idet den fra Hamburg peger nordpå direkte mod Fyns land. Med eller uden egne gasfund kan Danmark altså nå at blive inddraget i et stort, nyt fællesområde, hvis økonomi bygger på fælles udnyttelse af store energiforekomster. På denne måde fremtvinges tankerne om europæisk fællesskab.

Kortet viser delingen af Vesterhavet, hvorved f. eks. Danmark er blevet et væsentligt stykke „større“, om der er gasforekomster i vente i vort „ eget Vesterhav“ bliver måske afsløret i sommerens løb.

dog kun to er med i olie- og gasjagt i Vesterhav og Skagerrak.

Den første danske vesterhavsboring foregik sidste år i august-september, nøjagtig adresse: 55 gr 24 min. 20 sek. nord, 5 gr 3 min. 45 sek. øst. Boreskibet *Glomar IV* med 60 mands besætning var lejet til formålet, og nyttige geologiske oplysninger opnåedes. Der ramtes ingen „gaslomme“, men der blev fundet tegn på naturgas og meget svage spor af olie. Dette er i løbet af vinteren vurderet, og udfaldet heraf bestemmer borerne i år.

Så skal det danske konsortium bore for alvor. Et trekantet monstrum, 70 meter på hver led, med indtil 88 meter lange støtteben, bliver opstillet på havbunden. Denne boreplatform er for mere end tres millioner kroner bygget i USA og slæbes i forsommeren derfra og til det punkt i Vesterhavet, som videnskabsmændene har udpeget.

BRUGSEN

- OG SÅ FÅR DE ENDDA DIVIDENDE

En krone pr. kilo - 70 kr. pr. dunk

EN rigtig sælger skal blandt andet kunne sælge sand til beduinfamiliens sandkasse i Sahara. Nordjydske brugsforeninger har for nyligt set én af denne type. Han havde et universalmiddel til gulvrensning i brugsforeningens butik. 70 kroner pr. dunk.

En uddeler, der følte sig lidt usikker overfor virkningen af dunkens indhold, rådførte sig med FDBs centrallaboratorium. Dets svar lød således: - De kan selv lave universalmidlet. Det aktive stof fås hos en materialist for en krone kiloet.

Som følge af disse tilbud om universalmidler til gulvrensning har laboratoriet og FDBs fabrikker i Viby udsendt en række gode råd om hurtig og effektiv gulvrensning, ikke mindst i de større brugsforeninger, hvor rengøringsarbejdet efterhånden er blevet arbejdskrævende.

Universalmidlet til 70 kr. pr. dunk nævnes ikke blandt rådene.

25 mill. kr. fremgang i egen- kapitalen på eet år

ANDELSBANKEN udbetaler i år otte procent i udbytte af sin andelskapital, der nu er oppe på næsten 100 mill. kr. Hertil medgår 7,2 mill. kr. af nettooverskudet for 1966, ialt på 21,8 mill. kr. Til sammenligning var der for 1965 et nettooverskud på 15 mill. kr.

Til regnskabet for 1966 er der imidlertid fra det forudgående år overført ialt 12,4 mill. kr., derfor bliver der til generalforsamlingens disposition ialt 34,2 mill. kr. Bestyrelse og repræsentantskab foreslår, at generalforsamlingen godkender udbyttet på otte procent og samtidig henlægger 6 mill. kr. til reservefonds, 10 mill. kr. til skatter, 4 mill. kr. til investeringsfonds og overfører 7 mill. kr. til indeværende års regnskab.

Andelsbankens egenkapital andrager nu ialt 207 mill. kr., hvilket er 25 mill. kr. mere end ved afslutningen af regnskabet for 1965.

I rask tempo øges bankens net af selvstændige afdelinger og filialkontorer. Senest har det hidtidige filialkontor i Vordingborg fået status som selvstændig afdeling, om et årstid vil den rykke ind i en til formålet nyopført bygning i byen.

Fire tønder land til møbler

LIGESOM det sker i Danmark, udvider de svenske brugsforeninger i disse år med store supermarkeder og varehuse. Men svenskerne går endnu længere. Der er til færdiggørelse i løbet af de næste seks år planlagt en kæde af møbelhuse, hvortil udkræves en investering på ialt 100 mill. kr.

At forbrugerne får noget for pengene, kan man snart se på så nært hold som i Malmø. *Domus Interiör*, som det kommende møbelhus skal hedde, får et salgsareal så stort som fire fodboldbaner (ca. 20.000 kv.meter) fordelt i tre etager.

Det bliver et sted, hvor forbrugerne kan vælge „store ting“ til hjemmene, enten det så er til det unge hjems etablering, eller det er antikke møbler, som hjem nær sølvbryllupsalderen interesserer sig for. Hovedvægten lægges på kvalitetsmøbler. De køleskabe, komfurer, tv'er og radioer, gardiner, gulvtæpper og tilhørende støvsugere, som hjemmene har brug for, skal også høre til i vareudsalget, når møbelhuset åbner i det kommende efterår.

Der bødes på HBs voksværk

BRUGSFORENINGEN HB øger sin omsætning i rask tempo, men det betyder kronisk mangel på lagerplads, ikke mindst i det stor-københavnske område. Bl. a. i samarbejde med FDB rådes der i løbet af de kommende 1½ år bod på vanskelighederne.

HB råder i øjeblikket over cirka 6000 kv.meter lagerplads i en bygning i FDBs storkompleks i Herstedvester uden for København. Pladsen bruges bl. a. til lager for kolonial, isenkram og manufaktur. Ved at FDB udlejer yderligere ca. 2000 kv.meter, og HB samtidig flytter isenkram og manufaktur til et nyt lagerkompleks, der i nabolaget er opført af en privat bygherre, vil flere af HBs lagervanskeligheder snart være overvundet.

KONTANT FORDEL

OK BENZIN er nu begyndt at vinde position i bilisternes bevidsthed. Der er langt igen, før et landsdækkende net af tanke er etableret, men udbygningen foregår i så hurtigt tempo, at kortet i *Samvirkes* første nummer i år allerede er forældet. De 100 tanke på kortet er forøget med en halv snes - og flere kommer til i foråret.

Forbrugere, der har fået øje på OK tankene, er tilfredse, det viser de stigende indkøb, og herom kan bringes et par eksempler: * I THORSAGER havde brugsen standset benzinsalg, efter at det var dalet til under 16.000 liter om året. OK fik så lov at opstille en tank på prøve. Fire måneder efter gned man øjnene og læste salgstallet: 18.000 liter - eller mere end i hele sidste år.

* I KRISTRUP gik man tilsvarende igang påny. På et år solgte brugsen 81.000 liter OK benzin. Sidste forudgående år solgtes kun 20.000 liter.

* I KUNDBY solgte man i første helårsperiode samme kvantum, med desuden lige så meget OK petroleum.

Forbrugerne handler ofte ved OK tankene af økonomiske grunde. I Kundby får de bilkørende en dividende på to øre pr. liter benzin købt i årets løb, i Krstrup sælges benzinen 4 øre under normalprisen, dividenden præsteres altså med det samme.

Mange OK tanke er faktisk åbne døgnet rundt. Uden for butikstid køber de kørende benzin ved selvbetjening efter indkast af femkronestykker. Det er egentlig ikke meget, der sælges i de sene timer, men hver gang vindes OK venner, for køberne er bilister, der står midt om natten på landevejen uden en dråbe benzin til den videre fart.

Jubilæer i FDB:

50 år: Cigarmager *H. Berg-Larsen*, Tobaksfabrikken, 3. april. 40 år: Forvalter *Børge Hansen*, Krydderimøllen, 1. april. 25 år: Kontorchef *Georg Niemann*, Tectum, Albertslund, 7. april.

Brugsforenings-jubilæer:

75 år: *Fangel* Brugsforening, 26. marts. *Tillitze* Brugsforening, 28. marts. *Skovby* Brugsforening, 8. april. *Havrebjerg* Brugsforening, 9. april. 50 år: *Stouby* Brugsforening, 11. april.

Stor stigning i nytegning af garanti-kapital

BRUGSFORENINGERNES indbyrdes solidaritet har i 1966 givet sig udslag i en glædelig stigning i tilgangen af garantikapital til *Brugsforeningernes Garanti- og Lånefond*. Nytegningen i 1966 var større end i de ti nærmest foregående år tilsammen.

Fonden yder lån eller garanti for lån til brugsforeninger, der står foran nybygning, udvidelse eller modernisering af butikker, men ikke selv har kapital til at klare den foreliggende udviklingsopgave. Basis for denne støtte er, at (andre) brugsforeninger overfor fonden tegner garanti for et bestemt beløb, men dette er naturligvis en frivillig sag for den enkelte forening, ligesom den selv fastsætter garantibeløbets størrelse. Flertallet af brugsforeninger er dog nu med i denne virksomhed.

Tre dage at at betænke sig i

SOM slut på enhver afbetalingshandel skal køberen sætte sit navn på den punkterede linje på kontrakten. Når *det* er sket, er der ingen vej tilbage.

Noget lignende gør sig gældende ved tegning af forsikring. Men nu har Tryg gjort oprør. Som *forbrugerejet* livsforsikringsselskab har Tryg indført en betænkningstid på tre dage efter underskriften.

Livsforsikring kan ofte være et kostbart afbetalingskøb. For at opfylde sin del af aftalen skal køberen, ofte i mange år, indbetale store beløb årligt – så sælgeren på sin side lige så fuldt bliver i stand til at opfylde sin del af forpligtelsen.

Da Tryg som sagt er et *forbrugerejet* selskab og desuden mener, at ingen vinder noget, når en køber opgiver forsikringen efter nogen tids forløb, er der nu indført den regel, at køberen tre dage efter kontraktunderskrift kan „springe fra“. Det kan ske uden dikkedarer: ved skriftlig, telefonisk eller personlig henvendelse.

Dette er et sidestykke til den såkaldte „fortrydelsesparagraf“, som især folketingsmedlem Lis Groes har arbejdet ihærdigt på at få indsat i de stadig mere knudrede afbetalingskontrakter. Nu skal tanken på hendes initiativ drøftes på Nordisk Råds kommende session, så et fælles nordisk skridt bliver mulig gjort.

Ved udgangen af 1966 var der tegnet en garantikapital på ialt 15,6 mil. kr. Heraf er udlånt 8,7 mill. kr., og der er ydet garanti for 0,7 mill. kr. Desuden er der disponeret over 2 mill. kr. til igangværende byggeri. Tilbage er derefter ca. 4 mill. kr., og med de store projekter, der for tiden arbejdes med, vil dette beløb være opbrugt inden udgangen af 1967.

Der er altså i høj grad brug for, at der tegnes yderligere garantikapital – f. eks. 2000 kr. pr. 100.000 kr. i butiksvareomsætning. Det bør måske tilføjes, at den sikkerhedsfond på 260.000 kr., som skal dække mod eventuelle tab, er ganske urørt. Der er simpelt hen ikke konstateret nogen tab i forbindelse med de hidtil ydede lån og garantier.

Op fra havet, direkte ned i frysekartonen

Nu kan det næppe blive mere effektivt. På fiskeskibet *Tiko I* går fangsten direkte fra havet ind i et næsten fuldautomatisk behandlingsanlæg med filetterings- og indpakkingsmaskiner. Få minutter efter at rødspætten gispender er trukket op af havet, ligger den i skibets dybfryser i karton og med etikette på.

Det super-effektive fiskeskib, der opererer i Atlanterhavet, er fornyligt sat i søen af et datterselskab i tyske brugsforeningers eje. Skibet skal levere brugsforeningerne næsten ti millioner pakninger dybfrosset fisk årligt og er altså et virkningsfuldt redskab i bestræbelserne på at reducere afstanden mellem producent og forbruger.

Lederskifte i Det kooperative Fællesforbund

DEN 42-årige cand. polit. *Henrik Heie*, der siden 1960 har været forretningsfører i Det kooperative Fællesforbund, forlader snart denne post for at overtage stillingen som leder af Roskilde Højskole. Også Henrik Heies forgænger i Det kooperative Fællesforbund *Erting Jensen* blev leder af en højskole, nemlig Esbjerg Arbejder-højskole.

Fem fællesforeninger går sammen om een fabrik i de seks

DEN første internationale og fællesejede produktionsvirksomhed i Europa er nu igang. Det er *Euro-coops* bisquitfabrik i Holland. Den ejes af fællesforeningerne i „De seks“, Vesttyskland, Holland, Belgien, Frankrig og Italien (Luxembourg har ingen selvstændig fællesforening).

Årsagen til etableringen er det stadigt øgede samarbejde imellem landene i „De seks“, hvor f. eks. de sundhedsforskrifter, som gælder for varer i bisquitbranchen nu er ensartet, hvorved massefabrikation muliggøres.

Euro-coop fremstiller i øjeblikket kun fire bisquitsorter, hvis pakningers varedeklARATIONER er mangesproget, så de kan læses overalt i „De seks“. Fire tusinde tons bisquit skal årligt strømme fra den nye fabrik til europæiske brugsforeninger, hvoraf de vesttyske og hollandske bliver hovedaftagere.

Med vendingen *første internationale* glemmer vi ikke Nordisk Andelsforbund, OK eller andre nordiske samarbejdsformer, men for Euro-coop er der tale om en produktionsvirksomhed. Til forståelse af det nye fællesinitiativs betydning kan oplyses, at bisquitfabrikens produktion kun er to gange produktionen i Engelsk-Dansk Bisquitfabrik (et FDB-datterselskab), men markedet er mere end ti gange så stort som det danske.

Sikkerhedsrådet

IFØLGE FN-pagten er *Sikkerhedsrådet* det organ, som har *hovedansvaret for opretholdelse af mellemfolkelig fred og sikkerhed*. Rådet er altså storpolitikens brændpunkt – eller i alt fald et af brændpunkterne – og dets arbejde har netop nu en ekstra aktualitet herhjemme, idet Danmark i 1967 og 68 besætter en af pladserne i rådet. I den anledning har *Det udenrigspolitiske Selskab* på *Det Danske Forlag* udgivet en lille bog *Sikkerhedsrådet gennem 20 år*. Den er skrevet af *Preben V. Askgaard* og giver ikke blot besked om Sikkerhedsrådets hidtidige virke, men gennemgår også de problemer, det vil få til behandling i den nærmeste fremtid.

Jaroslav Drobný vinder Wimbledonmesterskabet med ketsjeren i venstre hånd. Sportspladserne er et af de få steder, hvor det aldrig har været ildset, at man brugte venstre hånd – undtagen måske af modstanderen. Allerede de romerske gladiatorer trænede specielt med den mulighed for øje, at de kunne komme ud for en kejthåndet modstander.

Den „forkerte“ hånd

OG DENS MØRKE HISTORIE

Lige siden engang i bronzealderen har det foruden at være upraktisk også været mindre „pænt“ at være venstrehåndet, men først nu har en englænder, som selv hører til dette mindretal, givet en samlet fremstilling af de kejthåndedes historie og deres særlige problemer. I visse henseender er vanskelighederne for venstrehåndsmennesker blevet mindre nu om stunder, men på andre områder gør udviklingen det sværere at være venstrehåndet i de højrehåndedes verden.

DA EN UNG pige i fjor blev myrdet i Sønderborg, anførtes som et af indicierne mod den formodede morder, at han var kejthåndet, og at kvælertaget var udført med en venstrehånd. Morderen tilstod, men dersom han havde fastholdt sin benægtelse, hvor meget havde det nævnte indicium da egentlig været værd i retten?

Det afhænger naturligvis af, hvor sandsynligt et sådant sammenhæng er. Spørgsmålet er altså det samme som: Hvor udbredt er egentlig det, vi kalder kejthåndethed?

Herom ville forsvarer og anklager have kunnet diskutere i dag. En ekspert er nået til det resultat, at kun ca. ét af hvert hundrede mennesker oprindeligt er „venstrehåndet“. En anden har på lige så videnskabeligt grundlag beregnet antallet til mere end én af hver tre. Og så er der nogle hundrede andre sagkyndige, som er kommet til alle mulige procenttal mellem de to yderpunkter. Det mest almindelige skøn går ud på, at i de vestlige lande er omkring hver tolvte person kejthåndet, og at antallet for hele verden ligger et sted mellem 100 og 200 millioner.

Man kender ikke noget land, hvor de kejthåndede er i flertal – ihvertfald i vore dage. De gamle kroniker beretter, at *Alexander den Store* under sine erobringstogter opdagede et folk af kejthåndede, og der skal engang i *Indien* være udkæmpet et slag mellem hære af henholdsvis venstrehåndede og højrehåndede. Det er så længe siden, at det kunne være løgn, men så

sent som i 1886 rapporterede det ansete britiske lægetidsskrift *Medical Record*, at 70 pct. af indbyggerne i den indiske provins *Punjab* helst brugte venstrehånden. Endvidere skal der være konstateret et flertal af kejthåndede blandt de også i andre retninger særprægede og nu næsten uddøde afrikanske folkegrupper *hottentotter* og *buskmænd*.

Det er den engelske journalist *Michael Barsley*, som har gravet disse oplysninger frem under et omfattende arbejde med de kejthåndedes historie og særlige problemer. Medens der er skrevet en mængde special-afhandlinger om de enkelte sider af dette emne, er Barsleys bog vistnok verdenslitteraturens første forsøg på at give en samlet, populær fremstilling.*

Han hører selv til det mindretal, han skriver om, men fik først ideen til sin bog, da han for 15-20 år siden havde det job at redigere BBC's optagelser til den britiske radio af kong *Georg VI's* taler. Undertiden måtte der „klippes“ temmelig kraftigt i lydbåndene inden afspilningen. Kongen (den nuværende engelske dronnings far) led nemlig af stammen, og denne talefejl hidrørte utvivlsomt fra hårdnakkede forsøg på i barneårene at vænne den lille prins af med at bruge venstre hånd, hvor det normale – navnlig for en majestæt – er højre. (Også som voksen spillede Georg dog f. eks. tennis med venstre hånd).

Millioner af børn har været ude for noget lignende – og ret ofte med taleforstyrrelser eller andre beklag-

*Michael Barsley: *The Left-Handed Book*. Souvenir Press, London.

Det er ikke et særligt trick, når Paul McCartney, en af The Beatles, yderst t.v. på billedet herover, spiller sin guitar med venstre hånd, for han er en af verdens 100-200 millioner kejthåndede, ligesom f. eks. Chaplin og Danny Kaye. Alle tiders mest berømte kejthåndede kunstner er dog formentlig Leonardo da Vinci. Kong Salomon påstås også at have været kejthåndet, men det er nu noget mere usikkert, idet formodningen bygger på nogle af Sulamiths bemærkninger om hans adfærd som elsker.

gelige bivirkninger som resultat. De fleste pædagoger og forældre – i hvert fald i vor del af verden – er lidt mere forstående nu end tidligere. Men der er adskillige andre mørke blade i venstrehåndens historie.

I mordsagen fra Sønderborg ville man jo højst have brugt den mistænkte kejthåndethed som et indicium ud fra en statistisk sandsynlighedsberegning. Men man skal ikke så forfærdelig langt tilbage i tiden, før man støder på det synspunkt, at kejthåndethed i sig selv er et vidnesbyrd om forbryderiske anlæg. Denne opfattelse støttedes f. eks. af den berømte italienske kriminolog Cesare Lombroso, hvis lære om „den fødte forbryder“ spillede en stor rolle i kriminologien for godt et halvt hundrede år siden. Han betragtede kejthåndethed som et degenerationstegn og hævdede, at det forekom særlig hyppigt blandt kriminelle.

Måske det eneste sted, hvor denne tankegang i dag finder en svag støtte blandt „fagfolk“, er i den engelske forbryderverden. Her mener mange, at kejthåndede personer har særlige anlæg for visse faglige specialer, f. eks. pengeskabstyveri. I disse kredse siger overtroen dog samtidig, at kejthåndede arbejdskammerater bringer uheld – i betydningen af forøget risiko for anholdelse ved rene tilfældigheder. Om plus eller minus her vejer tungest, kan kun en erhvervsvejleder afgøre.

For nogle hundrede år siden, mens hekse-

jagterne florerede, kunne kejthåndethed imidlertid betyde en dødelig risiko. Det formodedes nemlig at være ved berøringer med venstre hånd, at hekse og troldkarle slog deres ofre med ulykke, ligesom venstre hånd, venstre side og meget andet med venstre dominerede omgangsformerne, når heksene mødtes med satan selv. Som følge heraf var kejthåndethed et af de ydre kendetegn, der kunne skabe eller styrke mistanken til en person – og var en hekserisag først i gang, skulle forhørslederne som regel nok skaffe de fornødne yderligere „beviser“.

Det tidspunkt, da højrehånden blev den „pæne“ og venstrehånden den mindreværdige her i Europa ligger iflg. Barsleys materiale tilbage i bronzealderen. Den franske antropolog Paul Sarasin har undersøgt et stort antal redskaber fra *stenalderen* med dette specielle problem for øje. Hans opfattelse er, at der på dette udviklingstrin ikke var nogen markeret tendens til at fremstille redskaber særligt beregnet til højrehandsbrug.

Det var der imidlertid i bronzealderen. Denne tidsalders udbredte høstredskab, *seglen*, er f. eks. aldrig fundet i venstrehandsudgave, og da der givetvis også dengang må have eksisteret kejthåndede personer, uleder Sarasin heraf, at højrehånden netop i bronzealderen er blevet den socialt estimerede. Når alle redskaber o. l. fremstilledes til højrehands-men-

Fortsættes næste side

Sy selv forårstøjet

En fiks dragt til Dem selv, legebukser eller jakke og bukser til børnene. De syer tøjet selv og uden vanskeligheder efter det let forståelige Vi-mønster. Det er let, det er morsomt, det betaler sig.

Vi-mønster får De direkte fra Sverige. På Deres eget posthus indbetaler De Sv. Kr 4:60 til postgiro 450584, Koope-rativa Förbundet, Stockholm 15.

Husk endelig at skrive ønsket mønsternummer og Deres egen adresse tydeligt og helst med blokbogstaver. De finder flere Vi-mønster-modeller i Vår Mönstertidning. Den koster lige så meget som et Vi-mønster og kan bestilles på samme måde.

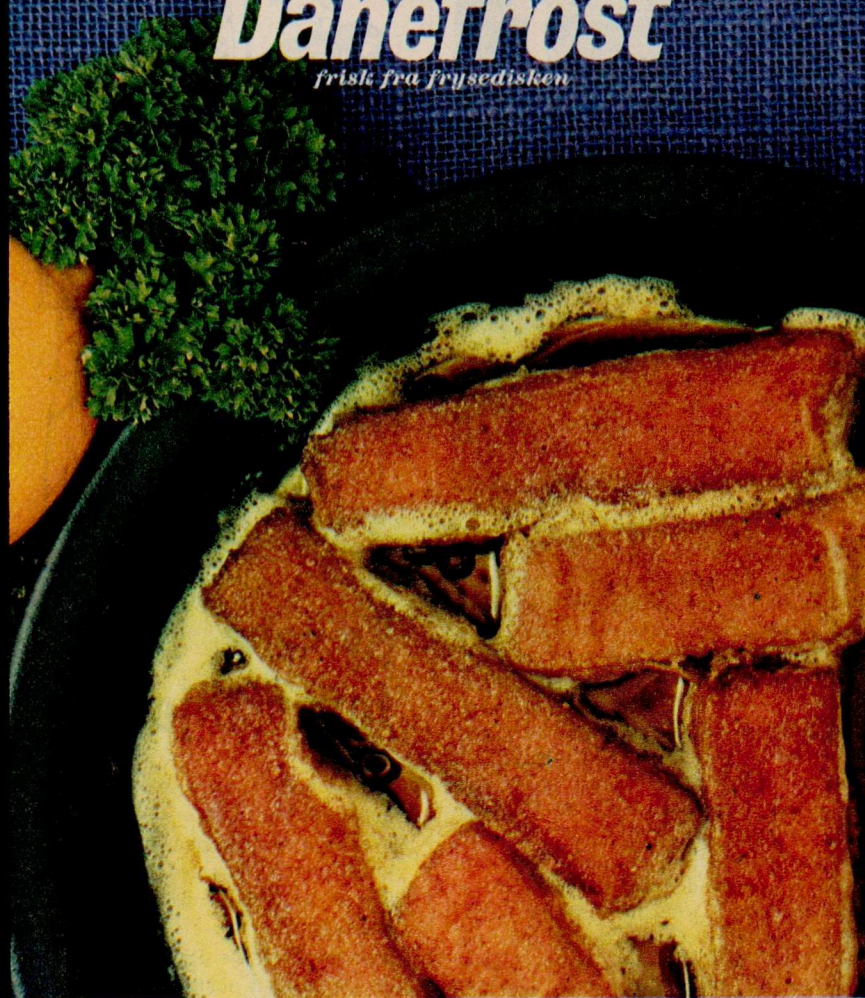

Lækker, hurtig, billig mad

Danefrost

frisk fra frysedisken

Danefrost er dybfrost, når det er bedst - lækre, friske, første klasses madvarer med alle næringsstofferne forseglede! Kød, fisk, fjerkræ, frugt, grønt, is, bagværk og færdige middagsretter - vær's go, frysedisken er Deres! Masser af ideer, masser af lækkerier, masser af penge at spare ... Ja, ikke sandt, Danefrost gør det vel nok let at lave god og nærende mad!

BRUGSEN

Det er forskelligt, hvordan menneskene har forestillet sig, at djævelen så ud - men kejt-håndet var han næsten altid.

nesker, blev det ikke blot en praktisk nødvendighed, men også et spørgsmål om sæd og skik at bruge den „rigtige“ hånd.

Højrehånden blev selvsagt foretrukket, fordi det for de fleste var det naturlige. Men hvorfor var (og er) flertallet højrehåndsmennesker fra skaberens værksted? Det er et problem, som har optaget mange skarpsindige forskere og tænkere lige siden Aristoteles i det gamle Grækenland, og der er udpønstet mange sindrige forklaringer.

En af dem går ud på, at årsagen er en svag forskydning af menneskets tyngdekraft mod højre - ca. 1 cm i forhold til midterlinjen, regnede en af teoriens forkæmpere ud. Det skulle gøre det mest naturligt f. eks. at slå og kaste med højre hånd. Andre hævdede, at højrehånden fik sin dominerende betydning allerede i menneskeheden barndom, fordi urmennesket under kamp brugte venstre arm til at beskytte hjertet (eller rettere sagt det sted, hvor mange tror, at hjertet sidder) - hvorfor vor fjerne forfader altså måtte slås med højre, som derfor udvikledes mest.

Der findes adskillige andre teorier. Svagheden ved mange af dem er, at de ikke rigtig forklarer, hvorfor et aneligt mindretal helst vil bruge venstrehånden. Nogle er sluppet uden om denne indvending ved at hævde, at kejtethed er udslag af en særlig udpræget stædighed eller „uagtighed“ hos de pågældende personer i den tidlige barnealder - et synspunkt, som harmonerede fint med tidligere tiders hårdhændede, disciplinære metoder i sådanne tilfælde.

2

Vort liv mellem møblerne.....

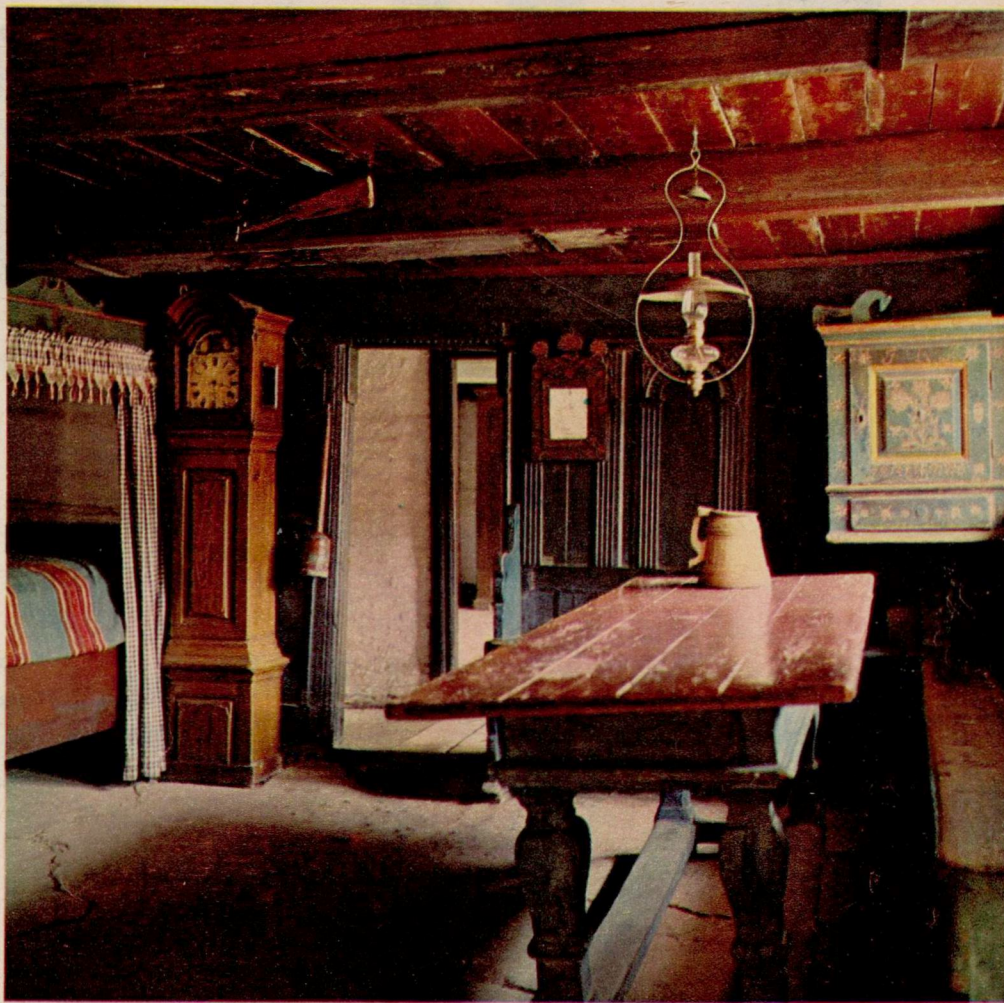
De nære ting, det løse indbo, møblerne, har fulgt vor civilisation fra de tidligste tider – deres udformning og måden at anbringe dem på i vore stuer har skiftet fra gyselig overfyldning med tom udvendig efterligning af store stilarter til sund boligindretning, hvor møblerne er til for menneskenes skyld og ikke omvendt.

DET ÆLDSTE danske møbel er en klappstol af asketræ. Den er fundet i Guldhøj ved Vamdrup og stammer fra tiden 1200–1000 f. Kr. Det mærkelige er, at den i form og konstruktion nøje svarer til samtidige og ældre ægyptiske stole. Tilfældet er isoleret, men påvirkningens mellemlid er klarlagte, så der er faktisk ingen tvivl om, at det må være ægypterne, der har lært os at sidde på stole og sove i senge.

Og tænk, hvor har vi flyttet omkring med dette løse indbo, som vi siden slutningen af det 18. århundrede kalder *møbler*, formentlig efter det latinske *res mobiles*, der betyder flyttelige ting. Intet er os mere dyrebart end netop vort indbo, det er udtryk for vor personlighed og er i dag genstand for en hel dyrkelse – som en slags statussymbol, der angiver vort materielle stade og (hvad der især for nogle betyder meget) det kulturelle – kort sagt viser, at vi er med på noderne.

Primitive kulturer kender faktisk ikke møbler, men også højt udviklede civilisationer indtil den nyeste tid har klaret sig uden. Hvilemøbler, stol, bænk, seng, findes således ikke i Japan. Man sidder i hugstiling eller sover udstrakt på gulvet. De fornødne måtter, hynder og madrasser rulles sammen og anbringes i indbyggede skabe, virkelig fristående gemmemøbler er sjældne. Det samme gælder for forskellige kulturer i Mellemamerika, der slet ikke har gemmemøbler. Men i Forasien og især i Ægypten er så godt som alle nutidens møbelformer repræsenterede i mange rige gravfund, hvoraf enkelte går helt tilbage til o. 3300 f. Kr.

Generation efter generation har arbejdet med boligproblemet. Sammen med de ak-

Dagligstuen her viser en typisk sjællandsk bondestue, således som den så ud omkring 1800. Ved vinduerne langbord og faste bænke, hvor husfaderens plads var for enden af bordet ved siden af hængeskabet, hvor hans papirer, tobak og brændevin opbevarede. I den modsatte side himmelsenge med omhæng. Bordendepanelet er ældre end det øvrige i stuen, det er fra 1625. Yngst er petroleumslampen – den vandt først indpas i bondestuen i slutningen af forrige århundrede. Billedet er fra Pebringegården på Frilandsmuseet.

tuelle betingelser af teknisk og økonomisk art har ønsket været at gøre rammen om den daglige tilværelse ikke blot praktisk, men også så tiltalende som mulig. Der har i stilhistorien forekommet pludselige brud, men trods alt må man sige, at udviklingen fra de ældste tider til i dag er sket kontinuerligt.

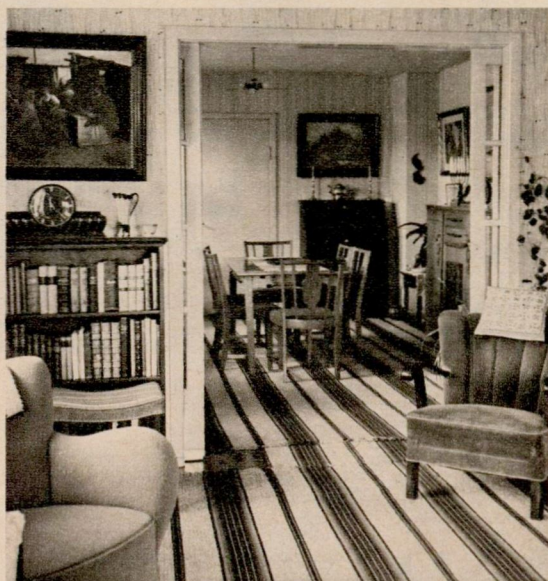
BONDENS gård var den permanente bolig, arkitektonisk, som indretningsmæssigt var den traditionel. Konservatoren ved Bygdø, museet uden for Oslo, fortalte engang, at en norsk bonde fra en af de afsides liggende dale med bind for øjnene ville kunne orientere sig i en hvilken

5.45-46 mgl. (fejlpaginering)

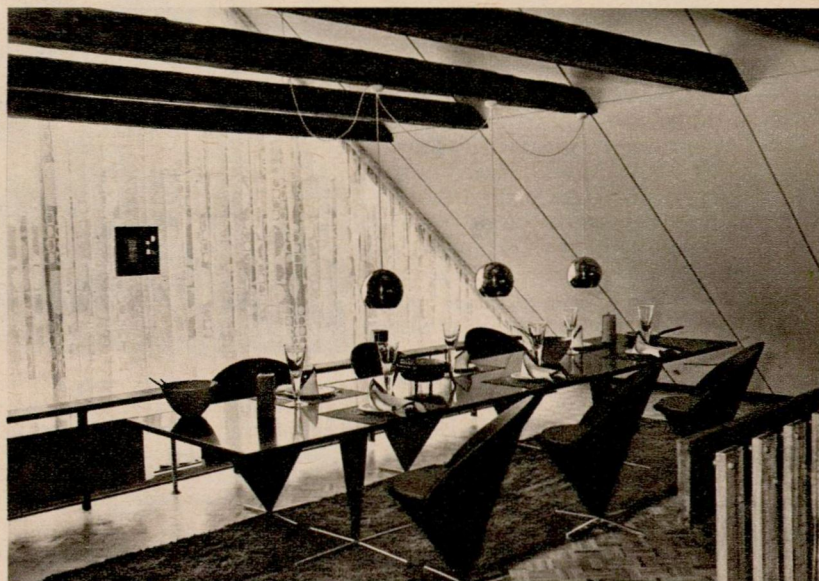

Empiretiden (ca. 1800–1840) havde beskedne, daglige opholdsstuer, hyggelige og lyse arbejdsværelser for husets damer med deres håndarbejder eller for unge mænd med deres studier. Selv et ret lille værelse kunne virke rummeligt, fordi møblerne ikke fyldte op i grupper midt på gulvet, men havde deres plads langs væggene. Billedet er en gengivelse efter et maleri af W. Bendz i slutningen af 1820'erne.

1920'erne og 30'erne var en temmelig stillos periode, indtil funktionalismen for alvor brød igennem, og der blev gjort en indsats for, at møbler ikke alene fik en smuk og hensigtsmæssig stil, men også en udførelse, som forbrugerne kunne være tjent med.

Disse moderne møbler er fra slutningen af 50'erne – de såkaldte „kræmmerhusstole“ tegnet af arkitekt Verner Panton. De er af letmetal og har vundet stor udbredelse indenfor restaurationsbranchen.

Nogle holdt sig til en opfattelse, som stammer helt fra den gamle græker *Platon*. Den går ud på, at et barn bliver kejthåndet, hvis moderen eller barnepigens har forkærlighed for at bære det på sin venstre arm. Derved kommer barnets højre arm jo i klemme, og det vænner sig til at bruge venstre hånd, når det vil række efter noget. Teorien falder bl. a. på, at *hvis* den var rigtig, ville der være mange flere kejthåndede børn, end tilfældet faktisk er.

Den i dag hævdvundne forklaring er, at spørgsmålet om højre- eller venstrehåndethed afgøres af de to hjernehalvdeles udvikling, men alle spørgsmål i forbindelse hermed er næppe afklaret, og flere videnskabsmænd venter, at de nu accepterede teorier må revideres.

Hvad årsagen nu end er, så har højrehånden rent fysisk et forspring hos de fleste mennesker. Tilbøjeligheden til at betragte den som den „pæne“, den „gode“ og den heldige hånd støttes imidlertid også af, at højresiden er den „fine“ i næsten alle religioner (hvilket nok til syvende og sidst stammer fra, at solen går „højre om“).

Det præger ikke mindst Bibelen. Alle ved jo, at på dommens dag vil de frelste blive stillet på Jesu højre side og de fortabte på venstre. Men desuden vrirler de bibelske bøger med skriftsteder, som fremhæver højresiden på venstresidens bekostning. Undtagelsen, der bekræfter reglen, er historien om israelitternes befrielse fra kongen af *Moabs* undertrykkelse. Den mand af *Benjamins* stamme, som myrdede tyrannen, var kejthåndet, og dette spiller tilsyneladende en afgørende rolle ved mordplanens gennemførelse. (Selve navnet *Ben Yamin* betyder dog „søn af den højre hånd“).

Den almindelige diskriminering af venstrehånden genfindes i muhamedanernes og jødernes hellige skrifter. I den arabiske verden er venstrehånden simpelthen *den urene hånd*. Mange steder er det ligefrem en legemsdel, dannede mennesker ikke taler om. Som så mange andre religiøse forbud og påbud fra mellemøsten har denne indstilling til venstrehånden måske oprindelig en hygiejnisk begrundelse: Højrehånden var den, man spiste med. For at mindske infektionsfaren ønskede man derfor indskærpet, at rettroende til, om man så må sige, det modsatte burde anvende venstrehånden.

Fordommen er dog senere overført på mange områder, hvor den er uden praktisk betydning. Under sidste verdenskrig fik den arabiske konge *Ibn Saud* foræret en Rolls Royce-bil af *Churchill*. Den var udstyret med alle tænkelige raffinementer, men Saud kastede kun et enkelt blik på køre-

tøjet og skænkede det derpå bort. Bilen var nemlig højrestyret, og da Saud yndede at sidde ved siden af chaufføren, ville han altså blive placeret til venstre for denne – en utålelig ydmygelse.

Europæere har ingen grund til at smile nedladende ad en sådan indstilling. Der findes næsten ikke et europæisk sprog, hvor betegnelsen for venstrehåndethed ikke samtidig har en nedsættende betydning: svag, klodset eller lignende. Den danske sammenblanding af kejtet og kejthåndet er kun et eksempel blandt mange. Og inden for overtroen finder man det samme i utallige variationer: Hvis man klør sig i skægget med højre hånd, er det et varsel om, at man vil få noget. Bruger man venstre hånd, vil man komme af med noget. Hvis det klør i storetåen på *venstre* fod, var det tidligere i flere lande et varsel om død o.s.v., o.s.v. Det har også været en vidt udbredt antagelse, at sæd fra højre testikel gav drengebørn og fra venstre pigebørn.

I vore dage ligger ulemperne ved at være venstrehåndet vel først og fremmest på det rent praktiske felt – ihvertfald i vor kulturkreds. Men de kan såmænd også være store nok for dem, der ikke *kan* vænne sig til at bruge højrehånden.

Hver gang de skal lukke en dør op, skrælle et par kartofler, stryge lidt vaske-tøj, spille violin, skrive en check – og ved talrige andre lejligheder – vil de pågældende blive mindet om, at de lever i de højrehåndedes verden.

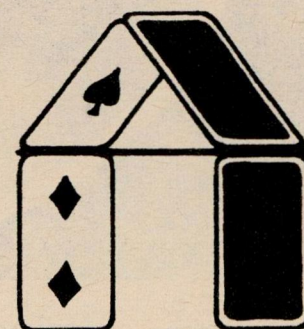
I de senere år er man dog begyndt at fremstille visse arter af husgeråd også i venstrehandsudgaver. For et årstid siden meddelte en fabrik i *Manchester*, at den helt ville specialisere sig i at fremstille venstrehandsredskaber, og i en amerikansk bank leveres på opfordring checkhefter som er specielt indrettet til udfyldning med venstre hånd. Kuglepenne har også betydet en vældig lettelse for kejthåndede, idet den gammeldags elastikpen meget let borer sig ned i papiret, når man skriver med venstre hånd og altså på en måde *skubber* pennen fremad.

På den anden side vil den øgede rationalisering indenfor erhvervslivet antagelig skabe ekstra problemer for udprægede venstrehåndsmennesker. Mange industri-virksomheders maskiner og andre hjælpemidler bliver i højere og højere grad „skræddersyet“ til ganske bestemte bevægelser, som udelukker, at man bruger venstre hånd i stedet for højre. Så nogen større udsigt til, at de to hænder skulle blive ligeberettigede er der ikke – selv i vor demokratiske tidsalder. KAJ CHRISTIANSEN

De kan ikke melde hus forbi

– når det gælder risikoen for ubehagelige ekstraudgifter.

Deres brandforsikring dækker Dem i tilfælde af brand, og MLU forsikrer resten: Storm- og vand-skader, frostsprængninger af rør og radiatorer, kedler og wc-kummer, tyveri og bygningsbeskadigelse ved indbrud, angreb på træværket af svamp eller husbukke og andre insekter, tilslodning af lofter og vægge fra oliefyr eller olie-kamin, omkostninger ved afstivning og andre redningsforanstaltninger, udgifter og tab ved midlertidig fraflytning på grund af

skader, erstatningsansvar, De pådrager Dem som husejer. Med en selvrisiko på 100 kr. dækker MLU's Villaforsikring tillige skader på glas, også termoruder, og alle andre pludselige skader, som f.eks. påkørsel og snetryk – dette koster naturligvis ikke ekstra. Præmien er for et 1 plans hus til og med 150 m², 90 kr. om året.

Skriv eller ring idag efter brochure med alle oplysninger.

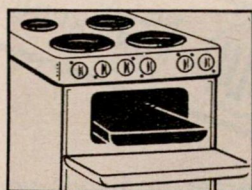
Mejeriernes og Landbrugets Ulykkesforsikring G/S
Vester Farimagsgade 19
København V
Telefon (01) 15 03 50

grøn rens hjælper mere - og uden brug af armkræfter. **grøn rens** får lynhurtig bugt med den fedtede hinde, "gryde-koks" og fastbrændte madrester.

grøn rens - en effektiv rensesvamp til gryder, kasseroller, pander, bage- og bradepander, køkkenredskaber m.m. **grøn rens** er desuden en god hjælp til rengøring af f.eks. komfurer, el- og gasapparater, emalje, rustfrit stål og terrazzo.

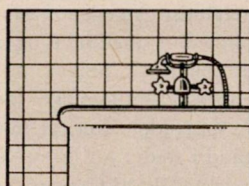
grøn rens

til el- og gasapparater, komfurer og bradepander m.m.

hvid rens

til thekopper, service, ildfaste ting, gratinfade m.m.

hvid rens

til vaskekummer, kar, fliser og forchromede haner m.m.

- renser uden at ridse - og rustner naturligvis ikke!

GRØN RENS - en nylonsvamp med indbygget rensekraft ■ Ridser ikke og rustner ikke ■ Altid ren og pæn fordi snavset er lige til at s-k-y-l-l-e væk ■ Kan bruges tør eller våd ■ Med rent vand, med sæbe eller sulfo ■ Økonomisk i brug.

ET PRODUKT FRA

3M
COMPANY

som helst stue på egnen, selvom han ikke før havde besøgt den. Leveskik og traditioner ville garantere ham, hvor hver ting skulle have sin plads, og inventaret var næsten altid fastbygget og havde sin bestemte placering i forhold til f. eks. ildstedet.

Sådan var det også i Danmark på landet i gamle dage, men i byerne var der større muligheder for at flytte omkring med tingene og vælge og vrage. De, der skulle anskaffe nyt indbo omkring 1800, var faktisk ganske godt stillede, fordi møbelhåndværket var inde i en god periode. I 1777 var Det kongelige møbelmagasin blevet oprettet. Det fremstillede møbler i ensartet kvalitet og udseende, ofte efter engelske forbilleder. Mahogni var den foretrukne træsort ofte med indlægninger af citrontræ. Møbeltyperne sofa, bord, stole og spejle, var de samme hos høj som lav, selv om udførelse og materiale var forskellige.

Endog i de mest beskedne to værelser lejligheder i hovedstad som købstad kunne man i den pæne stue se både sofa, chatol, stole og spejlramme i fyrretræ. Alle stræbte efter at have et værelse, som stod ubenyttet hen – den såkaldte sal eller stadsestue, som altid skulle være ryddelig og pæn. Havde man kun to stuer, var det ganske selvfølgelig, at kun den ene var i brug til daglig. Det satiriserede bl. a. Johan Ludvig Heiberg over. I 1830 skrev han, „at de fleste familier lader det bedste værelse stå ubenyttet under navn af sal. Uagtet mange er i den situation, at de næppe giver et selskab om året, anser de dog en sal som næsten uadskilligt fra den huslige lykke“.

Men salen blev bevaret endnu i mange år – ja, på landet, hvor den blev kaldt storstuen, helt op til vore dage. Dog var det nye og nu stærkt tilbedte begreb *hygge* dukket op og sammen med det fremkom en sand forvirring af stilarter. Man opholdt sig jo i dagligstuen, så det var ganske naturligt, at det var her stilforvirringen viste sig kraftigst.

Efterligninger af svundne stilepoker konkurrerede med hinanden, og langsomt udvikledes den berømte og især berygtede *klunketid* med de overpolstrede møbler med frynser og kvaster. Klunker blev det eneste saliggørende. De blev et nødvendigt tilbehør til næsten alle siddemøbler og gardiner, ja, sågar klædedragten. Arkitekturen hentede sine idealer fra gotik, renæssance og rokokko. Det, der var indeni i husene, var et rodsammen af forestillinger om tyrkisk stil og fjerne østerlandske rigers pragt.

Disse stilarter brugtes samtidig og i én stor forvirring ofte i samme rum. Man anbragte møblerne skråt, borde omgivet af stole, møblerne rykkedes ud på gulvet. Det lignede – set med moderne øjne – mest af alt en marskandiserbutik. Industrialismen var sat ind, men smagen var ikke udviklet i takt med de tekniske fremskridt. Der var ikke blevet udviklet en industrialistisk æstetik.

I modsætning til 80'erne, der krævede, at en ting skulle være „smagfuld“, blev løsnen i 90'erne skønhed og personlighed.

Klunkehjem fra 1880'erne – det er opholdsstuen fra et helt klunkehjem i Frederiksholms kanal 18 i København. Det blev skænket Nationalmuseet for få år siden.

Og sådan ser moderne „tidløse“ møbler ud – sofagruppen og byggemøblet er tegnet af arkitekt Børge Mogensen for FDB-møbler. Spisestuestolen er tegnet af arkitekt Poul M. Volther, ligeledes for FDB-møbler.

Livsglad og
i fin form

takket
være

Samarin

Hvorfor skulle ikke også De føle Dem veltilpas og i fin form? De kan nyde flere af livets goder, når De hver morgen og aften drikker et glas perlende og forfriskende Samarin, som bringer Dem i topform og godt humør. Med Samarin i huset kan De trygt lade al den gode mad vederfares retfærdighed. Begynd dagen med Samarin. Fås også i praktiske portionsposer.

A/S Cederroths

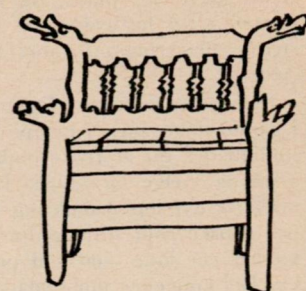
gi'r perlehumør!

Ægyptisk
(ca. 4000 f. Kr.
– 300 f. Kr.)

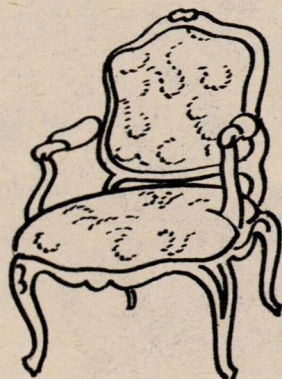

Græsk
(ca. 1200 f. Kr.
– 400 e. Kr.)

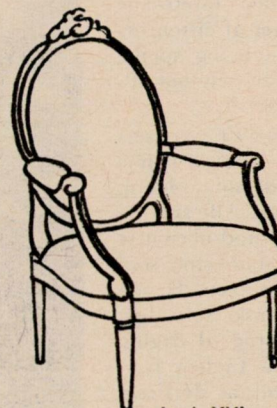

Romansk
(ca. 900–1250)

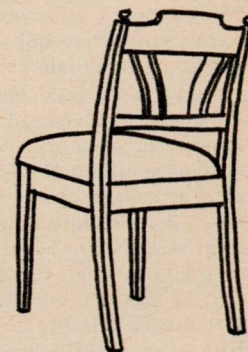
STILHISTORIEN FORTALT MED STOLE STILHISTORIEN FORTALT MED STOLE

Rokoko
(ca. 1720–1780)

Louis XVI
(ca. 1750–1840)

Empire
(ca. 1800–1840)

Den engelske digter og arkitekt William Morris havde skabt en reformbevægelse inspireret af den sociale forfatter John Ruskins ideer, og denne bevægelse var nu nået fastlandet. Man var efterhånden blevet træt af alt det maskinmæssigt gjorte, det forlorte drejearbejde, de skabelonmæssigt udførte ornamenter, af virvaret af møbler, nips og klunker. Man forlangte meget fornuftigt lys og luft i stuerne, men man arbejdede videre med de nedarvede møbeltyper og forsøgte sig med en ny ornamentik. Efter Morris' opfattelse kunne maskinerne kun efterabe, ikke skabe noget levende. Man skabte så en ornamentik med naturalistiske plante- og dyremotiver, kvindeskikkelser o. l. i langstrakte svajende linierytmer. I virkeligheden glemte man det oprindelige program, at formen skulle bestemmes af tingens funktion. Men det var dog et forsøg.

Der skete imidlertid ikke store ændringer i møbelhåndværket i løbet af 90'erne. Det mest karakteristiske træk er vel dog en ret udbredt tilbagevenden til fornuftige, enkle møbelformer, som aldrig helt var gledet ud her i landet. Ved siden af denne hjemlige empire blev de engelske møbler fra slutningen af det 18. årh. – ligeledes ret enkle typer – forbilleder for danske møbeltegnere.

Disse bestræbelser fortsætter ind i det nye århundrede – i virkeligheden lige frem til funktionalismens frembrud i 1925–30, hvor der for alvor blev rensat ud i den forlorte klunkeverden. Nu skulle møblerne ikke mere have en særpræget kunstig form. Man gik ind for normalisering og for-

enkling. Industrialismens idealer. Hvad der er praktisk, er også smukt.

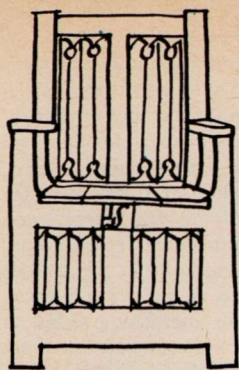
Bortset fra det udartede fænomen *funkis* er den sunde udvikling fortsat. Møbelfolk, tegnere, håndværkere og fabrikanter har gjort Danmark kendt som en møbelnation.

HVORDAN vil vort forhold til møblerne være i fremtiden? Meget tyder på, at vi går ind i et forbrugersamfund à la det amerikanske. I et sådant samfund, hvor der finder en rivende teknisk og produktionsmæssig udvikling sted, må fornemmelsen for samhørigheden med brugsting og ejendele bliver af langt løsere karakter end i det gamle stillesiddende samfund. Når man er vant til at skifte bil, radio og køleskab ud hvert år eller hvert andet, kunne man tænke sig, at sansen for gedigne varige møbler blev ringe.

Men mon det alligevel bliver tilfældet? Betyder det, at møbler er blevet nogenlunde overkommelige i pris, ikke, at vi har fået et mere naturligt forhold til møblerne end tidligere generationer? Boligen og møblerne er nu under stadig observation, til stadig kritisk bedømmelse. Vi har forlængst forladt den indstilling, at man skal møde møbler med ærefrygt – vi har forladt stadsestuen og er gået ind i et naturligt forhold til tingene. Møbler skal kunne bruges – og er et stykke møbel blevet udslidt, eller indgår det ikke mere som et virkningsfuldt praktisk eller æstetisk led i helheden, ja, så er der råd til at købe et nyt møbel.

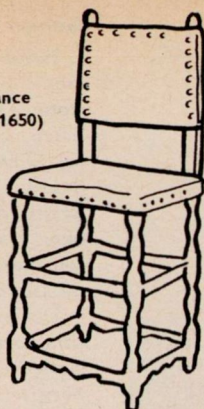
Boligorganismen er stadig levende. Og det må man sige er et sundhedstegn.

Gotisk
(ca. 1150-1550)

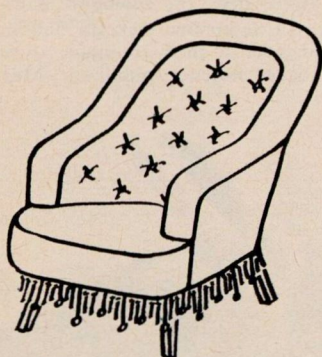
Renæssance
(ca. 1420-1650)

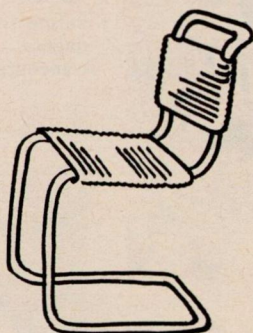
Barok
(ca. 1570-1770)

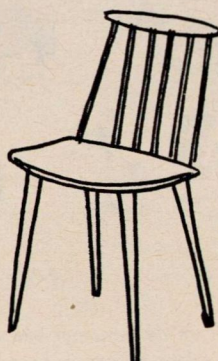
STILHISTORIEN FORTALT MED STOLE STILHISTORIEN FORTALT MED STOLE

Klunke
(ca. 1880-1925)

Funkis
(ca. 1932-1938)

Vor tid
FDB-stol (1946-)

Præmie-Philodendron
med

SUBSTRAL®

mindst en gang om ugen!

Jeg får meget ros for min Finger-philodendron. Den er 2 meter høj og har masser af store dybgrønne, fligede blade. Den sætter hele tiden nye skud, og den er meget let at passe: tilpas med lys og vand - og SUBSTRAL mindst en gang om ugen!

Fru Lillian Svendsen,
V. Ringgade, Aarhus.

alt hvad Deres planter
har brug for i een flaske

10 stk.
kr. 4,85

Den specielle fine tobaksnydelse
midt imellem
cigaretten og cigaren

-og
den
holder
asken

NORDISK TOBAKS KOMPAGNI A/S

Indtil i fjor var det en almindelig sjællandsk bondegård. Så blev den – med statsstøtte – købt for en million kroner af *Københavns zoologiske haves venners fond*, og nu består besætningen bl. a. af bisoner fra USA, dværgæsler fra Ceylon, walisergeder fra Svejts, skruhornsvæddere fra Kreta, yakokser fra Tibet, højlandskvæg fra Skotland, romanakvæg fra Italien, kunstigt fremavlede urokser fra Tyskland og en elgtyr fra Sverige.

Det er noget ganske enestående sådan at transportere dyr fra en zoologisk have på landet til rekreation, ganske som blege storbybørn sendes væk fra mørke baggårde for at hente friske kræfter ved et landophold. Internationale zoo-eksperter rystede til at begynde med på hovedet ad den tanke, at også „stenbroens dyr“, dem fra zoologisk have, kunne trænge til at komme væk fra dagligdagens trummerum – med tremmer, dybe cementgrave og et støjende publikum. Men

Sjællandsk bondegård skal redde døende dyre-racer

Hvis en dyre-race er ved at uddø, så put blot de sidste ti dyr i kasser og send dem til Kongskilde, så skal vi nok tage os af dem. Om det så er næsehorn – de kan sagtens trives i Danmark ...

Den besked har den internationale dyreoverlevelsekommission fået fra lederen af Zoologisk Have i København, direktør Svend Andersen. Det, der har gjort ham så optimistisk, er først og fremmest erfaringerne med havens „rekreationshjem“ for vilde dyr, Kongskilde Mollegård syd for Sorø.

Københavns zoologiske haves „rekreationshjem“ for vilde dyr er blevet en sådan succes, at man nu vil skabe en dyrepark på 140 tønder land, hvor de vilde dyr skal gå i store flokke, og hvor man håber at kunne genopbygge en levedygtig bestand af dyr, der er ved at uddø.

Fra venstre skotsk højlandskvæg (det lille dyr). Bagved den sortbrogede stud („Blicher-tidens stud“), derefter tre yakokser fra Tibet,

hvorimellem står det romerske trækdyr fra landbrugene rundt om Italiens hovedstad. Yderst til venstre en københavnsk vogn-

nu har piben fået en anden lyd. De gode resultater fra Kongskilde har givet genlyd verden over.

De trætte dyr føler det næsten som en gevinst frihed at kunne boltre sig på en stor mark med masser af frodigt græs og mulighed for at slukke tørsten i de utallige små kilder og vandløb, som krydser gårdens ca. 140 tønder land.

En tur i det grønne har især vist sig effektiv mod de mange klovskader, som Zoos græsædere får ved at gå rundt på den hårdt dræned bund i haven. Men kuren har også hjulpet f. eks. på en svensk elgtyr, som slet ikke ville trives i Zoo. Efter kort tids anbringelse i haven befandt den sig i en elendig forfatning. Så blev den først på vinteren transporteret til Kongskilde, og nu er elgtyren i en form som aldrig før. Den har bogstaveligt talt ædt hele underskoven, så man på Kongskilde har helt dårlig samvittighed over for skovrideren...

Foruden de af naturen vilde græsædere har også et par udtjente Københavnerheste fundet et fristed på Kongskilde. De ville ellers være blevet sendt til slagteren. Hestene var så gamle og trætte af at gå på stenbroen et helt liv, at de næsten ikke kunne bevæge sig. Nu løber de kåde omkring på markerne...

Sv. Andersen siger, at man er villige til at hjælpe nogle flere af disse byheste – men selvfølgelig kun inden for et rimeligt omfang.

Skal redde Knabstrup-hesten og andre uddøende dyre-racer

De videre planer med Kongskilde går ud på at omdanne hele gårdens areal til en kæmpemæssig dyrepark, hvor dyrene skal gå i store flokke og ikke enkeltvis eller kun få sammen som i zoologiske haver. Det er ved denne anbringelsesform, man regner med at kunne oparbejde en kraftig, levedygtig bestand af de racer, som er ved at uddø.

For manges vedkommende er det i sidste øjeblik, der igangsættes en redningsaktion. Zoologisk have er foreløbig selv gået i spidsen ved at forsøge at redde Knabstrup-hestene. Det er næsten allerede for sent – men man

håber at nå det. Foreløbig har haven erhvervet en pragtfuld hingst og en god hoppe af den uddøende race af kraftige sjællandske køreheste. Haven har yderligere et par andre heste på hånden.

Der er direkte blevet annonceret efter Knabstrup'ere – og der er kommet et væld af henvendelser. Desværre har der næsten aldrig været tale om racerene dyr. De karakteristiske aftegninger er efterhånden meget sjældne.

Men over hele verden trues dyre-racer med at uddø – fra afrikanske næsehorn og antiloper til Przewalski-hestene. Disse asiatiske vildheste blev i sin tid reddet ved en import til Hagenbech Zoo i Hamburg. I dag er der kun 60-70 stykker tilbage – heraf fire i København.

Ekspertter fra andre lande har hidtil vist sig lidt skeptiske over for tanken om at flytte vilde dyr til andre områder for at starte et opdræt. Man tror ikke rigtig på, at dyrene kan trives i fremmede egne.

Københavns Zoo har imidlertid som den eneste have i verden gjort forsøg med sådanne omflytninger. Bl. a. har man flyttet moskusokser fra øst- til vestsiden af Grønland – og dyrene trives stadig fortrinligt.

Endnu mere vellykkede har forsøgene med yakokser været. Man tog her ungdyr fra yakokser, der havde været i fangenskab siden før 2. verdenskrig. De næsten tamme dyr sendtes til Grønland, hvor de blev sluppet løs i fjeldet. Om vinteren, når det var småt med føde, kom dyrene selv ned og blev fodret. Men – og her kommer forsøgets bemærkelsesværdige resultat: De halvtamme yakokser kalve blev helt vilde og holdt sig langt væk fra foderpladserne. På baggrund af disse forsøg tror man det muligt at gennemføre opdræt af truede racer, som efter nogle „fede år“ – igen kan udsættes i reservat i hjemlandet.

Vil genskabe vore bedsteforældres landbrug

I forbindelse med dyreparken har Sv. Andersen også planer om at etablere et dansk landbrug, som det så ud i perioden fra 1860 til 1914. En stor dyrepark og dertil en landejendom, hvor man selv kærner smør og ost, og hvor bedriftens stolthed er et par store jydsk arbejdsheste – det mener Sv. Andersen vil trække tusindvis af mennesker til.

Allerede i dag har man besvær nok med at holde nysgerrige søndagsturister væk fra Kongskildes jorder, hvor man hidtil har fundet det mest praktisk at lukke af for publikum.

Endnu en af Zoos fordele ved at have egen bondegård er, at trængslerne med at skaffe det rigtigt „tilberedte“ hø nu sikkert snart får ende.

På Kongskilde eksperimenterer bestyrer C. P. Rumler – den tidligere ejer af gården – med at fremstille det helt rigtige hø til elefanter, giraffer og zebraer.

Oprindeligt var Rumler forstmand, skovfoged. Så giftede han sig Kongskilde til og blev landmand. Nu er han ved at blive dyrepasser – og det er Rumler godt tilfreds med. Det er mere spændende at fodre lamaer, bisoner og yakokser end at passe svin, siger han...

EN INVESTERING DER BETALER SIG

Det har i over 10 år vist sig, at Terramycin fodertilskud er en væsentlig faktor i forbedringen af griseavlens økonomi. Ved at give grisene Terramycin fodertilskud fra de kan æde og under hele opvæksten opnås større tilvækst, minimalt slagtesvind og mindre foderforbrug. Gennemsnit af danske forsøg - og landbrugernes erfaringer - viser, at der kan spares omkring 16 foderenheder pr. slagtesvin. Det er ikke svært at regne ud, hvad dette betyder i rede penge.

Terramycin
FODERTILSKUD

I sække à 5, 10, 25 og 50 kg
Fås også i foderblandingerne

Til pattegrise - ungsvin - kalve - slagtekyllinger og minkhvalpe

mandshest, der nyder sit otium i det sydsjællandske. Billedet ovenover viser hovedet af en lama.

Granada er en cerut, der vil falde i Deres smag. Kvaliteten er i toppen, for den er fyldt med gode Java-tobakker, og prisen er kun 42 øre. Prøv Granada i dag, fås i 10 stk. æske og 50 stk. kasse.

PÅ SPORET af KRÆFTENS GÅDER

Praktisk taget hver dag nye betydningsfulde opdagelser, men den endelige sejr over den frygtede sygdom ligger stadig langt forude.

FIRE TUSINDE kræfteksperter fra mere end 60 lande mødtes for nyligt til den 9. internationale kræftforskerkongres i Tokyo. Deres antal og over et tusinde foredrag gav et tydeligt udtryk for, med hvilket enormt opbud af hjernearbejde og penge man prøver at trænge „menneskenes fjende nr. 1“ i defensiven. Der kunne meldes om nye fremskridt. Teorier om årsagen eller årsagerne til sygdommen blev bekræftet og uddybet. Men samtidig indrømmede alle parter, at den endelige sejr stadig ligger et godt stykke forude.

I det indledende foredrag gennemgik professor Ochoa fra New Yorks universitet en teori, der nu kan betragtes som bevist.

Hver eneste celle har i sin kerne byggeplanen for hele organismen. Planen findes i den kemiske struktur af DNS (desoxyribonukleinsyren), som danner spiralformet samenslyngede kæder eller bånd af kæmpe-molekyler. Amerikanske og tyske biokemikere har de sidste tre år tildels tydet livets hemmelige kode.

I løbet af et menneskes tilværelse overføres byggeplanen trillioner af gange til nye celler. Men af ukendte årsager sker der undertiden fejltagelser. I én eneste celledes byggeanvisning kommer en slags trykfejl, et par bogstaver byttes om, og formeringsprocessen løber løbsk, døtrecellerne begynder at dele sig ganske planløst. Resultatet er kræft.

Professor Ochoa kunne i Tokyo allerede fremsætte de første formodninger om, på hvilket sted af de spiralformede molekylærkæder der indtræffer en ændring i cellekernens byggeplan. Både på hans universitet og på et institut i Tübingen (Tyskland) er det lykkedes at starte en kræftsvulst ved at lave om på nukleinsyrens kode.

AT DER stadig kan gøres tilfældige opdagelser, også inden for en højt planmæssig kræftforskning, viste en rapport fra dr. Umberto Saffiotti, Chicago. Han har som hundreder andre beskæftiget sig med den lungekræftvoldende benzpyren i tjære, valgte hamstere til forsøgene og opnåede forbløffende resultater.

Af 53 dyr, hvis bronchier var inficeret med benzpyren, fik 16 lungekræft. Men hos

andre 60 hamstere, der *desuden* blev behandlet med vitamin A (indsprøjtninger), fandt han kun én ondartet lungesvulst.

Dette spor vil uden tvivl blive fulgt op med talrige andre forsøg. Og først da kan man sige noget afgørende om, hvorvidt A-vitaminet virkelig har en forebyggende virkning mod lungekræft – også hos mennesker.

MAN NÆREDE længe mistanke om, at i hvert fald *leukæmi* („blodkræft“), måske også knoglekræft, skyldes virus. Vira består også af nukleinsyre og smugler netop deres egen byggeplan ind i værtscellernes kerne. Hvis det viser sig at være rigtigt, åbnes store perspektiver. Mod de fleste virussygdomme (kopper, polio, difteri, influenza osv.) kan man nemlig fremstille en helt eller delvis effektiv vaccine.

Amerikaneren Peyton Rous, som fik den halve Nobelpris i medicin sidste år, opdagede allerede for 56 år siden, at virus kan udløse kræft i hønsknogler. Lige siden har man over hele verden ledt efter mistænkelige vira i kræftpatienters kropsvæv.

Dog heller ikke på Tokyo-kongressen turde nogen give det endelige svar på spørgsmålet, om virus fremkalder kræft hos mennesker. På den anden side er det lidet sandsynligt, at kræftprocesserne skulle være forskellige hos pattedyr og mennesker. Paul H. Levine og James T. Grace, begge biokemikere på Roswell Park Memorial Institute i Buffalo (USA), erklærede, at de med sikkerhed havde opdaget „viruslignende partikler“ i 46 leukæmipatienters blod, og sovjetiske kolleger berettede om tilsvarende fund. Verdenspressen skrev herom under store overskrifter og tændte nyt håb hos talrige læsere.

Desværre må optimismen, som så ofte før, dæmpes ned. Det afgørende spørgsmål: Er dette „noget“ kun et sekundært symptom eller sygdommens årsag? står stadig ubesvaret. Journalisterne fik kun undvigende svar, når de spurgte kongressens deltagere om mulighederne for at fremstille en serum mod blodkræft.

Teoretisk skulle det vel kunne lade sig gøre, men i praksis er der store vanskeligheder. Dr. Frederick Wheelock (Cleveland,

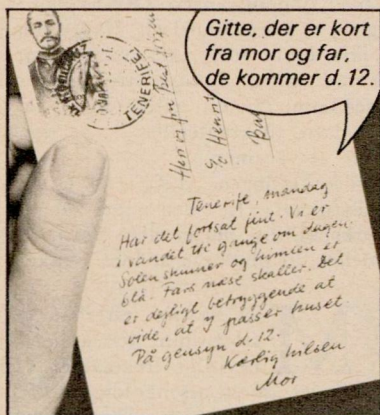
Gitte's svigerforældre tog sydpå...

- og imens fik deres vasketøj en helt ny klarhed...

Hvem skriver du nu til?

Børnene - de må jo vide, hvornår vi kommer hjem.

Gitte, der er kort fra mor og far, de kommer d. 12.

Du store, det er jo allerede i morgen, så må jeg i gang med storvasken

Der får du noget at leve op til - mor har altid været et jern til at vaske...

Hov-hov, du mordreng... din mors vasketøj er såmænd ikke noget at prale af - bevars det er rent og hvidt, men det mangler totalt den klarhed, som Valo gi'r mit derhjemme...

Nu skal jeg vise svigermor hvad klarhed er...

- og så tvang VALO's ny blå kraft klarheden frem i svigermors vasketøj.

Næste dag hentede Claus sine forældre i lufthavnen - Gitte stod hjemme og tog imod.

Her er lidt halvkoldt, men det er nu rart at være hjemme igen.

Velkommen hjem, svigermor - næh, hvor er du blevet pæn brun.

Ih, har du vasket, hvad har du dog brugt? Så flot har mit vasketøj aldrig været før.

Valo, svigermor - Valo er det eneste, der gi'r tøj klarhed.

Klarhed - ja, selvfølgelig, det er forklaringen, jeg vil aldrig bruge andet end Valo for fremtiden.

kort sagt:

- rent og hvidt - og mere end det Valo tvinger klarheden frem!

Hachis *ny og spændende*

Til 4 personer bruges:

1 stort læg, 30 gr smør eller margarine, 400 gr hakket oksekød, 1 spsk. tomatpuré, 2 spsk. kinesisk soya, 1 tsk. paprika, 1/4 l kogende vand, 1 blok MAGGI EKSTRA KØDKRAFT, 4 skiver ristet franskbrød.

Løget hakkes og svitses i fedtstoffet. Kødet blandes i og brunes. Puré, soya og paprika tilsættes. MAGGI EKSTRA KØDKRAFT opløses i kogende vand og hældes ved. Det hele snurrer i 6-8 minutter. Retten jævnes let, anrettes på brødet pyntet med tomat eller agurkeskiver. Serveres med Bouillongulerødder. Snittede gulerødder dampes i kogende vand tilsat 1 blok MAGGI EKSTRA KØDKRAFT. Der drysses med persille.

mere saft og kraft med

MAGGI ekstra kødkraft

- når De skal have bankekød:
En MAGGI EKSTRA KØDKRAFT i sovsen
- det g'ir ekstra velsmagende bankekød!

- når De damper grøntsager:
En MAGGI EKSTRA KØDKRAFT i vandet
- gør grøntsagerne ekstra velsmagende!

- når De koger fransk lægsuppe:
En MAGGI EKSTRA KØDKRAFT i
lægsuppen - det gør den ekstra pikant.

USA) har anstillet de første forsøg med mus. De blev tre uger smittet med parainfluenza og fik derefter indsprøjtninger af den formodede leukæmi-virus. Det skete tre måneder før kongressen, og da den åbnede, havde ingen af musene fået kræft.

KAN MAN også hos mennesker med en forholdsvis harmløs virusinfektion eller på anden måde holde kræften i skak, måske endog gøre kroppen immun?

Foreløbigt er det kun ønsketænkning. Dr. Southam har på Sloan-Kettering instituttet i New York overført kræftsvulster på 140 patienter til andre dele af deres krop. I nogle tilfælde indtraf en kortvarig indskrumpning, organismen havde åbenbart mobiliseret et afværgeværn mod de omplantede cellevæv. Men heller ikke her var resultaterne overbevisende.

Dr. Klaus Munk fra det tyske kræftforsknings-institut i Heidelberg mente, at kun vira med ribonukleinsyre (RNS) kan være delagtige i kræftdannelser. Hvor sådanne vira ikke er til stede, må man antage, at RNS har skiftet kemisk struktur i selve kropscellerne. Sunde celler vil da „af sig selv“ udarte til kræftceller ... og det nytter ikke at vaccinere.

Men forklaringen „af sig selv“ er jo ikke tilfredsstillende. Et eller andet eller flere samvirkende ting *må* få ellers normale cellers deling til pludselig at løbe løbsk.

MAN KENDER efterhånden et stort antal kemikalier, som bevisligt fremkalder kræft, blandt andet asbest, arsenholdige stoffer og ganske særligt benzenpyren. Der er skrevet kilometervis artikler om fabriksrøg, bilers udstødningsgasser, cigaretrykning o. m. a. som ansvarlige for, at stadig flere angribes af lungekræft. Men i Tokyo kom man ikke meget ind på det. Thi eksperterne véd, at hele problemet er langt mere kompliceret. Man undgår ikke kræften blot ved at holde sig fra tobak eller røget skinke.

At der virkelig er gjort store fremskridt, blev selvfølgelig ikke fortiet. Gennemsnitlig hver tredje patient bliver nu helbredt - det gælder cirka 95 procent af alle tilfælde med hudkræft og 60 procent af underlivskræft hos kvinder. Derimod kun 3-5 procent af lungekræft-angrebene slås definitivt tilbage. Og de registreres stadig oftere.

I alle lande forceres jagten på stoffer, der standser den sygelige celledeling. Bestrålinger og operationer giver ofte fine resultater. Men på længere sigt besejrer man ikke kræften blot ved at fjerne dens symptomer. Kongressens deltagere var da også stort set enige om, at anstrengelserne først og fremmest må koncentreres om at finde selve årsagen (eller årsagerne) til kræftens opståen.

„Jeg udtrykker håbet om, at forskningen kan løse den gordiske knude kræft,“ sagde den japanske kronprins Akihito i sin velkomsttale. Efter syv dages diskussioner i tolv mødesale stod det klart, at den skæbnesvangre knude vel ikke er blevet løst, men dog i det mindste løsnet en smule.

HER FÅR DE REN BESKED OM VASK

De har som husmor og forbruger krav på at få en korrekt og saglig orientering om de vaskemidler, De bruger - om anvendelsesmuligheder, indhold og priser... Anvender De f.eks. til storvask: Ny Panzym til forvask, Super Blenda til klarvask og Topping i sidste hold skyllevand har De opskriften på, hvordan De bedst og billigst får den reneste vask!

SUPER BLENDA til storvask og klatvask

er det eneste selvvirkende vaskemiddel på **ren** sæbe-basis og giver derfor en langt mildere og mere effektiv vask. Super Blenda er lavtskummende, selvblødgørende og som følge heraf specielt velegnet til maskinvask. Med Super Blenda får De mere vaskeaktivt stof pr. dl vaskepulver og mindst mulige kalkudfældninger i tøjet. Plastpose à 2 1/2 kg. **9,68**

NY PANZYM til forvask og iblødsætning

er et enzymatisk, skumstabiliseret vaskemiddel, der også er fortrinligt til iblødsætning. NY Panzym's hurtigvirkende, æggehvidespaltende enzymer fjerner vanskelige pletter og rande - og gir i forening med Super Blenda **helt** rent og klart tøj (De ser det bl. a. på skjorte-flipperne og manchetterne!) Pakke à 500 g **2,95**

BLIDA til finvask

er det eneste finvaskemiddel på **ren** sæbe-basis og er derfor især velegnet til vask af uld, silke samt til finvask af syntetiske og strygelet-behandlede stoffer. Blida fjerner ikke fedtlaget fra uldfibre og bevarer derfor uldens naturlige greb. Blida er selvblødgørende og lavtskummende og kan derfor også bruges til finvask i vaskemaskiner. Pakke à 500 g. **2,65**

TOPPING tekstilblødgøringsmiddel

anvendes i sidste hold skyllevand. Topping gør tøjet blødt og lækkert og letter strygningen. Fjerner statisk elektricitet fra syntetiske fibre. Plastflaske à 740 ml. **2,98**

* Ny Panzym, Super Blenda og Blida's sammensætning og brugsanvisning kontrolleres af DANSK VAREDEKLARATION NÆVN.

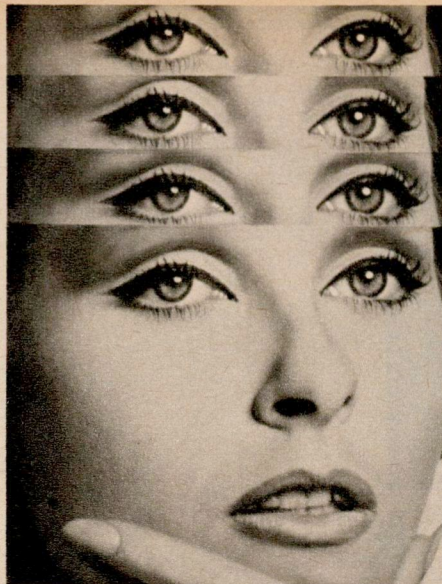
Bemærk! Doseringsangivelser for vaskemidler kan kun være vejledende, da doseringen er afhængig af såvel vandets hårdhed som tøjets tilsmudsningsgrad og -art.

BRUGSEN

- OG SÅ FÅR DE ENDDA DIVIDENDE

Se på det igen!

Hvis De har tænkt på Tampax, overvejet Tampax, men stædigt udsat det, så se på sagen en gang til!

SE alle de piger omkring Dem, som bruger Tampax tamponer. Piger netop som De selv, piger med samme smag som De. Piger, der synes, Tampax tamponer er vidunderlige.

Hvorfor skulle De ikke synes det?

SE på det faktum, at kvinden gennemsnitligt menstruerer i mere end 1800 dage i alt. Har De lyst til at spille 5 år med at gå med bælte og nåle?

SE på alle de fysiske fordele ved Tampax tamponer. De kan gøre Dem fuldstændig fri for odeur. Fri for irritation. Ja, De kan ikke engang mærke Tampax tamponen, når den er på plads.

SE på de psykiske fordele ved Tampax. De er veloplagt, De har selvtillid og føler Dem sikker, når De er sammen med andre. De siger aldrig nej til indbydelser. De går ud, De rejser – med langt større tryk. Og fordi Tampax tamponen er ude af øje – ude af sind, føler De Dem mere elegant, renere og bedre tilpas.

Tampax tamponer fås i 2 størrelser: 10 stk. Regular og 10 stk. Super (med 40 % større sugsevne). Ud-førlig brugsanvisning på dansk.

TAMPAX
tamponer

Menstruations-beskyttelse ... bæres indvendig
TAMPAX SCANDINAVIA A/S · KØBENHAVN

Danmark med i udforskningen af VERDENSRUMMET

I løbet af 1967 opsender den europæiske rumforskningsorganisation ESRO sine to første satellitter. I ESRO I, som skal udforske nordlys-fænomener, er en femtedel af instrumentudstyret danskbygget.

STORMAGTERNE er ikke ene om udforskningen af verdensrummet. Også et land som Danmark kan være med – omend i beskedent omfang. I løbet af 1967 vil en satellit tildels udstyret med danskbyggede instrumenter gå i kredsløb om jorden og begynde at sende oplysninger tilbage om forholdene i 200-600 kilometers højde.

Danmark har allerede gennem den europæiske rumforskningsorganisation ESRO deltaget i 15-20 raketforsøg. I 1967 sender denne organisation sine to første satellitter op, ESRO I og ESRO II. Antagelig byttes der dog om på rækkefølgen, så ESRO II kommer først af sted – måske allerede i april – mens ESRO I først sendes op til efteråret.

Den danske indsats har koncentreret sig om ESRO I, i hvilken en femtedel af instrument-udstyret er dansk fremstillet – på ionosfærelaboratoriets instrumenteringsafdeling i Lyngby. Selve satellitten bygges af et fransk firma, medens dele af udstyret fremstilles i Svejs, Belgien, England, Norge, Sverige – og altså Danmark.

Endelig leverer den amerikanske rumforsknings-administration, NASA, den raket, som skal sende satellitten ud i rummet, og affyringen sker da også fra USA.

ESRO I, som med instrumenter vil koste næsten 30 millioner kr., er tøndeformet, vejer 80-85 kg og er ca. en meter høj. Man venter ikke, den vil gøre revolutionerende opdagelser, men i løbet af de seks måneder, instrumenterne styres fra jorden, vil den give en mere detaljeret beskrivelse af de mystiske processer i nordlys-zonen, end man hidtil har haft.

Den danske deltagelse i instrumenteringen af ESRO I har medført et stykke banebrydende arbejde inden for elektronikkforskningen herhjemme. Teknikerne i Lyngby, fire-fem ingeniører, har beskæftiget sig med et stykke arbejde, som ikke tidligere er blevet udført i Danmark.

**MÆRKESEDLER
PÅ PARTIKLER
FRA VERDENSRUMMET**

I satellitten er indbygget en halv snes „eksperimenter“ – d.v.s. instrumentudstyr til hver sit formål. Det danske ionosfærelaboratorium er ansvarlig for konstruktionen af to af eksperimenterne, mens man bygger det tredje for Kiruna Geofysiske Observatorium. Dette arbejde er en såkaldt kodningsenhed, der optæller, grupperer og for-syner partikler fra verdensrummet med „mærkesedler“.

Partiklerne – elektroner og protoner med lav energi – registreres af satellittens sensor (føler), hvorefter de behandles i den omtalte kodningsenhed. Resultaterne sendes videre til ESRO I's kommandocentral og via satellit-senderen beordres de herfra til modtagerstationerne på jorden.

Simplificeret i sin yderste konsekvens kan denne „partikel-mærkning“ sammenlignes med, at tre postbude, A, B og C sorterer breve ved at kaste dem ind gennem tre forskellige brevsprækker. Bag sprækkerne bliver brevene forsynet med mærkerne A, B og C, hvorefter de går videre ned i en stor kasse og blandes sammen. Herfra fyldes de i postsække og stilles til side, indtil postvæsenet (Kommandocentralen) rekvirerer den færdige post til udbringning.

Sensoren kan også gemme resultaterne på en båndoptager, der spilles af og gennemgås på et belejligt tidspunkt.

Ved denne gennemgang undersøges partiklernes energihastighed og hvor de kommer fra. Resultaterne bruges til den grundvidenskabelige forskning, der hjælper viden-skaben til en forståelse af de processer, som sker over nordlys-bæltet.

Alle eksperimenterne har grundvidenskabeligt sigte – også de to andre, som danskerne alene forstår. Instrumenteringen i det ene eksperiment måler protoner med middelstor energi. Her omsætter en sensor partiklernes energi til elektriske impulser. Sensorerne er kontakten med omverdenen, eksperimenternes øjne.

Det andet danske eksperiment måler den totale partikelindstråling fra det ydre rum (partikler er nogle af de dele, f. eks. elektroner og protoner, som et atom er opbygget af – og grundstoffer er igen opbygget af atomer).

De andre eksperimenter tager ligesom de danske sigte på at studere forholdene i nordlyszonen.

Instrumenteringen er et pillearbejde uden lige. Satellitten består af hundredestusindvis af små dele og enheder. Der er alene 200 små transistorer i det største danske eksperiment.

For alle eventualiteters skyld fremstilles der tre eksemplarer af alle eksperimenter, ja endog af satellitten. Der er 1) en afprøvningsmodel, 2) den regulære model til at fyre af og endelig 3) en reservemodel. Endvidere også ekstra sæt af alle enheder i satellitten. Hvis noget skulle svigte, kan det lynhurtigt udskiftes, så affyringen ikke sinkes – for der er også en reserveraket!

Mens Danmarks indsats inden for „satel-

lit-branchen“ således er helt ny, har vi, som nævnt, allerede i nogle år bidraget til den europæiske rumfartorganisations raketforsøg. ESRO har indtil nu haft godt 40 raketaffyringer, hvoraf Danmark har deltaget – gennem levering af udstyr – i ca. en tredjedel.

Men efter at ESRO har flyttet sine affyringssteder fra Sydeuropa til den nye Kiruna-base, der blev indviet i november, vil Danmark være at finde som deltager i næsten alle raketforsøgene.

Det skandinaviske raketsamarbejde på Andøya i den norske Lofoten-øgruppe har samme videnskabelige sigte som det her nævnte.

300 RAKETSKUD PÅ 8 ÅR

De store rumplaner, som Danmark er med i, omfatter ialt 300 affyringer af raketter i forsøgsperioden fra 1964 til 1972. ESRO arbejder i dette tidsrum med et budget på 1500 millioner franske francs (ca. 2½ milliard danske kroner), hvoraf Danmark bidrager med 44 millioner kro-

ner. Ialt 10 nationer er med i ESRO, hvis største bidragsydere er England, Vesttyskland og Frankrig.

Der er efterhånden op mod 1000 ansatte i den store europæiske rumforskningsorganisation, som råder over

- a) et rumteknologisk center og et rumforskningslaboratorium i Noordwijk i Holland,
- b) et rumforskningsinstitut i Frascati nær Rom,
- c) et databehandlings-center i Darmstadt i Vesttyskland,
- d) den nye raket-affyringsbase ved Kiruna, og
- e) satellitsporings-stationer ved Fairbanks i Alaska, på Spitsbergen, ved Redu i Belgien og på Falklands-øerne.

Herhjemme blev sidste efterår oprettet en selvstændig afdeling for rumforskning under ionosfærelaboratoriet på Danmarks tekniske Højskole. Som leder af den nye rumforskningsafdeling, der tæller ca. 40 medarbejdere, udnævntes den tyskfødt professor *Bernard Peters*. Han var tidligere knyttet til Institutet for teoretisk fysik på Blegdamsvej. Ionosfærelaboratoriet vil efterhånden blive draget ind under Meteorologisk Institut, hvorefter rumforskningsafdelingen bliver et selvstændigt institut. kb.

-og så kan man smage den gode tobak i Cecil..!

Cecil er altid ensartet rullet..!

-derfor er der bedre træk i Cecil..!

En lille pause... en hyggelig sludder... ild på en Cecil: den er altid perfekt rullet af fyldige, mættende blended-tobakker...

...så er der tid til en Cecil

Cecil
BLENDED
KING SIZE

SKANDINAVISK TOBAKSOMFÅR

Nyt fra varefronten

Moderne lænestol til den helt rigtige pris -

takket være nyt revolutionerende plastfibermateriale

NU SKAL De sidde behageligt og komfortabelt til en billig penge! Når man hidtil er gået på møbelindkøb og har skævet til de store polstermøbler, så ved man nok, at priserne ofte ligger på firecifrede tal. Der er imidlertid sket en revolution indenfor polstermøbler, idet man har fundet frem til et materiale - et plastfibermateriale, der på fortrinlig måde egner sig til fremstilling af en moderne lænestol med metaldrejefod, en dejlig behagelig stol, der samtidig er en letvægtsstol.

Lænestolen støbes i „skaller“, der har selve stolens grundform. Disse skaller overtrækkes med et stof, et syntetisk gummilag, der virker som polstring. Derefter betrækkes stolen med møbelstof - 100 procent rayon - som leveres i 4 farver: blå, brun, gul og grøn. Til stolen hører også en betrukket pude af samme syntetiske gummimateriale som polstringen. Stolen er forsynet med en letmetal drejefod, som er fastgjort til en træramme, der er indstøbt i bunden af stolen, hvilket gør, at metal fodens beslag sidder garanteret fast, ligesom det plastfibermateriale, som stolen er lavet af, er meget holdbart. Man kan f. eks. ikke jage en hård genstand igennem, uden at man øver vold.

FDB-møbler har fulgt eksperimenterne

med det nye plastfibermateriale, der kaldes *Aeropor*, og polstringsmaterialet *Polyether* med stor interesse. FDBs ledende møbelfolk har deltaget i et møbelseminar, hvor man har gennemgået de resultater, man er kommet til efter analyserne på Teknologisk Institut. Nu er stoffet så grundigt gennemprøvet, at det er forsvarligt at sætte en større produktion af stole i gang, og man har valgt denne elegante polstrede letvægtsstol, som ses på billedet.

Lænestolen, der er specielt fremstillet for FDB-møbler og Magasin Anva, kan købes for kun 195 kr.

Stolen er anvendelig mange steder: i private hjem, i venteværelser og sommerhuse

etc. etc. - hvorfor skal det forresten altid være det gamle aflagte man nøjes med i sommerhuset? Her er en billig, elegant lænestol, der også tåler robuste omgivelser.

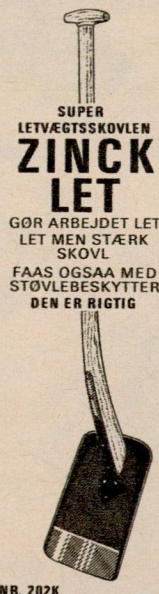
Stolen er lige på trapperne, d. v. s., at den står klar i alle FDBs møbelafdelinger inden 1. april. I Samvirke, der udkommer 1. april, er der en helsides-farve-annonce, der gengiver de fire farver på møbelstoffet, som stolen leveres i. Samtidig er der i annoncen en bestillingskupon, så man nemt og bekvemt kan bestille stolen og få den tilsendt. Kuponen kan indsendes til nærmeste FDB-møbelafdeling, som hurtigst muligt vil fremsende stolen.

MODERNE HAVEREDSKABER ZINCK GODTHAAB

ET REDSKAB
DER ER BEHAGELIGT
AT ARBEJDE MED
DEN ER RIGTIG

NR. 61

GØR ARBEJDET LET
LET MEN STÆRK
SKOVL
FAAS OGSAA MED
STØVLEBESKYTTER
DEN ER RIGTIG

NR. 202K

ZINCK GODTHAAB

Gør påsketuren bekvem

PÅSKEN plejer at være en stor tid for bilismen. De mange samlede fridage gør jo, at de allerfleste skal ud og opleve det første skære forår, hvadenten det gælder en tur til sommerhuset, eller man bare ruller afsted for at nyde landet, hestekræfterne og friheden.

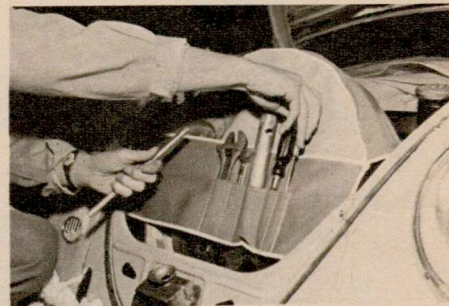
Her er et par ting, der vil være med til at gøre bilturen endnu mere behagelig.

Bil-barnestolen er virkelig en god ting. Alle forældre ved jo, hvordan det er, når børnene har siddet et stykke tid i en bil - så bliver de urolige, og man ved aldrig rigtig, hvor man har dem. I bil-barnestolen er der en chance for at beskæftige dem et stykke tid, og så længe de er anbragt dér, er de i sikkerhed. Denne bilbarnestol har rigtig sikkerhedssele, og det lille bilrat gør det jo ekstra spændende, hvad der tydeligt fremgår af den lille fyrs begejstrede ansigtsudtryk. Bil-barnestolen har dessinnr. 703605 og koster kr. 34,85.

Og så er der *nakkestøtten*, der er en god foranstaltning for såvel fører som passagerer. Den her viste nakkestøtte er særlig fin - den er betrukket med sort imiteret nappa og er

indstillelig, op og ned, alt efter den pågældendes højde. Dessinnr. 704315. Prisen er kr. 43,85.

Et reservehjulsovertræk er praktisk - reservehjulet kan være snavset, og det er jo da også meget rart at få det dækket til af synsmæssige grunde. Dertil kommer, at overtrækket er forsynet med værktøjslomme, så man kan have værktøjet lige ved hånden i påkommende tilfælde. Dessinnr. 704995. Prisen er kr. 13,85.

100-årig, DER STADIG SÆTTER REKORDER

*Randers-brugsen, landets næst-
ældste, fejrer 100 års-jubilæet
midt i stærk fremgangsperiode.*

NÅR *Randers Brugsforening* den 17. marts fejrer 100 års jubilæum som landets næstældste, nulevende brugsforening, har den adskilligt mere end alderen at være stolt af. F. eks. en rekord, der kun er tre måneder gammel: Under julehandelen 1966 nåede brugsens dobbelt-supermarked, *Randers Kvikly*, op på en omsætning af 876,000 kr. i løbet af én uge. Det var den største ugeomsætning, som blev noteret af nogen brugsforeningsbutik i Danmark (bortset fra de egentlige varehuse naturligvis).

For hele julemåneden udgjorde omsætningen i *Randers Kvikly* ca. 2½ million kr. En jubilæumshistorisk sammenligning viser, at denne ene måneds omsætning i denne ene butik svarer næsten til, hvad der ved 75 års-jubilæet blev omsat i samtlige *Randersforeningens* butikker på et år – nemlig ca. 3 mill. kr. I den første butik, som *Randers-brugsen* stiftede den 1. november 1867 åbnede i *Skolestræde* (godt gemt bag *Helligåndshuset*) startede man med en årsomsætning, som i penge ikke var meget større, end hvad der nu omsættes på en enkelt, hektisk julehandels-tid i *Randers Kvikly*.

Disse forholdstal siger naturligvis ikke blot noget om brugsens fremgang, men også om årenes ændring af pengeverdi og levestandard. I hvert fald må sammenligningen ikke forlede til en undervurdering af *Randers-pionerernes* dygtighed og resultater. Tværtimod var *Randers-brugsen* måske den af de første foreninger, som hurtigst efter søsætningen fik vind i sejlene.

Det, man plejer at hæfte sig mest ved, når talen er om dens første år, er ellers det politiske gny, der stod om den. *Randersforeningens* stifter og dens før-

ste formand, overlærer S. N. *Albrechtsen*, var en renlivet højremand, og ganske vist blev den nye organisation døbt *Randers Arbejderforening* (hvad den hed til 1950), men det forhindrede ikke formand og bestyrelse i partipolitisk at opfatte den som en støtteorganisation for Højre.

Det kom bl. a. frem, da *Louis Pio* stiftede en dansk afdeling af *Internationale* (forløberen for det socialdemokratiske parti) og sendte en af sine nærmeste medarbejdere, *Paul Geleff*, på agitationstourné i Jylland i 1871. Ved hans ankomst til *Randers* skrev overlærer *Albrechtsen* i det lokale højreblad en artikel, hvori han vendte sig voldsomt mod *de Apostle, der rejste omkring og prædike Ufred og Opløsning*. Artiklen sluttede: *enhver, der er Medlem af Randers Arbejderforening, har udelukket sig selv deraf fra det Øjeblik, han slutter sig til det Nye, ligesom vi ere bemyndigede til at sige, at enhver, der forlader Ordenens og Besindighedens Fane og slutter sig til de nye Bestræbelser, derved fraskriver sig al Udøgt til nogen sinde at blive taget under Armene af den herværende Understøttelsesforening...*

Men én ting var politik, noget andet den daglige drift af brugsen. Her var den første tids ledelse sandelig alt andet end konservativ. Tværtimod er det svært at finde en brugsforening, der har udfoldet et mere broget initiativ end *Randers Arbejderforening*.

Godt et år efter stiftelsen fik foreningen sit eget bageri, men til dette foretagende og butikens handel med almindelige købmandsvarer føjedes efterhånden en række virksomhedsgrene, hvoraf nogle nu kan synes temmelig kuriøse.

F. eks. drev foreningen næsten

Den første brugs i Randers: udsalget i Skolestræde, hvor brugsen havde til huse fra 1867 til 1877.

fra starten en *pantelånerforretning*, hvor medlemmerne kunne opnå et kontant lån mod at sætte fatters lommeur, vor mors pæne kjole eller andre værdier i pant. I 1870'erne havde denne afdeling ca. 4000 udlån om året – d. v. s. i gennemsnit adskillige pr. medlem. Renten udgjorde 18 pct. p.a., hvilket jo selv i 1967 lyder lidt voldsomt, men hos de private pantelånere var rentefoden tre gange så stor.

Derudover fungerede brugsen som en *sparekasse*, der lånte penge ud mod kaution, den drev gennem mange år en *badeanstalt* (med *servering*, så man kunne forene det renlige med det behagelige), den oprettede *bibliotek med læsestue*, arrangerede *foredrag, skovture og klubaftener*, den købte *uld* ind, som medlemmerne kunne forarbejde i hjemmene, den optrådte som både *mælke- og brændselsgrossist*, var på nippet til at blive bryggeriejer, og en overgang etablerede den sig selvbestaltet som en slags filial af den kongelige mønt, idet foreningen for at afhjælpe en lokal nødsituation indforskrev skillemønt fra København (for 50 rigsdaler halvskillinger). Fra en noget senere periode kan nævnes, at

Randers-brugsen er en af de få, som har forsøgt sig med en speciel *fiskehandel*, og en slagterforretning startede den allerede under første verdenskrig.

Det gik naturligvis ikke alt sammen lige godt, men man holdt dog benene så meget på jorden, at en dividende på 10 pct. var ganske almindelig helt hen i trediverne. For brød har dividenden endda været oppe på 20 pct. Medvirkende til at forhindre tab var måske den praksis, at ydet kredit noteredes op på en sort tavle, som hang i butikken!

I 1915 åbnedes den første egentlige butiks-filial (i *Strømmen*) og hermed påbegyndtes udviklingen af det net af brugsbutikker, som nu dækker byen med *Kvikly*-forretningen i centrum. Dennes oprettelse i 1965 er naturligvis en del af forklaringen på, at brugsen i *Randers* i sit 99. regnskabsår havde en omsætningsfremgang på 86 pct. Også i selv jubilæumsåret tyder alt dog på en solid fremgang. Jubilæren tager altså hul på det næste århundrede med en fornyet livskraft, som der er grund til at ønske både brugsen og forbrugerne i *Randers* til lykke med.

forbruger nyt

redigeret af Bodil M. Begtrup

SET I BRUGSEN

Løsfrosne usukrede Danefrost jordbær i plastposer

Disse jordbær er fortrinlige til kompot og grød (eventuelt blandet med rabarber). Man kan altså selv søde bærrene med sukker eller med sødetabletter. Løsfrosne store jordbær fås i poser med 250 gram til 2,58, og i mellemstørrelse i poser med 400 gram til 3,10. Det betaler sig altså fint at købe de store poser.

Løsfrosne søde grønerter

fås også i plastposer med 500 gram til den meget billige pris 2,85. Tilbuddet er værd at benytte sig af, ikke mindst nu, hvor c-vitaminindholdet i kartofler og vintergrøntsager er stærkt faldende.

Syltede rødbeder i glas med 1500 g til 3,95 er svaret på forbrugerønsker om at kunne købe syltede rødbeder i store portioner.

Rose's Lime juice

i flasker til 5,95 er beregnet til cocktails, drinks og læskedrikke. Lime juice er fremstillet af den vestindiske citrusfrugt *Lime* og er blevet meget populær i hele verden. Gin og Lime er en kendt drink, men i Frankrig bruges Lime også sammen med hvidvin. Det er meget forfriskende og ikke så stærkt som cocktail. Lime juice fortyndet med tonic (eller postevand) er en udmærket læskedrik, bedst med isterninger i.

Carry sild i glas

fra Glyngøre, til 2,38 for 170 gram, er en fornøjelse indenfor sildekonserves. Det er kryddersild i snitter, nedlagt i en lækker mayonnaisesovs, smagt til med curry.

Hvad står alle disse mærker og endnu flere for ?

Hvad står alle disse mærker – og endnu flere – for? Det er rart at vide, for der er gode og hjælpsomme mærker på varerne, men også nogle, der ikke betyder så meget, som man måske tror.

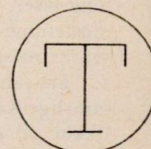
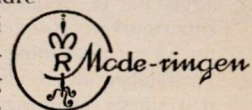
Husholdningsrådet har haft den lyse idé at give en oversigt over de almindeligste kvalitetsmærkninger i en lille pjece: *Kvalitetsmærkning, ankenævn og ?* (nr. 4, 1966). Nogle mærkninger er påbudt ved lov, f. eks. mærker på smør, æg og ost. Andre mærker er blevet til i samarbejde mellem forbrugere, erhverv og forskning som DVNs

(Dansk Varedeklarationsnævn) og tekstilprøvenævnets. Endelig er der mærker af mere reklamemæssig betydning.

Pjecen giver klar besked om, hvad de forskellige ordninger gælder, hvem der står bag dem, hvem der kontrollerer, og hvor forbrugerne kan klage, hvis varen ikke svarer til berettigede forventninger.

Vidste De, at der er noget, der hedder autogummiordningens reklamnationsnævn, hvor man kan klage over autogummi? eller at Københavns cykelhandlerforening modtager og behandler klager over kvalitet og priser på cykelreparationer? Vidste De, hvad de forskellige tal, der er præget i guld- og sølvvarer fortæller om varens indhold af rent guld eller sølv?

Alt dette og meget mere fortæller pjecen om. Den bør stå på hylden med hjemmets faglitteratur, for der er brug for den ved ethvert større køb, eller hvis man trænger til at få afløb for sin utilfredshed med en vare. Pjecen koster 50 øre i frimærker plus en frankeret og adresseret stor tryksagskuvert, sendt til Statens Husholdningsråd, Amagerfælledvej 56, København S.

Sy godt med VI-mønster

Nu kan Vi-mønster igen fås, ganske vist kun ved direkte bestilling til Kooperativa Förbundet i Stockholm. Det fremgår af Vi-mønsterannoncen foran i dette nummer af *Samvirke*.

Forbruger-nyt har bedt unge, ikke særlige sy-kyndige husmødre om at sy dragter og børnetøj efter Vi-mønster for at høre om deres erfaringer. De var begejstrede. Mønstrene er nemme at sy efter, det er enkle og gode modeller, det er lige, hvad der er brug for – sagde vore sy-damer. De er ikke ene med deres tilfredshed med Vi-mønstrene. Mange svenske håndgernings-lærerinder bruger mønstrene i undervisningen, fordi de er gennearbejdet og forsynet med detaljerede tegninger og oplysninger, så selv uøvede opnår fine resultater.

Vi-mønster er trykt på kraftigt papir, og tekst og detailtegninger ses tydeligt. Hvert mønster omfatter tre-fire størrelser, skulle man have afvigende mål, er det nemt at indtegne dem på det kraftige papir. Mønsterkuverten indeholder foruden selve mønstret forskellige variationsmuligheder. For eksempel er der forslag til andre kraver, forstykker, lommer eller ærmer. Eet mønster kan derfor benyttes både af mor og datter, af søskende eller af veninder – uden at det er til at se, at samme mønster er anvendt.

Der følger tekst med alle mønstre, og den beskriver nøjagtigt, hvordan tøjet bedst sys, på hvilket tidspunkt presning er nødvendig, hvorledes et ærme sættes i – og meget andet. Detailtegningerne på mønsterarkene viser for eksempel, hvordan en jakkes knaphul paspoles – eller hvordan en krave sættes i.

Alle Vi-mønstrenes modeller er meget enkle. De følger modens linjer og har mange gode små detaljer.

GØR HAVEN SOMMERGLAD

DE HAR vel fået brugsens havefrø-bestillingsseddel med godt 70 farvebilleder af skønne sommerblomster og knoldvækster. Her kan man se, hvordan de blomster ser ud, der gemmer sig bag de fine latinske navne. Hvem kunne ellers vide, at *Schizanthus wissetonensis* er fattigmandsorkidé, en af vore mest yndefulde sommerblomster, eller at *Godetia hybrida* er den, der hedder silkeskørt.

Blandt havens blomster ses *begonia*, *gladiolus* og *liljer* mere og mere. De er alle knoldvækster og lette at dyrke. De blomstrer i de skønneste farver og former lige til frosten lægger sin klamme hånd på dem. Ny blandt småblomstrede knoldbegonia er *Flamboyant*. Den har en smuk, skarlagensfarve. Som bestillingsseddelens fire andre småblomstrede knoldbegonia er den velegnet til gruppeplantning. *Nerine Bowdenia* er også ny blandt knoldvæksterne. Den får lyserøde blomster i store skærme hen på sommeren.

Til de fornemme og stolte blomster hører *liljerne*. De er tit vanskelige, men FDBs liljeknolde er særligt udsøgte og velbehandlede, så resultatet skulle blive skønne, eksotiske og stærktduftende blomster.

Knoldvækster er ikke så billige som blomsterfrø, men i forhold til den store glæde, man har af dem (uden større arbejde) sommeren igennem, er de rigeligt pengene værd.

Urtefrø af anerkendte stammer

Foruden blomsterfrø er der også urtefrø på brugsens havefrø-bestillingsseddel. Alle FDBs leveringer af urtefrø er under kontrol af et udvalg, nedsat af landbo- og husmandsforeningerne, blandt andet for at varetage forbrugernes interesser.

Blandt de nye anerkendte stammer kan nævnes marvært *Safir Toftø 66*. Det er en middel-tidig sort, der giver stort udbytte, ikke mindst på god og kraftig jord. Den har opret vækst store mørkegrønne, velfyldte bælg. Sorten er også velegnet til henkogning og frysning.

Desuden anbefales grøнарten *Dark skinned perfection S 66* som er noget senere og også giver et stort og sikkert udbytte. Dens

bælg er store og knapt så fyldte som Safirs, men til gengæld er de meget lette at bælge. Den er særdeles velegnet til henkogning eller frysning og bør afløse den gamle sort *Delikatessen*. Begge sorter er bejdset og fås i almindelige pakker, men også i 250 grams pakker.

Vi råder til at bestille eller købe urte- og blomsterfrø og knoldvækster snarest, da visse sorter hurtigt bliver udsolgt.

FDBs havefrøkatalog ligger til gennemsyn i alle Brugser. Gartnere og andre erhvervsavlere kan få kataloget tilsendt ved henvendelse til den stedlige Brugs.

Der er mere, end man tror

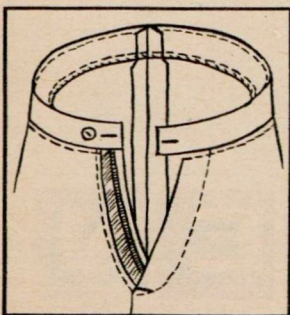
I kuverten med mønster nr. 50 09 (den averterede bukse-dragt) findes ikke alene buksedragten, men også mønstret til samme jakke som vist i nr. 50 11. Desuden er der bukser med smæk til piger. De samme bukser kan bruges til drenge, da der er detailtegninger af drengebukse-lininger og gylp.

Læg mærke til, at svenskerne ikke angiver børnestørrelser i alder, men børnenes højde i centimeter fra hoved til fod. Dette system er langt mere praktisk end vort: „han er fem år, men lige så stor som en 7-årig“. Ved bestilling er det nok at opgive mønstrets nummer, da det er indrettet til alle børnestørrelser.

Teksten på mønstrene er på svensk. Det skal man ikke lade sig afskrække af, for alle for os danske uforståelige svenske ord findes i en dansk ordliste, der følger med hvert mønster hertil.

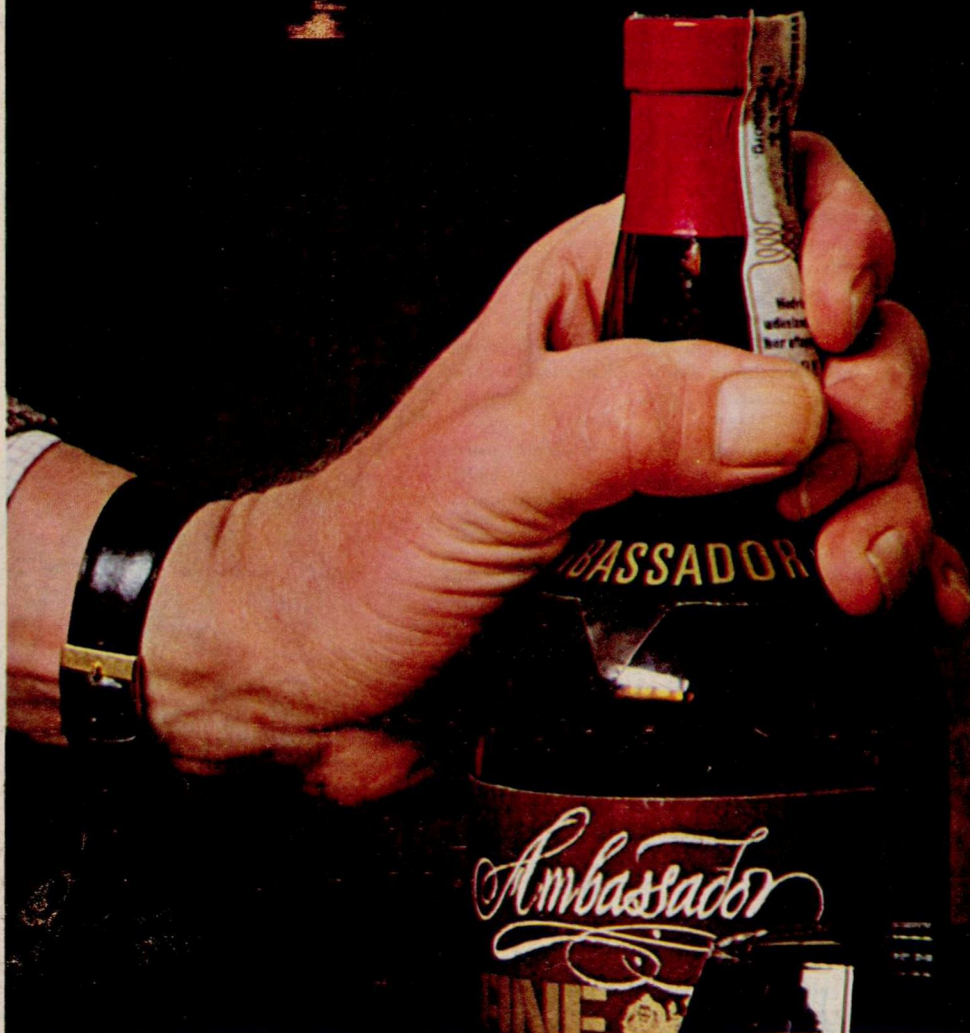
I de kommende numre af *Samvirke* vil der være flere Vi-mønster annoncer. Næste gang kommer teen-age tøj til hverdag og fest. Hvis man allerede nu gerne vil orienteres om hele udvalget af Vi-mønstre, kan *Vår Mönstertidning* bestilles på samme måde som et Vi-mønster.

Sidste fordel: Vi-mønster er billige.

Det er altid
Ambassador-tid...

Der er altid en anledning til at glæde Dem selv - og Deres gæster - med et glas Ambassador Portvin, Sherry, Madeira eller den mousserende Fest Ambassador... som en festlig optakt til en god middag, en hygge-drink ved TV-tid - eller når De trænger til at ha' det rart og være rigtig god ved Dem selv.

BRUGSEN